

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

*Van de Voorzitter***BIJ DE JAARWISSELING**

Het is een goede gewoonte bij de jaarwisseling na overdenking van de resultaten, bereikt in het juist verstreken jaar, aandacht te schenken aan hetgeen verwacht wordt van het komende.

Wat het eerste betreft kan de Vereniging — hoewel niet in alle opzichten voldaan — tevreden zijn:

Vele oude banden werden steviger aangehaald, nieuwe contacten gelegd.

Met kracht werd de consolidatie van het fundament, waarop onze Vereniging rust, het archief, ter hand genomen en uitbreiding ervan nagestreefd.

Als meest verheugende mag worden gereleveerd, dat meerdere leden ertoe zijn gekomen metterdaad in een of andere vorm hun medewerking te verlenen. Hun bijdragen hebben het welslagen van enkele activiteiten ten zeerste vergemakkelijkt.

Met voldoening kan worden geconstateerd, dat — zij het indirect — het doel van de Vereniging werd onderstreept door belangrijke artikelen van zeer deskundige hand in het Nederlandse Tijdschrift voor Geneeskunde en in het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde verschenen. Moge ook dit ertoe bijdragen de indolentie, door vele artsen ten opzichte van de bestrijding der kwakzalverij getoond, te doorbreken.

Toekomstverwachting

Na deze overpeinzingen van het verleden nog een blik in de toekomst, zoals we hopen, dat die zich in het nieuwe jaar zal ontwikkelen. Géén voorspellingen in de speculatieve geest van de „voorschouw“ der paranormalen, maar nuchter als wens en verwachting:

Actieve medewerking van allen bij het streven ons ledental op het gewenste peil te brengen.

Beter begrip — vooral bij de artsen — van het grote belang voor de Volksgezondheid, gelegen in een doelmatig gerichte bestrijding van de kwakzalverij in de meest uitgebreide zin van het woord.

Verhelderd inzicht bij vele magistraten — zowel van Overheid als van rechterlijke macht — in het grote kwaad aan lichamelijke- zo goed als aan geestelijke Volksgezondheid berokkend door ondeskundige voorlichting op het gebied van de gezondheidszorg en door het bedrijven van deze laatste door zichzelf tot „genezers“ uitroependen.

Daadwerkelijke steun

Vanzelfsprekend blijft het bestuur van onze Vereniging bij voortdurend gaarne bereid naar beste weten en vermogen van advies te dienen ter verduidelijking van de achtergronden van de kwakzalverij niet alleen, maar ook daadwerkelijke steun te verlenen bij de bestrijding van dit — helaas door tallozen niet voldoende „doorschouwde“ — maatschappelijke kwaad.

*Officier mild jegens
Haarlemse strijker***JUSTITIE STELT
TE LAGE EIS**

ENKELE MAANDEN geleden werd het stuitende geval bekend van een Haarlemse magnetiseur, die een vrouw bestreek. De vrouw leed — na later in een ziekenhuis bleek — aan een hersentumor.

Het gezwel kon nog op het nippertje door een bekwaam en bevoegd chirurg worden verwijderd. De beklagenswaardige patiënte moest niettemin een deel van haar gezichtsvermogen missen. Het strijken had uiteraard geen genezing gebracht. Integendeel. Een tijdig medisch ingrijpen was er door vertraagd.

De Haarlemse magnetiseur werd door de kantonrechter in Haarlem tot twee boetes van f 500.— veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

TOT ONZE GROTE VERBAZING heeft de officier van Justitie bij de Haarlemse rechtbank tegen deze beunhaas tweemaal f 25.— boete geëist, toen deze zaak in hoger beroep werd behandeld.

Deze lage eis lijkt haast wel een demonstratie van het Haarlemse openbaar ministerie ten gunste van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, nog te meer omdat aan de geringste waarborg van een objectieve procesgang in deze niet werd voldaan. De geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid, die bij de zitting van de kantonrechter nog als getuigedkundige is gehoord, werd bij de rechtbank niet meer om een getuigenverklaring gevraagd.

De officier van Justitie bij de Haarlemse rechtbank kan slechts f 25.— boete eisen voor een geval van onbe-

Lage eis en geen medisch deskundige

voegd uitoefenen van de geneeskunst, waarbij het maar weinig had gescheeld of de „patiënt” was te laat op de operatietafel gekomen.

De officier van Justitie wil blijkbaar zelfs niet meer horen wat de bevoegde geneeskundige te vertellen heeft over de geneeskundige waarde van magnetiseurs als de onderhavige.

De officier van Justitie — die het vervolgingsbeleid in zijn arrondissement in de praktijk toch voor zo'n belangrijk deel bepaalt — geeft door zijn eis te kennen, dat de politie voortaan maar een oogje toe moet doen als beklagenswaardige zieken hun goede geld gaan wegslijten aan het zinloze toneelspel van verwaten lieden, die zich de moeite van acht jaar vruchtbare studie niet wilden getroosten.

De officier overwoog in zijn requisitoir, dat verdachte, die doctorandus in de farmaceutische chemie en in de toxicologie is, met artsen had samengewerkt. Daardoor heeft verdachte zich niet, aldus de officier, tussen medicus en patiënt gedrongen.

Het vonnis

Gelukkig heeft de Haarlemse rechtbank de milde officier van Justitie niet gevolgd in zijn demonstratief lage eis.

De magnetiseur werd uiteindelijk veroordeeld tot tweemaal een boete van f 100.—.

De zitting

Het bleek ter zitting dat de magnetiseur van mening was dat sommige ziekten worden veroorzaakt door „storingen in magnetische velden”, die hij met zijn paranormale gaven kan genezen. Met de behandeling van patiënten, die aan andere ziekten leden, heeft hij zich, zo vertelde hij, nooit bemoeid. Hij gaf zijn patiënten ook kruiden en schreef hun vaak een dieet voor teneinde, zoals hij zei, de bloedsomloop van de patiënten te normaliseren en daarmee de kans op genezing door magnetiseren te verhogen.

Vier getuigen à décharge verklaarden, dat zij door de magnetiseur van een hardnekkige kwaal waren afgeholpen. Mr. J. Roggeveen, die verdachte verdedigde, bestreed, dat er in het jaar, waarin de hoofdpijnen zich bij de dame openbaarden, al van een hersen-

tumor sprake zou zijn geweest. Bij een röntgenonderzoek was niets van deze kwaal gebleken.

De patiënte lag al vier maanden in een ziekenhuis, eer het gezwel werd ontdekt.

Mr. Roggeveen zei, dat verdachte als wetenschappelijk gevormd man zeker het dubbele zou kunnen verdienen van hetgeen zijn werk als magnetiseur opbrengt. Maar verdachte doet het werk omdat hij zich geroepen voelt zieke mensen genezing te brengen, aldus mr. Roggeveen.

Vreemd beleid

Bij een vervolgingsbeleid als dat van de Haarlemse officier van Justitie zou men bijna gaan geloven in „magnetische velden in het openbaar ministerie”. Waar is de doctorandus in de farmacie en toxicologie die een remedie weet tegen het onverantwoordelijk spel van hoger justitiële functionarissen met de volksgezondheid.

Zo lang in kwakzalversprocessen geen bona fide medicus als getuige-deskun-

dige wordt gehoord zijn de belangen van de volksgezondheid bij de Nederlandse rechtspraak niet voldoende behartigd.

Het tragische lot van de halfblinde vrouw, die onder geestelijke invloed stond van een man die haar niet kon genezen, zou Vrouwe Justitia tot groter voorzichtigheid dienen te stemmen.

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

KWAKZALVER WERD ERELID VAN ACADEMIE IN V.S.

Niet zonder leedvermaak vestigen Zwitserse bladen er de aandacht op, dat de New-Yorkse Academie van Wetenschappen een erelidmaatschap heeft toegekend aan een Zwitser, die in 1958 veroordeeld is wegens medisch bedrog.

Het Züricher dagblad Die Tat identificeerde de geëerde veroordeelde als de 40-jarige Friedrich Wichtermann uit Herisau in het kanton Appenzelle Ausserrhoden, die daar het Wichtermann-instituut exploiteert.

In het kanton Grison, dat veel strengere wetten heeft op het uitoefenen van de geneeskundige praktijk, heeft de kantonale rechtbank Wichtermann in 1958 schuldig bevonden aan bedrog en hem veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf, een boete en twee jaar verlies van burgerrechten, zo lezen we uit een A.P.-bericht in het Algemeen Dagblad.

Dit vonnis, dat later is bekrachtigd door het Zwitserse hoge gerechtshof is destijds op grote schaal gepubliceerd in Zwitserse bladen. Volgens de uitspraak van het hof had de beklaagde, die beweerde niet minder dan 30 doctorsgraden te bezitten en 24 maal professor te zijn, niet de geringste kennis van de geneeskunde en kon hij zelfs de betekenis van het woord biologie niet uitleggen.

Wichtermann en twee wetenschappelijke onderzoekers op het gebied van de geneeskunde, dr. Pierre Rentschick en dr. Hubert Block, hebben de mededeling van de hun verleende onderscheiding ontvangen tijdens een besloten plechtigheid op de Amerikaanse ambassade te Bern.

Ambassadeur Robert M. McKinney drukte de drie heren de hand en in Zwitserse bladen verschenen foto's van McKinney met de drie nieuwe leden van de academie.

Een woordvoerder van de ambassade deelde mede, dat de niets kwaads vermoedende ambassadeur uit hoffelijkheid namens het Newyorks instituut was opgetreden.

Aangezien de Academie de onderscheidingen reeds had toegekend, achtte niemand op de ambassade het nodig, nog een nader onderzoek in te stellen, tot enkele dagen geleden, toen McKinney een brief van de kantonale rechtbank van Grison ontving, waarin een volledige uiteenzetting werd gegeven van het proces-Wichtermann.

Een Amerikaans woordvoerder deelde mede, dat de ambassade de brief van de rechtbank zou doorzenden naar de Newyorkse academie en bevoegde autoriteiten te Washington.

twijfelt aan drie wetenschappelijke rapporten

Hoeveel wetenschappelijke commissies zullen nog moeten aantonen dat aardstralen niet bestaan, voor en aler het weekblad De Spiegel overtuigd zal zijn van het bijgeloof dat zich op dit gebied hardnekkig voortvreet?

Drie wetenschappelijke commissies zijn voor De Spiegel althans niet voldoende.

Dat blijkt uit een lange artikelenserie over de „naturopaat” Johannes Bron. Deze man blijkt zo goed van de tongriem gesneden, dat hij er in slaagde door het gehele land 1200 aardstralenkastjes te verkopen tegen vaak torenhoge bedragen als f 2500.—.

De Spiegel heeft een klein deel van haar beschouwingen over „naturopaat” Bron besteed aan een interview met o.a. dr. ir. C. K. van Daalen.

Het is aan ir. Van Daalen wel vertrouwd om journalisten op het punt van aardstralen in te lichten. Hij toonde hen de drie grote wetenschappelijke rapporten, die over het aardstralenonderzoek zijn verschenen. Zowel de professoren Clay, Heyn als Oort hebben de verhalen over aardstralen naar het rijk der fabelen verwezen.

Zelfs in ziekenhuis

Twee jonge weekbladreporters weten echter beter. Zij voeren opnieuw een aardstralentemmer ten tonele en schrijven:

Dr. Van Daalen schreef in maart 1955 (in een samenvatting van de resultaten van het onderzoek): „De beweringen van de wichelroedeloopers zijn gewogen en te licht bevonden. De wichelroede (en dus ook het afschermkastje - Red.) heeft daarmee voor de praktijk afgedaan.”

Dat was in 1955.

Maar sindsdien is er een nieuwe figuur naar voren gekomen: Johannes Bron, wiens praktijken en kastjes nog niet aan een wetenschappelijk onderzoek onderworpen zijn geweest. Nu kan men hem gemakkelijk op één hoop proberen te vegen met de andere „gezakte” wichelroedeloopers, van wie

men, sinds het vernietigende rapport-Clay verscheen, weinig meer hoort. Dat zou echter struisvogelpolitiek zijn, want daarmee is het probleem niet van de baan.

DE SPIEGEL vroeg dezer dagen aan Dr. Ir. Van Daalen:

— Hebt u enig idee, hoeveel van zijn kastjes Bron thans in ons land geplaatst heeft?

— Toen ik deze man, in mei '59 op die discussieavond in Loosduinen ontmoette, waren het er enkele tientallen, aldus Dr. Van Daalen. „Nadien heb ik niet meer van zijn praktijken gehoord. Ik dacht, dat ook hij zich wel teruggetrokken zou hebben.”

„Het is verschrikkelijk”

— Volgens de recente cijfers heeft hij er momenteel al meer dan 1200 geplaatst, waarvan zelfs in een ziekenhuis, terwijl dezer dagen in een gemeenteraadsvergadering de aankoop van zo'n apparaat aan de orde zal komen.

— Dus hij gaat door? interrumpeerde Dr. Van Daalen geschrokken.

— Hij heeft zelfs grote plannen om een eigen fabriek voor deze kastjes te beginnen en ze ook in het buitenland af te zetten. Wij hebben kunnen vaststellen dat de vraag naar zijn apparaten — met name op het platteland — de laatste jaren belangrijk toeneemt.

— Maar dat is verschrikkelijk! aldus Ir. Van Daalen. „Vooral wanneer een overheidslichaam en zelfs een ziekenhuis aan dat onzinnig bijgeloof mee gaan doen. Dan wordt het toch tijd dat er een stokje gestoken wordt voor deze praktijken.

— Bent u ook niet van mening, mijnheer Van Daalen, dat het gewenst zou zijn wanneer van officiële zijde een grondig wetenschappelijk onderzoek ingesteld zou worden naar de gepropageerde werking van de Bron-corrector en de vermeende successen?

— Wanneer de situatie inderdaad is, zoals u die zojuist hebt geschetst — en ik heb geen reden om aan uw woorden te twijfelen — dan zeg ik: ja. Wanneer de publikatie van deze artikelenreeks tot gevolg zou hebben dat

van wetenschappelijke zijde een onderzoek zou worden ingesteld, dan bewijst u onze landbouw en heel ons volk een belangrijke dienst.

— Maar nu een vraag aan u, gaat Dr. Van Daalen voort. „Wanneer nu zo'n onderzoek ingesteld zou worden en — wat voor mij bij voorbaat al zo vast als een huis staat — het wetenschappelijk bewijs zou worden geleverd dat ook deze kastjes geen enkele werking, laat staan een gunstige werking hebben, en dat deze Bron een fantast of misschien een oplichter is, durft u dat dan ook te publiceren?

— De resultaten van dat onderzoek zal DE SPIEGEL gaarne in een uitvoerig artikel wereldkundig maken, hoe de conclusie ook zou luiden. Er staat onze redactie hieromtrent maar één doel voor ogen, namelijk dat de toenemende onrust bij velen door de geheimzinnige Bron-kastjes, wordt weggenomen. Dat kan naar onze mening alleen geschieden, wanneer er een wetenschappelijk rapport verschijnt dat een duidelijke uitspraak doet over de Bron-correctors.

Wij achten deze nieuwe SPIEGEL-studie overbodig. Men kan van de geleerden toch niet verwachten, dat zij voor iedere nieuwe ster aan het firmament een nieuw wetenschappelijk onderzoek aanvat?

Liever dan van meet af aan van leer te trekken tegen het misbruik van de goedgezindheid in de aardstralenkastjesindustrie, waardoor voorkomen kan worden dat vele plattelanders hun goede geld wegsmiten aan nuttelosheden, geeft de Spiegel voedsel aan een bijgeloof, dat zich zo gemakkelijk voortplant op het medisch terrein.

Het twijfel zaaien aan drie wetenschappelijke onderzoeken lijkt ons op dit gebied ver beneden het peil, waarop De Spiegel zich dient te bewegen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

Oproep van de Penningmeester

Wilt u bij het overmaken van Uw jaarcontributies de Vereniging tegen Kwakzalverij niet vergeten? Juist die kleine bedragen raken zo gemakkelijk in het vergeetboek. En uw bijdrage is zo nodig, zo broodnodig voor de strijd tegen het niet aflatend kwaad dat ook uw gezondheid bedreigt.

De contributie over 1962 (die voor 1961 hebt u toch reeds betaald?) bedraagt f 7,50 per jaar. Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50.

De gironummers van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn: postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

Suikerzieken opgepast!

Het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde, d.d. 24-11-'61 No. 23, gaf het volgende uittreksel uit het Jaarverslag van de R.K. Ver. „Het Limburgse Groene Kruis” 1959.

Bij een van onze huisbezoeken kwamen wij er toevallig achter, dat een jonge vrouw voor de derde keer een bezoek bij een kwakzalver had gebracht en zij bij dit laatste bezoek het dringend advies had meegekregen: „Alles is nu goed, van nu af aan niet meer spuiten en alles eten.”

Wij hebben haar kunnen overtuigen hoe gevaarlijk dat voor haar kon zijn. Zij heeft zich toen weer aan het advies van de internist gehouden.

Ook was er de vrouw, die vanaf het begin van haar zwangerschap niet meer op controle kwam en haar drie tabletten Rastinon niet meer gebruikte want: „het kind nam toch de suiker weg”. Zij dronk nu wél elke morgen een aftreksel van varkensgras.

Gelukkig kwamen deze gevallen bij een huisbezoek aan het licht. Men begrijpt nog steeds niet, hoe men zichzelf groot nadeel bezorgt. De meeste diabetici hebben ondanks hun geregelde controle nog iemand nodig die hen van tijd tot tijd weer wijst op het noodzakelijk en nauwkeurig opvolgen van de voorschriften.

HANDEN AF VAN GEBEDSGENEZING

DE AMSTERDAMSE recherche heeft aan een gebedsgenezers die in het hotel Krasnaposky zitting hield, verboden om de handen op te leggen.

De gebedsgenezers, die zich een zigeuner noemt en luistert naar de naam Archange (verbastering van het Franse woord voor aartsengel) trad begin oktober in Amsterdam op, zo lezen we in het Algemeen Dagblad.

De recherche stelde vast, dat hij de lichaamsdelen waar zijn cliënten pijn hadden tijdens het gebed aanraakte. Dit komt volgens de politie neer op het ongeoorloofd onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Men stelt zich op het politiebureau op het standpunt dat een gebedsgenezers zeer wel zijn werk moet kunnen doen zonder dat hij de geneezingszoekenden aanraakt. Het gaat, zo redeneert de politie, immers om de tussenkomst van het Opperwezen en niet om de hulp van de genezers.

WELKOM!

AAN ZEVENTIEN

NIEUWE LEDEN

Onder de 17 nieuwe leden, die wij deze maand met veel genoegen welkom heten in onze vereniging bevinden zich vele tandartsen.

Deze verheugende toetreding van tandartsen tot onze vereniging doet ons weer eens bezinnen op de misstanden, die zich vooral op het gebied van de mondheelkunde en de tandverzorging voordoen.

Gaarne sporen wij onze nieuwe leden aan om de redactie van dit maandblad op de hoogte te houden van gevallen van kwakzalverij, die hun ter ore of onder ogen komt.

Dit geldt niet alleen voor de tandheelkunde. Alle vormen van kwakzalverij moeten — zo mogelijk met uw hulp — voortdurend in ons orgaan worden gesignaleerd. Deze strijd is nooit geëindigd.

De nieuwe leden zijn de tandartsen

H. B. Douwes te Amsterdam Z.; H. H. Uni te Breda; F. Hordijk E. W. de Jongh te Apeldoorn; Jr. te Dordrecht; R. A. v. Wingerden te Gouda; S. J. Rengers te Groningen; J. Dilg en J. v. Gastel te Hilversum; G. S. L. J. M. Timmermans te Schiedam; J. H. Cornelisse te Schiedam; E. P. Th. Schröder te Tilburg; W. J. Augustijn te Velp; P. Ernst te Voorburg; J. F. A. W. Easton te Zwolle; mr. G. C. J. Bayens te Eindhoven en de heer C. v. Staveren te Hilversum, zomede de Bond v. Plattelandsvrouwen te Menaldumadeel.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts te Hilversum, Voorzitter*; E. Mijnders, *Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts te Zwolle*; Dr. H. H. Funke, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter te Haarlem*; Dr. H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem*; H. Dijkstra, *Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam*; A. Verschuur, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter te Arnhem*; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris bij het Ministerie van Justitie*; Dr. J. H. Ligterink, *Arts en Apotheker te Amsterdam*; Dr. R. E. Wierenga, *Arts te Barchem* en J. E. Buiten, *Apotheker te Zwolle*.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

**GEEN BEVOEGHEID VOOR
MAGNETISEURS**

DE MINISTER van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. G. M. J. Veldkamp is niet van plan aan enkele zogenaamde paranormale genezers op grond van vermeende bekwaamheid een bevoegdheid te geven voor de uitoefening van de geneeskunst.

De minister zoekt in andere richting een oplossing om op beperkte wijze tegemoet te komen aan de bezwaren van de huidige toestand.

In overleg met de minister van Justitie, mr. A. C. W. Beerman, heeft dr. Veldkamp een aantal mogelijkheden besproken, die nu zijn doorgezonden naar een ambtelijke werkgroep onder leiding van de directeur-generaal van Volksgezondheid, prof. dr. P. Muntendam.

**Tweede kamer zeer
verdeeld**

DE STUDIE van de werkgroep-Muntendam is bepalend voor het oordeel dat minister Veldkamp zich zal vormen. Hij houdt bij zijn oordeelsvorming contact met de Vaste Commissie voor Volksgezondheid uit de Tweede Kamer.

Deze gegevens verstrekte de bewindsman tijdens de behandeling van het begrotingshoofdstuk Volksgezondheid in de Tweede Kamer in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra (VVD).

In de memorie van antwoord op de

begroting van Volksgezondheid had de minister al eerder de zeer belangrijke mededeling gedaan dat het dagelijks bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geen heil ziet in het jongste officiële onderzoek naar de waarde van paranormale geneeskunde.

Elders in dit blad komen wij op de draagwijdte van deze conclusie terug, maar wij achten het van belang deze nieuwe wetenschappelijke wending in de zaak van de paranormale begaafdheid ook te signaleren in deze beschouwing over de behandeling van het magnetiseurs-probleem in de volksvertegenwoordiging.

Vervolg op pag. 2

GELD, geld, geld

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij?

De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

**ONDERZOEK
GENEZER
LEVERDE
NIETS OP**

DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. acht het niet mogelijk een goed wetenschappelijk gefundeerd onderzoek te bouwen op het proefonderzoek, dat is ingesteld door de „Stichting inzake het Vraagstuk van de Paranormale Begaaftheid en haar Maatschappelijke Beteekenis” (SVPBMB).

Een dergelijk onderzoek zal geen bijdrage kunnen leveren tot het verkrijgen van inzicht in de werkelijke waarde van de resultaten van de behandeling van patiënten door magnetiseurs.

DIT OORDEEL van het dagelijks bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. is door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid bekend gemaakt. Het voltallig TNO-bestuur zal nog een eindrapport publiceren.

Proefpersoon

Aangenomen mag worden, dat deze wetenschappelijke uitspraak een einde maakt aan het proefonderzoek van de SVPBMB, waarvan een Amsterdamse magnetiseur profijt trok. Hij werd namelijk vele jaren lang als proefkonijn gebruikt voor de studies van de SVPBMB en bij besluit van de minister van Justitie boven de wet gesteld. Er werd gedurende de periode van het onderzoek geen vervolging wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst tegen de man ingesteld.

Wij hopen, dat het oordeel van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. niet alleen zal leiden tot een breder wetenschappelijk onderzoek, maar tevens tot beëindiging van de zotte situatie, dat

Vervolg op pag. 4

KAMERLID STEUNDE MAGNETISEURS

Vervolg van pag. 1

WAT BLIJKT IMMERS? De Kamer is op dit punt wel zeer verdeeld. Dit wordt beeldend gemaakt in het Voorlopig Verslag op de begroting van Volksgezondheid, waar men leest: „Hoe staat het met het probleem van de paranormale genezers — aldus vele leden — oftewel — aldus vele andere leden — kwakzalvers?”

Wij kunnen niet anders dan betreuren, dat de paranormale genezers blijkens de openbare behandeling van Volksgezondheid in de Tweede Kamer zó'n warm pleitbezorgster hebben gevonden in de VVD-afgevaardigde mej. Ten Broecke Hoekstra. Zij sprak:

„De in de Memorie van Antwoord gegeven toelichting betreffende het probleem der paranormale genezers geeft mij een sprankje hoop, dat er eindelijk iets zal gaan gebeuren om een einde te maken aan de hoogst onbevredigende toestand, dat bonafide paranormale genezers niet het recht hebben hun voor velen zo zegenrijk werk te verrichten, al wijst de mededeling, dat „op beperkte wijze” misschien een oplossing gevonden is, er niet op, dat het gaat om een wettelijke regeling.

Interruptie

De heer Lamberts (P.v.d.A.): Wilt u eens uitleggen, wat in dezen „bona fide” is?

Mej. Ten Broecke Hoekstra (V.V.D.): Dat zal ik u straks onder vier ogen wel eens vertellen. Er zijn ook leden van deze Kamer genoeg, die dat weten.

Intussen zijn naast de Nederlandse werkgroep voor paranormale genezers (de N.W.P.) thans ook de overige groepen van genezers in de Nederlandse Federatie voor Paranormale en Natuurgenezers tot samenwerking gekomen. Nu lees ik in het maandblad van december jl. „De Paranormale Genezer”, dat deze federatie evenals de N.W.P. een raad van tucht heeft ingesteld, zodat alle bij deze federatie aangesloten leden gebonden zijn aan het tuchtreglement van dit college. Ik zou zeggen een belangrijke stap op de weg, die leidt tot een grotere bescherming van het publiek tegen kwakzalvers e.d.; terwijl bovendien de totstandkoming van deze organisatie het gemakkelijker zal maken om een oplossing te vinden. De tijd is m.i. rijp om ook in Nederland eindelijk over te gaan tot een wettelijke voorziening in de geest, zoals deze in het buitenland van kracht is, omdat duizenden Nederlanders het zich onder behandeling stellen van niet-artsen niet als laakbaar beschouwen en zelfs degenen, die uit hoofde van hun ambt gehouden zijn de wetten te handhaven, telkens voor gewetensconflicten gesteld worden. Het algehele verbod van uitoefening der geneeskunst door niet-artsen leeft niet in de rechtsovertuiging van een groot deel van ons volk met de ons allen bekende gevolgen.

Waarom zou niet in de wettelijke regeling voor genezers uitdrukkelijk bepaald kunnen worden, dat de omstandigheid, dat de genezer door gebrek aan medische kennis zich niet bewust was

van het gevaar of de aard van de ziekte niet heeft onderkend, de strafrechtelijke aansprakelijkheid niet uitsluit?”

Wij willen bij dit hoogst verontrustend pleidooi van mej. Ten Broecke Hoekstra de volgende kanttekeningen maken:

Het is teleurstellend dat de spreekster niet in het openbaar heeft willen antwoorden op de brandende vraag, die niet alleen de arts Lamberts heeft gesteld, maar die ons allen na het lezen van haar betoog zo voor in de mond ligt: „wat zijn bona fide genezers?” Nu opnieuw een wetenschappelijke poging om deze vraag te beantwoorden is mislukt, gezien de TNO-conclusie op het streven van de SVPBMB, is het antwoord van mej. Ten Broecke Hoekstra in de Tweede Kamer niet alleen ontwijkend, niet alleen onwetenschappelijk, maar uit een oogpunt van de volksgezondheid hoogst onverantwoordelijk.

Want er IS nog nimmer een bewijs geleverd voor paranormale begaafdheid. De wetenschap KENT geen paranormale geneeskunde. En NIEMAND die beweert paranormaal begaafd te zijn kan op deze vermeende gaven worden onderzocht door welk betrouwbaar instituut of geleerde dan ook.

Hoe valt dan volgens mej. Ten Broecke Hoekstra uit te maken wie van alle pretentieuze wondergenezers bona fide of mala fide is?

Hoe mej. Ten Broecke Hoekstra zo onder de indruk kan komen van de nieuwe tuchtraad van de Nederlandse Federatie van Paranormale en Natuurgenezers (een concurrent van de Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers — Red.) is ons een raadsel.

In het novembernummer van ons maandblad hebben we onze bezwaren tegen deze anonieme tuchtraad van twee hoogleraren, drie artsen en twee juristen reeds uitvoerig uiteengezet. Deze zinloze tuchtraad is om te beginnen anoniem. Haar uitspraken en overwegingen blijven geheim. De klachten over magnetiseurs moeten door het publiek worden ingediend bij een onbekend college. En het publiek schaamt zich voor een openlijke bekentenis door een kwakzalver bij de neus te zijn genomen. Er komen dus geen klachten.....

Deze tuchtraad is zoal geen klucht dan toch stellig een publiciteitsstunt om wetsovertreders de kans te geven nor-

men te stellen op het overtreden van de wet.

Op basis van haar onwetenschappelijk geloof in bona fide magnetiseurs wil het Kamerlid de minister overhalen tot een wettelijke regeling, waarbij de genezer achteraf strafrechtelijk aansprakelijk is, als blijkt dat zijn strijken, zijn iriskijken, zijn zakdoekjeleggen of koffiedikwoelen eens ernstige lichamelijke of dodelijke gevolgen zou kunnen hebben voor de patiënt.

Waar gaat het nu eigenlijk om bij onze volksgezondheid? Moet de patiënt beschermd worden of de kwakzalver? Wil men de patiënt laten optreden als proefkonijn voor iedereen, die zich — zonder enige wetenschappelijke waarborg — uitgeeft voor paranormaal genezer?

WIJ VERHEUGEN ons er over, dat de minister in zijn antwoord een streep haalde door deze gevaarlijke voorstellen: voorlopig zullen magnetiseurs geen medische bevoegdheden krijgen. Jammer voor mej. Hoekstra, maar wat een geluk voor nietsvermoedende patiënten van magnetiseurs!

ONDERZOEK ONNODIG

Dr. ir. C. K. van Daalen schrijft ons:

NAAR AANLEIDING van het artikel over de kastjes van Bron in het laatste nummer van „Tegen de Kwakzalverij” kan ik u mededelen een onderzoek naar de werkwijze en de resultaten van de kastjes van Bron onnodig te achten. Dit is de redactie van de Spiegel reeds enige weken geleden door mij medegedeeld.

Ik zal De Spiegel een artikel zenden, waarin deze uitspraak wordt gecorrigeerd, terwijl tevens de bewijzen worden aangevoerd, dat de beweerde successen op de boerderij te Berkenwoude op een onjuiste interpretatie der uitkomsten berusten.

Het artikel zal aan duidelijkheid niets te wensen overlaten.

C. K. VAN DAALEN

MEDISCHE achtergronden

van een

RECHTS- zitting

DE RECHTER IN HAARLEM KREEG ONJUISTE INLICHTINGEN

VOOR DE RECHTBANK te Haarlem diende in hoger beroep de strafzaak tegen de magnetiseur, die met wat hij noemde „zijn Goddelijke gave” jarenlang tevergeefs een hersentumor had bestreken.

Zijn raadsman voerde een aantal goedgelovigen voor, die zonder gewetensbezwaar onder ede durfden te verklaren door deze onbevoegde te zijn genezen. Wettelijke bewijzen voor hun subjectieve beweringen werden niet aangevoerd. De rechtbank oordeelde het ook niet nodig naar de bewijsvoering te vragen.

In zijn pleidooi stelde de verdediger een aantal punten, die ter zitting gemakkelijk weerlegd hadden kunnen worden indien de rechter zich had willen laten voorlichten door terzake deskundigen.

Feiten

1. Met opmerkelijk gemak poneerde de juridisch raadsman de — medische — stelling, dat in al de jaren, waarin patiënte over hoofdpijn had geklaagd, geen sprake was geweest van een hersentumor. Als bewijs voor deze stelling gaf hij, dat

- a) bij een röntgenonderzoek van deze kwaal niets was gebleken;
- b) het gezwel pas veel later en na een verblijf van enige maanden in een ziekenhuis was ontdekt.

Veiligheidshalve werd door hem nagelaten op te merken, dat

- a) wegens symptomen, die in eerste instantie aan rheumatische afwijkingen deden denken, destijds een foto was gemaakt van..... de benen van patiënte;
- b) de diagnose — hoewel pas in een later stadium met zekerheid gesteld — achteraf beschouwd de hoofdpijnen van vroeger als symptoom van een toen reeds bestaand en langzamerhand groeiend hersengezwel kan verklaren.

2. Onwaar was de bewering, dat de onbevoegde zich nimmer tussen arts en patiënt zou hebben geplaatst noch het vertrouwen in de medi-

sche stand zou hebben ondermijnd. Bij deze patiënte toch heeft de magnetiseur dat wél gedaan door

- a) valse voorspiegeling van genezingsmogelijkheid door zijn „behandeling”;
- b) gruwelijke voorstellingen te geven van wat in een ziekenhuis zou gebeuren met patiënten van de categorie, waaronder hij haar rangschikte.

Als gevolg van deze psychologische druk werd dan ook de huisarts te verstaan gegeven, dat op zijn diensten geen prijs meer werd gesteld gedurende de tijd, dat patiënte onder „behandeling” van de magnetiseur zou zijn.

Een en ander kon door simpele navraag bij belanghebbenden gemakkelijk zijn geverifieerd.

3. Het theoretische gefilosofeer over „magnetische velden”, die konden worden beïnvloed zonder dat daarbij sprake zou zijn van „werken op medisch terrein”, moet zonder meer als fabuleren worden gebrandmerkt.
4. Even fantastisch doet de bewering aan van verbetering van de bloedsomloop door het volgen van een voorgeschreven dieet en de daardoor verhoogde kans op genezing door strijkages. Is deze magnetiseur in zijn vrije tijd bijgeval ook diëtist?

Aanmoediging

GEZIEN DE EIS van tweemaal f 25,- boete blijkt het inzicht van de officier van Justitie een beklagenswaardige overeenstemming te vertonen met het standpunt dat blijkt uit de drogredenen, door de verdediger met verve ter tafel gebracht.

Nuchter beschouwd is deze eis te interpreteren als een aanmoedigingspremie.

Een raadsel blijft om welke redenen de rechtbank het niet opportuun heeft geacht zich terzake van de medische aspecten door een getuige-deskundige te laten voorlichten.

Voor een juiste rechtsbedeling hadden

zowel tijdens vooronderzoek als openbare behandeling meer feiten en getuigenverklaringen verzameld behoren te worden, waardoor op duidelijke wijze onjuiste beweringen gelogenstraft zouden zijn.

Proef

Uit een oogpunt van preventie moet zeer worden betreurd, dat niet — naast een boete van tweemaal f 100,- tevens een voorwaardelijke straf werd opgelegd. Noch tijdens de behandeling in eerste instantie, noch bij het hoger beroep heeft beklagde enig blijk gegeven daaruit lering te zullen trekken. De verwachting is dan ook niet ongegrond, dat op de ingeslagen weg zal worden voortgegaan, zeer ten nadele van de volksgezondheid in het algemeen en van de belangen van toekomstige slachtoffers in het bijzonder.

De gehele gang van zaken bij deze procesvoering in hoger beroep moet de direct belanghebbenden wel droef te moede hebben gestemd. Laten zij zich echter getroost weten door het besef, dat patiënte — gelukkig net bijtijds — de goede weg terug heeft ingeslagen en daardoor — na een geslaagde operatie — weer in staat zich behoorlijk te bewegen uit het ziekenhuis is ontslagen.

A. P. N. DE GROOT

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

HET MISLUKTE ONDERZOEK

Vervolg van pag. 1

van alle onbevoegde genezers er één tot straffeloosheid is verheven.

De stichting SVPBMB werd begin 1956 opgericht. Voorzitter van het dagelijks bestuur werd mr. dr. J. in 't Veld. Leden waren mr. dr. P. J. Witteman, mr. C. H. Plug en de artsen J. G. Haas en dr. W. Kat. Adviseur was de Utrechtse bijzonder hoogleraar prof. dr. W. H. C. Tenhaeff. In een curatorium waren enkele hoogleraren aangetrokken. Ook was een waarnemer uitgenodigd van de Vereniging tegen kwakzalverij. Deze heeft echter al gedurende lange tijd geen enkele mededeling meer van en over de stichting ontvangen, noch kreeg hij antwoord op zijn brieven of verzoeken om inlichtingen.

Prof. Tenhaeff deelde eind 1960 op een lezing in Den Helder mee, dat dertig percent van de gevallen, die door de magnetiseur waren behandeld onder toezicht van de SVPBMB, hadden geleid tot verbetering van de toestand van de patiënt.

„Ik ben tot de conclusie gekomen dat bij sommige genezers meer in het spel is dan alleen suggestie-therapie”, oordeelde prof. Tenhaeff.

De voorzitter van de SVPBMB, mr. dr. J. in 't Veld, schreef in het Tijdschrift voor Strafrecht (1960 nr 2): „Van de 1000 onderzochte patiënten bleken er 145 een zodanige ziekte te hebben, dat ernstig rekening gehouden moest worden met de mogelijkheid van groot nadeel voor de patiënt, indien een normale geneeskundige behandeling achterwege zou blijven,” en hij voegde er aan toe:

„Dit cijfer illustreert wel duidelijk het gevaar, waaraan velen die zich aan een genezer toevertrouwen, bloot staan als gevolg van het te kort schieten van onze wetgeving.”

Mr. In 't Veld kwam tot de conclusie dat het gevaarlijk is de genezer op zijn eigen houtje te laten werken en adviseerde een optreden onder toezicht van een arts.

Ook het Tijdschrift voor Parapsychologie heeft onlangs een sluiert opgelicht van het onderzoek naar de Amsterdamse genezer, die als proefpersoon voor dit onderzoek mocht optreden. (De man heeft vroeger een lange straflijst van veroordelingen wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst aangelegd).

Nu is dan het oordeel van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geveld. Op grond van dit proefonderzoek is geen inzicht te krijgen in de werkelijke waarde van de resultaten van een „magnetische” behandeling. Met andere woorden, het proefonderzoek van de SVPBMB heeft gefaald.

Nog steeds moeten wij terug naar het jaar 1917 om een afgerond wetenschappelijk onderzoek naar de paranormale geneeskunde te vinden. Het rapport was vernietigend voor de magnetiseurs.

Het nieuwe onderzoek heeft niets opgeleverd.

Wij blijven voorstander van een nieuw, breed, objectief en wetenschappelijk onderzoek naar de waarde van paranormale geneeskunde, zo die al wetenschappelijk is aan te tonen.

Maar zolang dat onderzoek niet is voltooid wensen wij gespaard te blijven voor de voorlopige conclusies zoals die door enkele deelnemers aan het afgewezen onderzoek voortijdig en op losse gronden — zoals nu blijkt — zijn gedaan.

Paranormale geneeskunde is en blijft wetenschappelijk nog altijd een groot raadsel. Men zij gewaarschuwd!

Schoolradio waarschuwt leerlingen

OP DUIDELIJKE wijze is de schooljeugd, die luistert naar de schoolradio-programma's van de N.C.R.V. onderwezen in de gevaren van de kwakzalverij.

Een hoorspel, dat 25 minuten duurde, heeft vele tienduizenden schoolkinderen op suggestieve wijze laten horen hoe een kwakzalver kostbare pillen voorschreef aan een moeder, die aan suikerziekte zou lijden.

Eerst toen een arts in het draaiboek ging optreden bleek dat de gevreesde ziekte in het geheel niet bestond. De moeder kon met eenvoudige en kosteloze geneeskundige hulp genezen worden van een bloedarmoede.

Wij danken deze waardevolle propaganda in de strijd tegen het maatschappelijk gevaar der kwakzalvers aan ons bestuurslid dr. J. Ligterink, die samen met de heer P. Ringoir de tekst van dit hoorspel samenstelde.

De NCRV-schoolradio verdient tevens een pluim voor de belangrijke daad die zij heeft gesteld bij de medische opvoeding van het jeugdig luisteraarspubliek.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiter, apotheker, Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnen, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buiter, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

VERHEUGENDE PUBLICITEIT

NA HET Algemeen Handelsblad heeft nu ook De Volkskrant uitvoerig aandacht besteed aan het werk van het Rijksinstituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek in Leiden.

In ons januari-nummer gaven wij het oordeel van de medische medewerker van het Handelsblad. Maar de speciale verslaggever van De Volkskrant heeft weer zoveel nieuwe, schokkende voorbeelden van kwakzalverij gevonden, dat ook zijn verslag onder de aandacht moet komen van allen die nog niet voldoende op de hoogte zijn van de gevaren van de kwakzalverij.

Het is verheugend, dat grote dagbladen zo duidelijk stelling nemen tegen de bedriegelijke methoden en waren van kwakzalvers.

„KANKERPOEDER en MAAGZWEER-KRUID”

TAL VAN KWAKZALVERSMIDDELEN bedreigen nog altijd het welzijn van vele zieken. Deze conclusie vloeit onontkoombaar voort uit het rapport, waarin het Rijksinstituut voor farmaco-therapeutisch onderzoek te Leiden de resultaten heeft vastgelegd van een analytisch onderzoek naar meer dan 70 geneesmiddelen. Tenminste de helft van deze medicamenten is niet slechts waardeloos gebleken, maar ook schadelijk of zelfs gevaarlijk voor de patiënt. Menigeen verspeelt zijn kans op een tijdige medische behandeling door zijn lichtvaardig geloof in wondermiddelen.

De waardeloze brouwsels, pillen en poeders, die bijvoorbeeld de kanker zouden kunnen bestrijden, blijken een hardnekkig leven te leiden. Onverwoestbaar is ook het aardstralen-kastje, waarover de farmaceuten zich uiteraard niet hebben uitgesproken, maar dat onlangs voor een prijs van niet minder dan 2500 gulden weer eens op de markt is verschenen, gesierd met de naam van een „naturopaat”. Betrekkelijk nieuw is ook een anti-reuma-middel, bestaande uit een duur, maar waardeloos bolletje kwikzilver.

UIT HET RAPPORT van het Rijksinstituut voor farmaco-therapeutisch onderzoek blijkt, dat een „iridoloog” in Breda poeders en pillen op de markt brengt tegen wat men noemt: „open benen”. Tegen deze kwaal bestaat volgens de medische wetenschap één remedie: rust houden. De iridoloog geeft er echter jododochtoro-oxychinolinum voor. De naam is indrukwekkend. Maar het is een prul.

De „kruidendokter” had zijn poeder ook Vioform kunnen noemen, maar dat mag hij niet, omdat dit de beschermde naam van een merkartikel is. Voor „open benen” is het waardeloos. Datzelfde geldt voor zijn pillen, die bestaan uit suiker, een beetje maïszetmeel en pijp-aarde. Ook die maken geen „open benen” dicht.

GELD, geld, geld

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij? De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

Looistof

Een magnetiseur in Bloemendaal presenteert volgens het rapport druppels tegen reuma en — tegelijk — tegen nervositeit. Eén middelje dus tegen twee kwalen, die in geen enkel opzicht verwantschap met elkaar hebben, of het zou moeten zijn, dat reuma een mens op z'n zenuwen kan werken. De looistof in deze druppels helpt niet tegen reuma, en de (weinige) bromide bestrijdt evenmin de nervositeit. De patiënt zou — bij wijze van spreken — even goed zee-water kunnen drinken, want ook daar zit het kalmerende bromide in.

VELE ERGERLIJKE STAALTJES

Vervolg van pag. 1

Bedriegelijk zijn volgens het rapport ook de reumatiekdruppels van een Zutfense drogist, die zoveel kruiden-aftrek-sels door zijn „medicijn” heeft geklutst, dat zelfs de wetenschappelijke onderzoekers er geen wijs uit konden worden. Er kan van alles inzitten, maar niets dat de patiënten van hun gewrichtspijnen kan verlossen.

Ergerlijk

Ergerlijk is het bedrog, dat kwakzalvers plegen met middeltes tegen angina pectoris (een vernauwing van de kransvaten van het hart) waaraan een patiënt, die verdoold is in de kruidentuin van een kwakzalver en het spoor naar een oprecht heelmester bijster is, op slag dood kan blijven. De pillen, die een kwakzalver uit Bergen op Zoom gedraaid heeft, of waarschijnlijker nog uit de (suikerwerk-)industrie heeft betrokken, kunnen de lijder aan deze gevaarlijke ziekte niet helpen. En dat mag geen wonder heten. De zieke krijgt drie pillen: een ochtendpil, een middagpil en een avondpil. De eerste bevat suiker, de tweede bevat suiker en de derde bevat... suiker en een beetje maïszetmeel. (Let wel: deze „kwak” woont in het hart van de suiker-industrie.)

Deze Bergenaar is niet de enige charlatan, die met mensenlevens speelt. Even gevaarlijk is het optreden van een Haagse dame. Zij maakt een poeder tegen kanker. Zij gebruikt geen gemalen mais, (overigens blijkbaar een klassiek kwakzalversmiddel) maar gemalen rogge.

De kwakzalvers maken er maar wat van. Een kruidenkundige uit Veenendaal vervaardigt kankerpoeders. Het zijn de vreemdste mengsels van de wildste kruiden. Wat het ene niet doet, doet het andere wel, maar voor de bestrijding van kanker zijn ze allemaal even ongeschikt. Ze zijn de heilloze „zoethoudertjes”, die een kankerpatiënt in zijn wanhoop soms 25 tot 30 gulden per doosje kosten, en waarvoor hij bovendien nog met zijn leven betaalt als de (echte) dokter er te laat aan te pas komt.

Een kwakzalver uit Veenendaal had een „probaat” middel tegen: vuil bloed, zweren, maagzweer en kanker: Toen zijn „medicijn” via een apotheker in Zwolle (waar een van zijn afnemers woonde: een 80-jarige patiënt) in Lei-

den terecht kwam voor nader onderzoek, bleek er valse salie en wat „echte gamander” in te zitten: doodgewoon onkruid.

Gewetenloze praktijken van op winst beluste kwakzalvers. Niet in het farmaceutisch rapport van het Rijksinstituut, maar in de straf-dossiers van de Justitie, ligt het „geval” van een Brabantse vrouw, die aan huidkanker leed. Anderhalf jaar lang slikte ze de tabletten van een kwakzalver. Op haar vraag, of ze zich maar niet eens voor een bestraling tot een arts zou wenden, antwoordde deze gewetenloze knoeier: „Bestraling is een lapmiddeltje”. Zijn klantenkring was hem alles. Toen hij veroordeeld werd bleek zijn laatste jaarinkomen 135.000 gulden te hebben bedragen.

Fopspenen

Een zich met het predikaat „dr” sierende kwakzalver in Breda heeft in zijn kring van patiënten niet alleen lijders aan „open benen”, maar ook mensen die gebukt gaan onder de kwaal, die hij vaaglijk aanduidt als „aanvallen van benauwdheid en een bandgevoel om het hoofd”.

Toch heeft de „dr” voor deze zenuwpatiënten vier soorten pillen in zijn apotheek. Het zijn evenzovele besuikerde fopspenen. De eerste pil bestaat uit suiker en..... maïszetmeel, de tweede uit suiker, de derde uit suiker en de vierde..... uit suiker. Praktisch dezelfde „medicamenten” schrijft deze „dr” voor „open benen” voor.

Zo kunnen we doorgaan. Het rapport van het Rijksinstituut voor farmacotherapie onderzoek staat vol: peper-muntolie, kalk, lood, enzovoorts tegen aambeien; margarine (met 2 percent zwavel) tegen huiduitslag, of rood kwikoxyde, zinkoxyde en boter tegen dezelfde ziekte (die in talloze vormen voorkomt) en wat al niet.

Al deze middelen doen niets aan de ziekte, waarvoor ze worden aanbevolen, of schaden een mogelijk herstel. Margarine en zwavel zijn waardeloos, of maken de huidaandoeningen erger. Zalven, waarin kwik- en/of zinkoxyde is verwerkt, leveren bij onoordeelkundige bereiding gevaar op van kwik- respectievelijk zinkvergiftiging. „Wie salicylzuur op open wonden laat smeren, is een dwaas,” zegt iedere apotheker.

Boter, bij de Egyptenaren eens een

geliefd cosmeticum, is in de artsenijsbereidkunde in ongebruik geraakt. Die boter wordt namelijk ransig en levert dan een rijke voedingsbodem op voor bacteriën. Voor de kwakzalvers is dit product echter nog altijd een oud en vertrouwd middel tegen allerlei soorten huidaandoeningen.

Ze doen van alles. Ze maken ook „Levensvreugd-pillen”. Een magnetiseur in Rotterdam is daar sterk in. Kamillen, lindebloesem, rosmarijn-bladen, zoethout-wortel en dergelijke huismiddeltjes uit grootmoeders keukenkastje bundelt hij tot pillen, die de lever en de nier, dan wel het menselijk humeur moeten opwekken.

Bedoeïnen en bokkers

Ook van over de grenzen komen deze zalfjes en lapmiddelen bij patiënten in Nederland terecht. Uit België bijvoorbeeld, maar er zijn ook kruiden, die van de bedoeïnen heten te komen. Hun benamingen, Ga's Zater, Sheich, Sohmar en Zakoech — doen het wel in de oren van de mensen. Ze hebben een magische klank. Als ze echter inderdaad het wondermiddel zouden zijn tegen alle kwalen, waarvoor hun ontdekkers ze uitgeven, is het onbegrijpelijk, wat zoveel bevoegde artsen, onder wie Nederlanders, te zoeken hebben in de woestijnen van Arabië, Israël, Jordanië, het hele Midden-Oosten en Afrika. De mensen daar zouden de diensten van deze medici bepaald niet nodig hebben, als het geneeskundig „krachtvoer” van hun wonderdokters zo goed was.

Iedereen, die zijn toevlucht neemt tot al die buitenissige wonderdokters, is eigenlijk zijn eigen kwakzalver. De kwakzalverij schijnt onuitroeibaar. Ze duikt tevens weer met allerlei nieuwe vondsten op; maar ze is en blijft zelf een oude hardnekkige kwaal, waarvan de mensen zich moeilijk weten te verlossen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

Van de Voorzitter

PLACEBO

IN MEDISCHE KRINGEN is reeds meerdere jaren bekend, dat volkomen indifferente stoffen onder bepaalde psychologische omstandigheden een — schijnbaar — even heilzame werking uitoefenen als hiervoor tot dusverre algemeen erkende geneesmiddelen.

Deze „fop“-middelen duidt men aan met de naam: placebo.

Na serieuze onderzoeken op dit gebied is gebleken, dat in ongeveer 35% van de gevallen, waarin ze werden beproefd, effect werd gesorteerd.

Niet uitgemaakt is tot dusverre of bijgeval ook zonder toediening van enig middel in dergelijke gevallen niet dezelfde resultaten zouden zijn te boeken.

Ondenikbaar is dit laatste niet, omdat er vele klachten bestaan, die zonder enig therapeutisch ingrijpen wel „vanzelf“ overgaan.

Het percentage van de „succes- sen“ der placebo's stemt merkwaardig overeen met dat waarop paranormaal begaafden tot „bonafide genezers“ worden uitgeroepen.

(De Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers reikt diploma's uit aan magnetiseurs die beweren in minstens 35 van 100 behandelde gevallen genezing te hebben bewerkstelligd.)

Zou het Tweede Kamerlid mej. mr. J. J. T. ten Broecke Hoekstra het zonder juridische spitsvondigheden of gevoelsargumenten, doch simpel door nuchter begrijpelijke, dus klare, taal op kunnen brengen — desnoods onder vier ogen — duidelijk te maken welk verschil er bestaat tussen het placebo-effect en de invloed van „bonafide genezers“?

Zo niet, laat haar dit dan een vingerwijzing zijn voortaan haar voorkeur voor de placebo-mantjes wat minder imperatief te stellen in 's Lands Vergaderzaal.

OVER IMPULSEN, SUBJECTEN MAGIE EN MYSTIEK

„Het paranormale en magische in de geneeskunde“ was het onderwerp, waarover dr. J. C. Wolterbeek in Den Haag heeft gesproken voor het Gezelschap voor filosofie en para-psychologie. Hij zette uiteen, dat bij de primitieve mens de materiële natuurwetenschappelijke wereld en de magische wereld, uit het gemoed stammend, nog ongescheiden zijn (de „participation mystique“ van Levy Brühl). De moderne westerse mens echter leeft in twee gescheiden werelden, die van verstand en van gemoed.

Het redelijk denken stelt de bewustwording centraal, betoogde dr. Wolterbeek. Hier onderscheidt men de waarneming van het leven in het subject en de vormgeving van die waarneming als object. Het object, de weerspiegeling van de levensimpuls, is gebonden aan de mogelijkheden van het subject; omgekeerd kan dit laatste zichzelf bewust

worden aan het object. Uit deze verbondenheid resulteert het magische spontane weten en de magische directe invloed van de menselijke geest op de materie.

Na de lezing van dit verslag in het Haags Dagblad (en een soortgelijk verhaal in de Haagse Courant) is het ons nog niet duidelijk wat dr. Wolterbeek over het magische in de geneeskunde heeft verteld.

Lag dat aan de verslaggevers? Of aan de spreker? Of is het eenvoudig onmogelijk om duidelijk en wetenschappelijk een verband te leggen tussen de magie en de geneeskunde?

Door hun geheimzinnige stijl, hun vreemde, onbegrijpelijke woorden en ingewikkelde denk-constructies wekken geleerden als dr. Wolterbeek telkens weer nieuwe twijfel op aan het bestaan van de paranormale geneeskunde waar zij zo heilig in geloven.

GEZOND ROTTERDAM

DE ROTTERDAMSE justitie gaat voort de goede naam en faam te bevestigen, die zij zich verwierf door snel en krachtig op te treden tegen lieden, die het voorzien hebben op have en goed van de hardwerkende Rotterdamers.

Ook tegen aanslagen gericht tegen de volksgezondheid treedt men in Rotterdam voortvarend op. Zo heeft de rechtbank in hoger beroep een kwakzalver veroordeeld tot vier maal 14 dagen hechtenis wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. De eis van de officier van Justitie werd er mee bevestigd, evenals het vroegere vonnis van de Rotterdamse kantonrechter.

De verdediger had tijdens de zitting aangevoerd, dat de kwakzalver deel uitmaakte van een religieuze, spiritualistische gemeenschap. Hij zou nimmer patiënten er van hebben weerhouden een arts te raadplegen.

De huismiddeltjes, die de kwakzalvers hun patiënten aan de hand doen, blijken niet alleen ondeugdelijk en schadelijk, maar hebben soms ook een averechtse uitwerking. Of zou de bloemlezing, die de „wonderdokter“ Sch. uit Wildevank gemaakt heeft van de gunstige attesten, die hij van zijn cliënten mocht ontvangen, op een vergissing berusten? Een dame schreef hem namelijk:

„Na ruim een week uw pil no. 13 tegen vermagering te hebben gebruikt, was ik al vier pond lichter geworden. Zodat dit middel uitstekend voldoet.“

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef“, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen,

VRIJE GENEESKUNDE

leidt tot uitwassen

DE NEW YORKSE ACADEMIE van wetenschappen heeft een besluit herroepen, waarbij de Zwitserse kwakzalver Friedrich Wichtermann werd benoemd tot erelid van de academie. (Zie ook ons januari-nummer).

VAN BAKKERSKNECHT TOT „ERELID”

NADAT DE AMERIKAANSE ambassadeur in Zwitserland de naturopath rond de jaarwisseling een officieel diploma van de academie had overhandigd ging in Zwitserland een hoongelach op, omdat Wichtermann in 1958 was veroordeeld tot een jaar tuchthuisstraf, 2000 Zw. frank boete en twee jaar uitzetting uit de burgerrechten wegens oplichting en bedrog van patiënten.

De New Yorkse academie van wetenschappen heeft de Zwitsers en zijn leden verontschuldigen aangeboden voor het gebeurde.

In Zwitserland heeft de kwestie veel pennen in beweging gebracht, omdat hiermede opnieuw de ongelukkige situatie wordt belicht in het kanton Appenzell-Auszerrhoden, waar door een oude wet van 1871 vrijwel volledige vrijheid van de uitoefening van de geneeskunde bestaat.

Wijkplaats

Daardoor is dit kleine kanton bij Sankt-Gallen een wijkplaats geworden voor ontelbare kwakzalvers, die op de wonderlijkste manieren doktertje spelen.

Van de enige wettelijke sanctie — veroordeling wegens bedrog — wordt nauwelijks gebruik gemaakt. De ervaring leert dat de bedrogen patiënten vrijwel geen aanklacht indienen tegen

hun bedriegers, ook al hebben zij woekerprijzen moeten betalen voor de geneesmiddelen.

Het (tijdelijke) erelid van de New-Yorkse academie voor wetenschappen „prof. dr.” Wichtermann had het in Zwitserland wel bijzonder bont gemaakt. Hij beweerde zevenmaal doctor in de medicijnen te zijn, vijfmaal in de chemie, zevenmaal in de psychologie, vijfmaal „in de wetenschappen”, en zesmaal in de filosofie. Naast 30 doctorstitels beroemde hij zich op 24 professoraten in de gehele wereld.

Bedriegers

Toen Interpol deze benoemingen naging, bleek dat zich over Europa een net van bedriegers had gevormd, dat elkaar op indrukwekkend papier aan hoogleraarsbenoemingen hielp.

Van de wetenschappelijke achtergrond van Wichtermann bleef bij het politieonderzoek weinig over: Hij was van huis weggelopen om een loopbaan als krantenjongen, bakkersknecht, kantoorbediende en vertegenwoordiger te beginnen.

Daarop stichtte hij een kliniek voor natuurgeneeswijze in het „kurierfreie” Herisau. Spreekuren die hij buiten het kanton Appenzell-Auszerrhoden durfde te houden kwamen hem te staan op 8 boeten. Zijn ondernemingszin, die hem buiten het kwakzalvers beschermende kanton lokte, voerde hem tenslotte in het tuchthuis.

De man was voor de rechter niet in staat om zelfs maar een eenvoudige uiteenzetting te geven over de bloedsomloop in het menselijk lichaam. Veelzeggend was de wijze waarop hij diag-

noses stelde. De patiënten van Wichtermann moesten speeksel deponeren op een geheimzinnig kastje. Een wijzer bewoog zich over een wijzerplaat en bleef staan bij een van de vele ziekten die daarop stonden vermeld. De wijzer gaf en pasant de geneesmiddelen aan, waarmee de kwaal kon worden bestreden. Eenmaal uiteengeschoefd op de groene tafel van de rechtbank bleek duidelijk, dat het waardeloze toestel slechts diende om de patiënten op een groteske wijze te bedriegen.

Nieuwe hoop

De lachwekkende benoeming tot erelid van een Amerikaanse academie voor wetenschappen heeft in Zwitserland de aandacht gevestigd op de noodzaak paal en perk te stellen aan de „kurierfreiheit” in het kanton. Er ligt een wetsontwerp klaar, dat de medische wetgeving van de gehele bondsstaat vernieuwt. De Zwitsers hopen daarvan een gunstige invloed op de kwakzalverijbestrijding te mogen verwachten.

WAARZEGGERS

WAARZEGGERS, geldschietters en begrafenisondernemers zijn in Engeland al jaren verbannen van de commerciële televisie. Als Lord Taylor zijn zin krijgt moeten ook groot-adverteerders van bepaalde patentgeneesmiddelen van het televisiescherm geweerd worden, zo schrijft De Volkskrant.

Tijdens een debat in het Hogerhuis noemde de Lord sommige advertenties „smerig, verderfelijk en oneerlijk”, uitdrukkingen die nogal opzien baarden, maar die de Lord, dank zij zijn geprivileerde positie in het parlement, strafviligeerde positie in het parlement, strafnoemde hij een „gemene leugen”. De met name genoemde firma kan hem pas wegens smaad vervolgen als Lord Taylor die opmerking buiten het Hogerhuis zou herhalen.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts te Hilversum, Voorzitter*; E. Mijnaerds, *Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, *Prins Frederik Hendrikslaan 60, Naarden, Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts te Zwolle*; Dr. H. H. Funke, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter te Haarlem*; Dr. H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem*; H. Dijkstra, *Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam*; A. Verschuur, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter te Arnhem*; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris bij het Ministerie van Justitie*; Dr. J. H. Ligterink, *Arts en Apotheker te Amsterdam*; Dr. R. E. Wierenga, *Arts te Barchem* en J. E. Buijter, *Apotheker te Zwolle*.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikslaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikslaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

GELD verdienen aan de GRIEP

„MET AL ONZE knapheid, electronen, microscoop enz., zijn wij er nog steeds niet in geslaagd het virus, dat voor verkoudheid aansprakelijk is, op te sporen. Een flinke verkoudheid heeft zonder medische hulp 7 dagen nodig om te genezen en mét doktershulp een volle week.”

Ei van Columbus

DIT SCHRIJFT het maandblad ter bevordering van een natuurlijke leefwijze, „Zonnatura”, gratis verkrijgbaar bij vele drogisten. Onze vaste lezers kennen deze uitgave wel: onlangs maakte het flinke propaganda voor rode biet en gistvlokken tegen radioactiviteit . . .

Zoals in dit soort anti-medische periodieken gebruikelijk is, wordt smalend gesproken over de wetenschap, die er maar niet in slaagt de mensheid te verlossen van verkoudheid.

Nu moeten we „Zonnatura” toegeven, dat het afdoende middel tegen griep e.d. inderdaad nog niet bestaat. Er schijnt aardige vooruitgang te zijn geboekt in het opvoeren van de weerstand door periodieke inenting, maar nog steeds zijn vele tienduizenden gehandicapt door de griep en gaan vele werkdagen verloren door eenvoudige verkoudheidsaandoeningen.

Domme dokters . . .

Want wat lezen wij in Zonnatura? Wat had de gehele medische wetenschap kunnen weten, als zij hun „Zonnatura” maar hadden gelezen: „VERKOUDEHEID”, voorkomen is beter dan genezen”, heet het artikel, waarin ter bestrijding en verzachting Zonnatura-neusdruppels, Zonnatura-hoestsiroop en Zonnatura-borstzalf worden aanbevolen.

„Al kennen we dan de veroorzaker niet, we weten in elk geval dat dit virus geen kans krijgt als we in goede lichamelijke conditie zijn, d.w.z. als ons weerstandsvermogen intact is. Dit kunt u bereiken door: a. dagelijkse wassingen van borst en rug; b. zorgen voor een natuurlijke reformvoeding van rauwkost, fruit en vruchten en Zonnatura-voedingsmiddelen, die beslist vrij zijn van chemische bestanddelen, zoals volwaardige vruchtenjams, zonnebloemolie, gezondheidsontbijtthee, gistvlokken, honing, tarwekiemoliecapsules, havervlokken, zilvertviesrijst, maisolie, melassestroop, gerstevlokken, riet-suiker en niet te vergeten de natuurlijke Zonnatura Plantenmargarine”.

Door de herhaalde aanprijzing: voorkomen is beter dan genezen, wekt „Zonnatura” sterk de indruk het geheim van de verkoudheidsbestrijding te hebben gevonden.

Er zijn nu twee dingen mogelijk:

„Zonnatura” is te goeder trouw en beschikt over de steen der wijzen, waar de wetenschap heeft overheen gekeken;

of „Zonnatura” maakt op schromelijke wijze misbruik van de heersende griep-epidemie om het publiek geld uit de zak te kloppen voor waardeloze middeltjes, die wél geld kosten, maar géén bescherming bieden tegen verkoudheid.

Is dit laatste het geval, dan zouden wij de politie in Soestdijk willen toeroepen: „Kunt u niet voorkomen, dat op deze wijze wordt „genezen”?”

Paranormale gaven kwamen na pensioen**LATE ROEPING**

EEN 71-JARIGE MAKELAAR in Rotterdam heeft zes jaar geleden plotseling ontdekt, dat hij over mysterieuze krachten beschikte die hem in staat stelden om de geneeskunde te beoefenen.

Deze late roeping, na een bestaan vol onroerende goederen bleef in Rotterdam niet onbekend en de patiënten druppelden binnen.

De gepensioneerde makelaar streek à raison van f 2,50, maar bij behandelingsaan huis berekende hij twee kwartjes meer.

De hoogbejaarde strijker had slechts één ongelukje: hij woonde in Rotterdam waar politie en justitie een verheugende werkelijkheidszin ontplooiën jegens makelaars die gelijk met hun Drees ook een paranormale roeping krijgen. Tegen de man is proces-verbaal opge maakt.

GELD, geld, geld

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij? De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

Meisje overleed na strijd tegen toverkol

Bijgeloof tiert welig in atoomtijd

TIENDUIZEND TOVERDOKTERS en magiërs bieden miljoenen bijgelovige Duitsers hun diensten aan voor het genezen van ziekten door middel van hekserij. Dit heeft de 72-jarige Johann Kruse, hoofd en grondlegger van het „studie-archief voor hedendaagse tovenarij” te Hamburg verklaard in een vraaggesprek.

Wreedheden

KRUSE, een oud-leraar, die zijn archief elf jaar geleden aanlegde, vecht al veertig jaar tegen het bijgeloof van zijn landgenoten.

Hij betoogt onder meer het volgende: Grote aantallen oude vrouwen — merendeels wonende in plattelandsgemeenten worden als heksen vervolgd en afgeranseld. Farmaceutische ondernemingen maken speciale artikelen voor „occulte” séances.

Tot deze produkten behoren duivelsdrek, heksenpoeder, drakenbloed, olifantsluizen en vele andere, die door tal van drogisten verkocht worden. Uitgevers doen tal van occulte boekwerken, als het „zesde en zevende boek van Mozes” het licht zien.

Daarin worden gedetailleerde instructies voor het verwerven van toverkracht gegeven, die veelal zorgvuldig, opgevolgd worden. Wreedheden, zoals het vastspijkeren van levende varkens aan planken of ladders en andere perversiteiten maken dikwijls deel uit van moderne occulte séances.

Volgens Kruse wordt de tovenarij voornamelijk bedreven in de afgelegen plattelandsgebieden in Noord-, West- en Zuid-Duitsland. Dan zijn er ettelijke beoefenaren van de „toverkunst”, die hun bijgelovige praktijken gebruiken voor het „genezen” van ziekten.

In één dorpje, aldus Kruse, heeft een vrouw geprobeerd, haar dochttertje van astma te genezen door een open schaar onder de deurmat te leggen. Zij rookte de woning vervolgens uit met de bijtende dampen van duivelsdrek, hield het meisje naakt boven de walm, ranselde een varken in de stal af om de toverkol te treffen die het kind met de astma behekt had en tuigde het meisje tenslotte zelf af, alles op bevel van een plaatselijke „wondergenezer”.

Het meisje overleed aan de gevolgen van deze behandeling.

Tenslotte zijn er charlatans en heksenjagers, die zeggen, dat zij de duivel

en de heksen kunnen uitdrijven en die daarvoor honoraria tot 800 mark ontvangen.

Justitie mede-schuldig

Kruse zegt, dat de Westduitse justitie ten dele verantwoordelijk is voor de wijdverbreide bijgelovigheid, omdat zij te laks is in de vervolging van heksenjagers en de verkopers van occulte boeken en artikelen.

Als een voorbeeld van bedrog en lichtgelovigheid noemde Kruse het voorbeeld van een fabriek, die niets anders dan occulte artikelen fabriceert. Een artikel van deze fabriek is een machine, die contact heet te maken met het hiernamaals en die voor 14 mark verkocht wordt.

Ook de „Frankfurter Allgemeine” is in zijn weekendbijlage tegen het bijge-

loof en de occulte praktijken uitgevaaren. Het blad schrijft dat sommige heksenjagers „een ware Messiaanse ijver” aan de dag leggen bij het verdrijven van de duivel.

Volgens het artikel heeft de Duitse jurist Herbert Schäfer o.m. verklaard, dat de beoefenaren van het occultisme handelen in het geloof, dat zij een bovennatuurlijke missie vervullen voor het *welzijn der mensheid* en dat dit geloof het hun onmogelijk maakt, de onwettigheid van hun daden te beseffen.

„Hoe moeten wij verbetering in de situatie brengen zolang zovelen onzer nog in volle ernst geloven dat oude vrouwen broodmessen tussen de deuren steken om deze te gebruiken als hendels voor het melken van de koeien in buurmans stal of dat een heks zal sterven indien het water waarmede een lijk gewassen is 's nachts voor haar deur gesprengeld wordt?”

„Drie gloeiende spijkers uit de doorkist van een kind, de warme excrementen van een os, de verpulverde beenderen van dode, gemalen padden, zwaluwenbloed vermengd met wierook — dat doet allemaal nog opgeld in het atoomtijdperk als wondermiddelen, aldus het artikel in de „Frankfurter Allgemeine”.

WEER VELE NIEUWE LEDEN

UIT ALLE DELEN van het land zijn weer nieuwe leden toegestroomd. Wij heten hen hartelijk welkom, omdat niet genoeg Nederlanders kennis kunnen nemen van de gevaren die de volksgezondheid bedreigen door de praktijken van pseudo-artsen. Daarbij maakt het weinig verschil of de motieven van de kwakzalver nu louter commercieel zijn dan wel voortkomen uit een misplaatste naastenliefde. Het resultaat van het optreden van de onbevoegde genezer kan altijd zijn, dat de man met kennis van zaken, de arts of de specialist die misschien nog juist genezing kan brengen, te laat wordt geraadpleegd.

De nieuwe leden (maar ook vele oude leden) verzoeken wij vriendelijk ons op de hoogte te stellen van kwakzalverij, die men in woord of geschrift onder ogen krijgt. Alleen met feiten kunnen wij deze strijd met succes voeren.

De nieuwe leden zijn de heren W. de Jong uit Alphen aan de Rijn, L. Schuurman te Deventer, L. Reitsma te Ferwerd, W. Romkes te Franeker, H. Hoek te Groenekan, J. J. Kalfsbeek te Harlingen, J. J. Huisman te Heerenveen, R. Jenseman te Laren (N.H.), H. Zuidersma te Oosterwolde, H. T. Eising, J. Hoveinga en A. J. A. Velsink uit Leeuwarden, mr. L. J. de Haan uit Rotterdam en de dames C. van Oosten te Leiden en J. Velde te Wageningen.

KRUIDEN spreken vreemde Taal

ER IS EEN NIEUWE uitgave verschenen van „De taal der kruiden” door Mellie Uyldert.

Uit dit boek citeren wij: „De beste gif-uitdrijvende middelen om kanker te voorkomen en in lichte gevallen te verhelpen, zijn goudsbloem, helmkruid, ereprijs en gezegende distel.

Men drinke dagelijks thee van deze kruiden, met brandnetel.

Het dieet is zeer belangrijk, alsook de zielehouding: men moet niet opkropen, maar uitspreken!”

Thee van brandnetel tegen RHEUMA

WIJ WILLEN ook zonder enig ziekteverschijnsel de raad van mej. Uyldert ter harte nemen: niet opkropen, maar uitspreken!

Nadrukkelijk willen wij uitspreken dat mej. Uyldert een zeer gering gevoel voor verantwoordelijkheid toont, indien zij lijders (of vermeende lijders) aan kanker de raad geeft thee te zetten van helmkruid, ereprijs of zelfs gezegende distel. Wij verwachten dat iedereen in gevallen van vermoeden van kanker zal zeggen: naar de dokter en liever vandaag dan morgen. Alleen een arts kan een geval van kanker constateren.

De huidige stand van de medische wetenschap maakt het mogelijk dat enkele verschijningsvormen van kanker met zeer grote kans van genezing kunnen worden behandeld. Maar dan niet met goudsbloem of distel.

Wie is mej. Mellie Uyldert, die behalve kanker ook tal van andere ziekten weet te genezen met louter kruiden? (Nog even een paar voorbeelden, die lachwekkend zijn, zolang men maar

geen gevolg, geeft aan deze „geneeskruidige” adviezen: tegen SUIKERZIEKTE: thee van bonenschillen (langdurig afkoken) adem-oefeningen, veel rauwe zuurkool eten! RHEUMA hangt samen met de zielehouding en met de voeding! Dieet! Thee van katte-doorn, brandnetel, berkeblad, wilgebast, salie, dagelijks twee- of driemaal een kop. ZENUWPIJNEN, STUIPEN, HYSTERIE: thee van bijvoet, af en toe een slokje; OORPIJN: een koolblad om het oor binden).

Dodelijk

Volgens de Nieuwe Haagse Courant, die aan deze kruidenspecialiste een uitvoerige reportage wijdde, zegt mej. Uyldert: „Na de lagere school trad de Gooise H.B.S. mijn leven binnen. En vervolgens ging ik psychologie studeren in Amsterdam, waar prof. Kohnstamm een van m'n voornaamste leermeesters was. Dat duurde echter niet lang, daar ik geheel eigen psychologische inzichten had. Ik zag achtergronden waar voor hém een dichte deur was. En dus hield ik op met die officiële studie.

Mellie Uyldert ging haar eigen weg. Inderdaad heeft de wetenschap niets meer te maken met haar verward verhaal in de „Taal der Kruiden”.

Men moet evenwel betreuren, dat een uitgeverij deze mislukte studente niet wat beperkingen heeft opgelegd bij het neerschrijven van medische adviezen, waarvan de opvolging dodelijk zou kunnen blijken.

Hopelijk is dit de laatste druk van „De Taal der Kruiden”.

EIGEN inzichten van mej. Uyldert kunnen gevaarlijke gevolgen hebben!

Raak antwoord

IN EEN MEDISCHE vragenrubriek van Het Vrije Volk gaf de medische medewerker van het blad het volgende antwoord: Chiropraktikers zijn kwakzalvers die vooral in Amerika de goedgelovigen geld uit de zak kloppen.

Zij propageren, dat vrijwel alle ziekten ontstaan door verschuiving van de wervels. Door over de rug te strijken komt alles weer goed.

Gevaarlijke onzin: er zijn al vele mensen door hun optreden te laat bij de dokter gekomen, te laat om nog geholpen te worden.

Er bestaan natuurlijk een aantal ziekten van de wervelkolom, die behandeld kunnen worden door b.v. de neuroloog, de orthopedist of de chirurg. Maar niet door chiropraktikers.

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijntaten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buiten, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

Gevaarlijke aanprijzing in kleine blaadjes

HET VERNEVELINGSAPPARAAT

ER BESTAAT in Nederland een „Commissie Aanprijzing Geneesmiddelen”, die zeer nuttig werk doet bij het selecteren van medische advertenties in selecte dag- en weekbladen.

Hoewel men soms zou verlangen, dat de maatstaven nog iets voorzichtiger konden worden aangelegd, betekent het toch een enorme winst dat de grote dag- en weekbladen niet wagenwijd openstaan voor alle mogelijke mensen, die denken aan het ziek-zijn van anderen te kunnen verdienen.

Maar de Commissie Aanprijzing Geneesmiddelen heeft blijkbaar geen be-

Gebitafdruk gaf grote voldoening

Vijf boetes van f 50,— of vijf maal tien dagen en verbeurdverklaring van het instrumentarium heeft de Rotterdamse kantonrechter opgelegd aan de 33-jarige tandtechnicus E. C. M., die zich in loondienst van de tandtechnische inrichting Dentilia in vijf gevallen zou hebben schuldig gemaakt aan het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde.

Verdachte gaf onomwonden toe, dat hij wist niet bevoegd te zijn tot het maken van afdrukken van gebitten. Ter verontschuldiging voerde hij aan zich onder leiding van zijn vader, die tandarts is, in het vak te hebben bekwamd en zowel in Suriname als na de oorlog bij de marine ongehinderd dezelfde praktijken te hebben uitgeoefend.

De officier van Justitie betoogde, dat er op grond van dezelfde overtreding al heel wat tandtechnici veroordeeld zijn, maar dat steeds weer anderen hun plaatsen innemen. Dat verdachte bij de marine wel afdrukken heeft kunnen maken, zal wel zijn oorzaak gevonden hebben in het gebrek aan bevoegden; aan de ten laste gelegde overtredingen doet het niets af. Zijn eis luidde vijf boetes van f 250 of vijf maal dertig dagen en verbeurdverklaring van het instrumentarium.

Mr. S. Ivens zei in zijn pleidooi, dat met het optreden van verdachte geen enkel gevaar op het publiek is losgelaten. Hij is een uiterst kundig man en heeft dit werk alleen gedaan omdat het hem een grote voldoening geeft.

voegdheid op het gebied van de kleinere reclamekranten, die in de grote steden gratis huis aan huis worden verspreid of op het gebied van de nieuwsbladen in kleinere gemeenten.

Zoals deze in HET AMSTELVEENSCH WEEKBLAD:

Sedert korte tijd is in Nederland een nieuwe Duitse vinding in de handel gebracht, die een ware uitkomst betekent voor asthma- en bronchitispatiënten. Dit apparaat, dat tot nu toe slechts in ziekenhuizen werd gebruikt in verschillende uitvoeringen, is thans verkrijgbaar voor particulieren.

Het betreft hier een vernevelingsapparaat, dat bestaat uit een inhaleringsmasker, gekoppeld aan een elektrische drukluchtpomp die normaal op het lichtnet kan worden aangesloten.

De door artsen voorgeschreven medicijnen in vloeibare vorm (bijvoorbeeld „Bronchovydrine” dat vervaardigd wordt door Cosmopharma N.V., Amsterdam) worden in het apparaat tot een zeer fijne nevel verstovent en door de patiënt geïnhaled.

Het bijzondere van deze nieuwe vinding is de opmerkelijk hoge verdunningsgraad van de medicijn, zo ijel als sigarettenrook, waardoor het geneesmiddel letterlijk tot in de verste hoekjes van de longen doordringt en een grote verlichting brengt.

Volgens deskundigen verdwijnen hoestaanvallen en benauwdheden binnen enkele dagen; zelfs in gevallen waar men met pillen en poeders, enz. geen verbetering waarnam.

Naar wij vernemen zijn de huisartsen, die met dit apparaat hebben kennis gemaakt, enthousiast over de werking.

Het schijnt, dat medicijnen in grovere vorm een veel oppervlakkiger werking uitoefenen, terwijl de verstuiwingsvorm volgens het nieuwe procédé bewerkstelligt dat het slijm, dat zich diep in de longblaasjes heeft genesteld, in zeer korte tijd verdwijnt.

Wij geven een frappant voorbeeld van een bronchitislijder uit Tegelen, die, ondanks het gebruik van voorgeschreven poeders en pillen, reeds gedurende vier jaar geheel invalide was.

De betreffende persoon maakte als één der eersten kennis met dit nieuwe inhalerapparaat en was binnen enkele weken weer volledig aan het werk; de vele benauwdheden en hoestaanvallen behoorden tot het verleden.

Het ziet er dus naar uit, dat asthma- en bronchitislijders voortaan van vele narigheden verlost zullen zijn.

Het vertrouwen, dat deze nieuwe vorm van genezing in medische kringen heeft gewekt en de baat die de gebruikers hebben ondervonden, rechtvaardigen de hoop, dat velen binnenkort kunnen leven op een wijze, die voorheen niet denkbaar was.

Naar wij vernemen is de vertegenwoordiger van dit apparaat voor Nederland, gaarne bereid uitvoerige inlichtingen te verschaffen omtrent toepassing medische adviezen, enz. (adv.)

Het is duidelijk, dat de Nederlandse vertegenwoordiger van het apparaat een toestel aan de markt brengt, dat in vele gevallen — door een arts te beoordelen — baat kan bieden voor patiënten. Maar de uitdrukking: „het ziet er naar uit dat asthma- en bronchitislijders voortaan van vele narigheden verlost zullen zijn”, wekt de indruk, dat dit apparaat voor alle lijders aan genoemde ziekten verlichting kan brengen. Dit is het wekken van valse hoop. Bovendien is de steller van de advertentie niet erg royaal met het verwijzen naar de artsen, alvorens de argeloze koper zich zijn toestel wil aanschaffen. Weliswaar wijst het laatste zinnetje van de advertentie in die richting, maar dat is dan toch wel erg povertjes.

Laten wij dus zeggen, wat hier in dikke letters aan had moeten worden toegevoegd: LIJDERS AAN ASTHMA e.d., SCHAF U GEEN VERNEVELAPPARAAT AAN ZONDER ADVIES VAN ARTS OF SPECIALIST.

Liever nog was het ons geweest, als HET AMSTELVEENSCH WEEKBLAD deze gevaarlijke advertentie had geweigerd.

Onaanvaardbaar

Ook het Haagse advertentieblad „DE POSTHOORN” is voorzien van advertenties, die niet alleen gespeend zijn van enige medische kennis, maar bovendien zelfs voor de normaal ontwikkelde lezer onaanvaardbaar zijn. Maar een wanhopige zieke wordt er misschien toe gedreven geld uit te geven aan NATUURHONING voor griep, verkoudheid, longontsteking, BLOEMENHONING voor maag-darmzweer, KLAVERHONING voor klachten, darmstoornissen, maag- en asthma en bronchitis of LINDEBLOESEM voor galziekten en nierziekten.

Hoe smakelijk en gezond ook, honing is geen geneesmiddel tegen ernstige kwalen als reumatiek, maagzweer, bronchitis, gal- of nierziekten. Dat behoort de leiding van De Posthoorn te weten. Door het afdrukken van dit soort advertenties — die tot grote ellende aanleiding kunnen geven als patiënten worden weerhouden van tijdige medische behandeling — draagt men bij tot het aantasten van de volksgezondheid in ons land.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

**EEN VROUW STIERF
BIJ 'N KWALZALVER****HARTZWAKTE:** Volstreckte rust. Géén trappenlopen!

Het is een medisch advies dat dui- zenden hartpatiënten kennen.

Het is dikwijls moeilijk om zich als aktief, hardwerkend mens om te scha- kelen tot de afgepaste rust die voor de hartpatiënt zo dwingend is voor- geschreven. Maar meestal went het nieuwe levenstempo snel.

Voor de kwakzalvers is het advies: „volstreckte rust” veel te „rationeel”. Een kwakzalver wil met listige kunst- grepen, met veel abacadabra en ge- heimzinnige handelingen de indruk wekken wonderen te verrichten.

Een vrouw in de buitenwijken van een onzer grote steden heeft het le- ven verloren, omdat zij de simpele raad van de arts in de wind sloeg en aan de wondergenezing van de kwakzalver voorkeur gaf.

De vrouw met het zwakke hart kreeg het dringende medische advies geen trappen meer te lopen. De bezorgde familie zorgde er zelfs voor, dat de vrouw haar woning op de zoveelste verdieping kon ruilen voor een be- nedenhuis in een nieuwe buitenwijk. Maar de vrouw kon moeilijk wennen aan het lagere levenstempo.

En zoals dat dan gaat, de naam van de kwakzalver, zich noemende psy-

cho-therapeut, viel in het gezelschap van de vrouw. Zij belde hem op. Kom maar naar mij, ik zal u onderzoeken. „Maar u woont zo hoog. Moet ik alle trappen op klimmen, terwijl de dokter zegt dat ik het niet mag?”

„Loopt u maar gerust trappen,” zei de psycho-therapeut door de telefoon.

DE VROUW VERLIET haar be- nedenhuis. Zij nam de bus. Daarna stapte zij over op de tram. Bij het huis van de kwakzalver drukte zij op de bel. De deur ging open. Voor zich zag zij de steile, hoge trap. Hal- verwege de 60 treden begaf het hart zich. De vrouw stortte neer. Zij was dood.

De psycho-therapeut liet een dokter halen. Er was geen sprake van het onbevoegd uitoefenen van de genees- kunde. Immers, de kwakzalver had de vrouw zelfs niet onderzocht. Hij had haar alleen door de telefoon geadvi- seerd zijn hoge trap te beklimmen.

De (naar mag worden aangenomen vervroegde) dood van de hartpatiën- te is voor een groot deel te wijten aan het onverantwoordelijke gepraat over de wonderen van kwakzalvers. Wie een zieke naar een kwakzalver verwijst neemt een grote verantwoor- delijkheid op zich.

GEEN STRAFBAAR FEIT**Paard en
Paragnost****NIMMER ZIJN** de jury-leden van een onlangs gehouden fok- hengstenkeuring zo verbaasd ge- weest.

Daar werd opeens een vrij oud beestje ter keuring gebracht.

Ernstig fronsden de beoordelaars de wenkbrauwen. „Moest deze hengst op zo'n hoge leeftijd nog gekeurd worden?”

De eigenaar echter bleek zeer optimistisch. „Kijk maar,” sprak de bezitter, „ik heb een dokters- verklaring.”

Volkomen verbluft lazen de jury- leden:

Hiermede verklaar ik, dat de hengst X reeds enige tijd onder mijn behandeling is met een uit- zonderlijk resultaat. Zoo dat gevoe- gelijk aangenomen kan worden dat hij binnen korten tijd als ge- heel genezen verklaart kan wor- den.

De ondertekenaar was een para- gnost, die adverteert met „psy- choscopische diagnostiek”. Vol- gens zijn briefpapier houdt deze man spreekuren voor Heren, Kin- deren en Dames. Het is niet be- kend op welk spreekuur het paard is geweest.

Wellicht op vrijdagmiddag, wan- neer — volgens het briefpapier — de paragnost „experimenten met wetenschappelijke waarde” uitvoert. (Vraag: zijn de spreek- uren voor Heren, Kinderen en Dames dan niét van wetenschap- pelijke waarde?).

Wetenschappelijk of niet, de psy- choscopische diagnostiek bij de te keuren hengst heeft niet gewerkt. Het dier werd afgekeurd.

GELD, geld, geld**GELD IS NODIG** voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Pen- ningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij?

De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothe- kersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

Prof. Tenhaeff als verzachtende omstandigheid?

DE RAADSMAN van verdachte liet blijken dat hij prof. Tenhaeff te Utrecht — een deskundige op het terrein van de paranormale genezing — had geraadpleegd. Ook bracht hij een beschermend artikel van oud-minister In 't Veld ter tafel alsmede erkentelijkheidsbetuigingen van een arts, een doctor en een notaris.

(Nieuwe Leidsche Courant)

Zware verantwoordelijkheid

DEZE OPMERKELIJKE passage uit een rechtbankverslag, over de procedure tegen een Delftse handoplegger, die in Leiden terecht stond — hij werd wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst beboet met f 75.— — onderstreept opnieuw de grote verantwoordelijkheid, die prof. Tenhaeff draagt bij het doen van openbare getuigenissen ten aanzien van de paranormale geneeskunst.

Miljoen overtredingen

De 72-jarige Delftenaar hield al 30 jaar lang in Leiden — recht tegenover het gerechtsgebouw — wekelijkse zittingen, waar handoplegging en bezwerende gebaren als geneesmethode werden gebruikt.

De verdachte raamde dat hij zo'n miljoen keer de wet op de uitoefening van de geneeskunst van 1865 had overtreden.....

Bovendien had hij trouw de 4 procent omzetbelasting betaald, die hij op grond van zijn onwettige praktijken toch blijkbaar aan het Rijk verschuldigd blijft.

ALS VERZACHTENDE omstandigheid voerde de raadsman aan, dat contact bestond met prof. Tenhaeff.

Steeds méér krijgt deze bijzonder hoogleraar in de parapsychologie aan de rijksuniversiteit te Utrecht in de volksmond de naam van de erkende specialist op het gebied van de paranormale geneeskunde. Wij geloven niet, dat prof. Tenhaeff er hard aan meewerkt deze — beslist onjuiste — indruk weg te werken.

Hoewel de heer Tenhaeff geen medicus is schrijft hij artikelenseries in veelgelezen damesbladen over de bovennatuurlijke geneeskunde als gold hij een hoogleraar in de medicijnen.

Blijkens een verslag in het Zeeuws Dagblad van 2 april noemde hij zich in Goes „hoofd van het bureau dat als doel heeft de praktijken der paranormale genezers op streng wetenschappelijke wijze te onderzoeken”.

De geregelde lezer van dit blad weet hoe onwaar deze suggestie is.

Prof. Tenhaeff heeft deel uitgemaakt van een commissie — zonder hiervan voorzitter of chef de bureau te zijn — die enige tijd een Amsterdamse magnetiseur als proefkonijn heeft onderzocht. Het onderzoek is echter in wetenschappelijke kring als onbruikbaar van de hand gewezen.

Zo bouwt prof. Tenhaeff duidelijk mee aan de mythevorming, dat hij een expert zou zijn op het gebied van de paranormale geneeskunde.

Het gevolg is, dat tal van louche handopleggertjes zich op de professor gaan beroepen. Velen hunner staan wel in correspondentie met de hooggeleerde.

Geen bewijs

WIJ KUNNEN niet veel anders doen dan de rechters in dit land waar schuwen tegen een al te lichtvaardig geloof in de objectieve, wetenschappelijke behandeling van het vraagstuk der paranormale geneeskunde door prof. Tenhaeff. Wij achten hem zeer bevooroordeeld. Een brief of zelfs een tevredenheidsbetuiging van prof. Tenhaeff mag voor een rechter geen aanleiding zijn te geloven, dat hij een bovennatuurlijk genezer voor zich in de verdachtenbank heeft staan. Het wetenschappelijk bewijs van paranormale geneeskunde is nog nimmer geleverd.

Een handoplegger, een magnetiseur, een iriskijker, een psychoscopist die patiënten behandelt en tracht te genezen is en blijft wettelijk een kwakzalver.

DE RECHTER in Leiden heeft zich niet door de correspondentie tussen de kwakzalver en prof. Tenhaeff laten misleiden. Hij veroordeelde de

oude handoplegger, zij het dat de eis van de officier viermaal hoger was.

Hoezeer prof. Tenhaeff op het randje van de wetenschappelijkheid wandelt bleek tijdens een van zijn lezingen. In Goes verklaarde hij volgens een kranteverslag: „Bij de bekende Nederlandse genezer die aan een onderzoek werd onderworpen waren bij de 3500 gevallen géén genezingen te constateren”.

Men zou zo aannemen, dat dit voor een wetenschapsman voldoende aanleiding zou zijn om voortaan niet al te veel waarde te hechten aan deze bovennatuurlijke genezer.

Maar neen, prof. Tenhaeff vervolgt: „In enkele gevallen waren wel verbeteringen van functionele stoornissen tot stand gekomen.”

Zo zwalkt prof. Tenhaeff door de tuin der wetenschap.

Rechters, opgepast!

14 NIEUWE ONBEVOEGDEN

DE COMMISSIE voor onderzoek naar paranormale begaafdheid heeft in samenwerking met de Nederlandse werkgroep van paranormale genezers weer een veertiental personen — na gedegen onderzoek — waardig gekeurd officieel beëdigd en gediplomeerd te worden, zo schrijft de Nieuwe Zeister Courant.

Daartoe behoort ook onze plaatsgenoot, de heer W. J. van Petegem, zo maakt de Nieuwe Zeister Courant reclame voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

We hopen dat weinig of liefst géén inwoners van Zeist hun gezondheid in de waagschaal stellen door hun lichamelijke klachten voor te leggen aan de heer Van Petegem, die eerst nu „waardig wordt gekeurd beëdigd en gediplomeerd te worden” maar reeds lang, als magnetiseur in het telefoonboek stond.

Als de politie in Zeist attent is, maakt zij een einde aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde door de heer Van Petegem, nu zijn activiteiten zo gevaarlijk in het openbaar worden geëtaleerd.

„AARDSTRALEN ZIJN VERZINSELS”

aldus dr. ir. C. K. VAN DAALEN.

IN AANSLUITING op de artikelenserie over de wichelroedeloper J. Bron heeft het christelijk-nationaal weekblad DE SPIEGEL nu royaal plaatsruimte afgestaan aan dr. ir. C. K. van Daalen, die zich reeds eerder verdienstelijk maakte bij het onderzoek naar de wetenschappelijke waarde van wichelroedelopers, aardstralen en aardstralenkastjes e.d.

Omdat ook zieken soms sterk wordt aangeraden genezing te zoeken door het gebruik van aardstralenkastjes achten wij het van het hoogste belang de uiteenzetting van dr. ir. Van Daalen hieronder te laten volgen. Plaatsruimte dwingt ons het belangwekkende betoog hier en daar te bekorten. Voor het volledige verslag bevelen wij de lezing van DE SPIEGEL van 17 maart aan.

Tamme kastanje is voordeliger

IN DE SPIEGEL van 2 dec. jl. onthult Joh. Bron hoe hij zich ontwikkeld heeft tot wichelroedeloper en leverancier van kastjes, waarvan dit weekblad de wondere resultaten heeft medegedeeld.

In „Het Nieuwe Land” van 13-3-'59 schrijft de tuinbouwvakonderwijzer te IJsselmuiden over de resultaten, welke in die omgeving, met de kastjes van Bron werden verkregen: „Al heel wat tuinders hebben na enkele jaren een wonderkastje in hun land te hebben gehad met beschaamde kaken moeten toegeven, dat ze hoge bedragen (duizend gulden voor een kastje met roestige spijkers is heel gewoon) hebben uitgegeven voor een waardeloos houten kastje met wat rommel erin.”

Bron werkte verder met de Almkerker landbouwer A. Verschoor, die beweerde de gave te hebben om mensen te genezen door de hand boven een pijnlijke plek te houden. Tevens was Verschoor wichelroedeloper en verkocht zijn patiënten kastjes, die van Bron afkomstig waren, voor f 340,—, waarvan hij f 40,— ontving en Bron f 300,—. Bij de veroordeling van Verschoor op 17 febr. 1959 stelde kantonrechter te Gorkum, dat Verschoor zich zou onthouden van medewerking aan het plaatsen van kastjes. De officier van justitie uit Dordrecht, Mr. van Renesse, verklaarde, dat hij zich zou beraden of de verkoop van aardstraalkastjes onder oplichting viel.

In het nummer van 10 dec. jl. van De Spiegel schrijft de redactie: „uit het feit, dat Joh. Bron nog steeds niet gerechtelijk is vervolgd, mogen we nu, na 2½ jaar, wel opmerken, dat de kastjeshandel kennelijk van justitiwege niet tot „oplichting” wordt gerekend”. Deze conclusie is niet juist. Om iemand

WEINIG TEVREDENEN

te kunnen veroordelen wegens oplichting moet bewezen worden, dat hij listige kunstgrepen of een samenweefsel van verdichtselen heeft toegepast bij de verkoop. Verschoor had geen enkele reden om zijn mede-kwakzalver Bron hierover aan te klagen en de andere rechtstreekse afnemers van Bron zullen hiervoor weinig hebben gevoeld, meer omdat ze bij teleurstelling, niet hoefden te betalen. Dat de verkoop van kastjes om de genoemde reden gestraft kan worden, moge blijken uit de veroordeling van P.S.W. te Noordbroek, die kastjes van f 1375,— per stuk aan de man bracht, tot 6 maanden gevangenisstraf wegens oplichting door de arr. rechtbank te Groningen.

1200 kastjes

Op de vergadering der tuinbouwstudieclub te Loosduinen van 29 april 1959 kwam Bron met de mededeling, dat zijn nieuwe kastjes electronen uitzenden, die dichte lagen in de grond zouden breken en meststoffen activeren. Ir. J. H. Makkink, onderzoeker der Delftse werkgroep, die deskundige is op dit gebied, noemde deze praatjes „onzinnig”. Maar Bron trekt zich ook hiervan niets aan. Volgens De Spiegel zijn reeds 1200 kastjes geplaatst. Aangezien Bron vroeger hoofdzakelijk onder boeren en tuinders werkte, kreeg ik daardoor de indruk, dat het aantal lichtgelovigen onder deze groep bedenkkelijk was gestegen en achte onderzoek naar de verbreiding nodig. Hiermee is niet bedoeld een „wetenschappelijk onderzoek” naar de werking der kastjes van Bron, zoals De Spiegel her-

haaldelijk vermeld heeft. Dit is een misverstand.

Uit de toegezonden nummers van De Spiegel bleek me, dat het aantal tevreden land- en tuinbouwers, dat vermeld wordt, uiterst klein is.

Wanneer we de boerderijen te Waddinxveen, dus in zijn naaste omgeving, buiten beschouwing laten, temeer omdat de redacteurs er niet heen gebracht zijn, dan hoorden we dus in totaal van zes bedrijven, die menen goede gevolgen van de kastjes te ondervinden of dit althans waarschijnlijk achten.

Indien na de plaatsing van een kastje verbetering optreedt, is het de vraag waaraan dit moet worden toegeschreven. Het advies van Bron is niet alleen kastjes te plaatsen, maar tevens kunstmest door compost of ander organische

(vervolg op pag. 4)

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

Een tamme kastanje is voordeliger *(vervolg van pagina 3)*

mest te vervangen, de grond niet te stomen enz.

We mogen niet vergeten dat duizenden land- en tuinbouwers hun bedrijf krachtig opvoeren, waarbij soms compost een rol kan vervullen, maar ook andere maatregelen als regeling van de waterstand, doelmatige rassenkeuze, mede ter voorkoming van ziekten, moderne bemesting, beweiding, voeding, fokmethoden, mechanisatie, aanwezigheid van flinke arbeidskrachten enz. Laten we erop wijzen, dat van Erk in de periode-Bron de steun had van een flinke zoon, die de Middelbare Landbouwschool afgelopen had en dus met de moderne bedrijfsvoering bekend was.

Patiënten

WE LEZEN VERDER van patiënten, die na plaatsing van een kastje van hun kwaal verlost werden. Wie zich destijds ziek of minder goed gevoelde en een wichelroedeloper raadpleegde, bleek boven een aardstralenbaan te slapen of te werken en als het erg was boven 'n kruising van banen. Een kastje moest dan uitkomst bieden. Er zijn echter tal van bezwaren als pijn, zenuwachtigheid, hartkloppingen, maagpijn, ingewandstoornissen, hoofdpijn, slapeloosheid, astma en andere ademhalingsbezwaren, die kunnen verdwijnen wanneer de sfeer, waarin de betrokkene leeft, rustiger, prettiger wordt, vooruitzichten worden verbeterd, een bedompte behuizing wordt verbouwd (zoals bij Van Erk is geschied), de welvaart stijgt, enz. Voor zover de betrokkene een kastje had geplaatst, schreef de leverancier — en thans ook Bron — de genezing hieraan toe en helaas was en is men blijkbaar nog maar al te gaarne bereid dit te geloven. Er zijn patiënten voor wie het geloof in de genezende werking van het kastje reeds tot beterschap kan bijdragen. Het is echter niet minder goed en veel goedkoper om zijn vertrouwen te schenken aan een tamme kastanje, die in de rechterbroekzak wordt gedragen, of in bed gestopt. Afgezien hier-

van kunnen dergelijke bezwaren ook ongemerkt verdwijnen.

Door mij is verder gevraagd naar de adressen van land- en tuinbouwers in andere delen van ons land, die kastjes voor hun bedrijf van Bron kochten, tevens met de bedoeling hierover bij de betrokken consulenten inlichtingen in te winnen. Hierop kreeg ik geen antwoord. Ik neem aan, mede op grond van wat ik hoorde, dat het aantal gering is en dat het overgrote deel der kastjes voor „genezing” van patiënten is gebruikt.

En nu het verhaal van Van Erk te Berkenwoude.

Van Ir. C. P. Scheepers, Rijkslandbouwconsulent te Rotterdam, vernam ik o.m., dat Van Erk een onrustige, harde werker is, steeds druk met het opvoeren van de opbrengst van zijn bedrijf, maar daarbij meermalen de grenzen overschrijdt met de gevolgen van dien. Hij hield zich lang niet altijd aan de adviezen van de voorlichtingsdienst, maar als er iets fout ging, krijgt de dienst de schuld.

Octrooi

VAN EEN WONDERE werking der kastjes van Bron is bij nadere beschouwing der gegevens niets gebleken. Bron is een handige koopman, die weet, dat een hoge prijs zijn kastjes interessanter maakt. Zelfs brengt hij ons in de waan, dat, wat de kastjes van f 360,— betreft, er „geld bij moet”. Van zijn octrooiaanvraag horen we niets meer. Gelukkig is de Nederlandse Octrooiraad kritisch ingesteld.

Bron wenst, dat zijn werkwijze aan een onderzoek wordt onderworpen door bevoegde onderzoekers. Wat moeten deze onderzoeken? Of zijn wichelroede gevaarlijke aardstralen aanwezig? We zagen dat dit uitgesloten is. Wanneer de redactie van De Spiegel zelf een onderzoek naar de betrouwbaarheid van zijn wichelroede-aanwijzingen instelt of laat instellen mag zij zich wel bewust zijn van de eisen, die aan die taak worden gesteld.

Indien de wichelroede-aanwijzingen van Bron betrouwbaar blijken, zijn bij het onderzoek fouten gemaakt. Het was een voldoening voor de drie werkgroepen, dat na 1955 de wichelroedeloperij vrijwel eindigde en de kastjes tot de geschiedenis gingen behoren.

Laat ik eindigen met het uitspreken van de hoop, dat het journalistieke succes van deze artikelenreeks de redactie er niet toe moge verleiden zich op andere gebieden der kwakzalverij te bewegen. Het gevaar voor onjuiste interpretatie door het publiek is daarvoor te groot.

C. K. VAN DAALEN

Bilhoven, februari 1962.

P.S.

Drs. Slootweg van het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek te Lisse schrijft mij: „In antwoord op uw verzoek om inlichtingen over het „Kast-Bron” bij..... te Voorhout kan ik u het volgende mededelen. Het afschermapparaat van Bron is reeds 5 à 6 jaar in gebruik. De firma had in haar land moeilijkheden met een z.g. natte plek, waar op zure grond geen bloembollen te telen waren, grootte van de plek circa 400 m². Van de slechte grond werden regelmatig monsters genomen en de hierop gebaseerde bemestingsadviezen opgevolgd. Uit de bemonsteringen bleek, dat de grond steeds beter werd. Nu levert de plek geen moeilijkheden meer op. (v. D.)

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buijer, apotheker, Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerds, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijntaten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buijer, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kуйк, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

„Ik ben een zeker mannetje“

OP ZIJN BRIEFPAPIER staat „gecontroleerd genezer“ en naast zijn huisdeur prijkt een blauw bordje van de NWP, de Nederlandse Werkgroep van Paranormale Genezers. Hij is ex-beroepsmilitair W. Kramer (49): „Ik ben met vervroegd pensioen gegaan om me verder alleen nog maar met magnetiseren bezig te gaan houden.“ Natuurlijk stond de NWP gereed om deze onbevoegde door uitreiking van een „bewijs van genezend vermogen“ bevoegd te verklaren. In ruil daarvoor was de heer Kramer bereid de „genezersbelofte“ af te leggen. Volgens zichzelf en volgens de NWP is hij nu een bevoegd genezer, volgens de medische wetenschap en de Nederlandse wet is en blijft hij de ongeschoolde kwakzalver die onbevoegd en dus illegaal de geneeskunde pooft te beoefenen.

„Alles straalt“

VOLGENS EEN INTERVIEW in de Nieuwe Leidse Courant heeft de heer Kramer, wonend „in de Professorenwijk van Leiden“, zijn werkwijze als volgt toegelicht: „Ik ben een zeker mannetje, een nuchter mens. Ik gebruik geen poespas, bijvoorbeeld in trance gaan, om mijn behandelingen interessanter te maken. Ik raak m'n patiënten niet aan en voel toch heel precies waar de zieke plek zit. Elk ziek lichaamsdeel straalt. Je krijgt veel met psychisch gestoorde en overspannen mensen te maken; die zuigen je soms helemaal leeg.“

„Het ziet er allemaal erg betrouwbaar uit“, constateert de Nieuwe Leidse Courant die blijkbaar nog nuchterder is dan de nuchtere heer Kramer, „maar ondertussen zijn voor de meeste artsen in ons land alle magnetiseurs, aangesloten bij de W.G.P. (NWP) of niet, en de successen der magnetiseurs worden door hen als louter suggestieve genezingen beschouwd.“

Buurvrouws ziekte

DEZE OPMERKING BRENGT ons de belevenis van een buurvrouw in herinnering. Eens begaf zij zich voor herstel van gezondheid naar een geneeskrachtig oord in het buitenland, waar zij zich onder niet-medische hoede plaatste. Enkele weken later verscheen zij opgelucht en blij weer in ons midden: „Ik ben weer zo gezond als een vis.“

„Wat mankeerde u eigenlijk?“ vroegen wij, want haar vrienden en kennissen hadden nimmer enig ziekteverschijnsel aan haar bespeurd.

„Ingebeelde ziekte“, antwoordde de dame stralend. Met een even stralende lach, waarvan zij het diepste wezen

niet bevroedde, wensten wij haar geluk met haar volledige herstel.

Geen baat?

WIE TE LEIDEN in last is, behoeft niet naar een buitenlandse kwakzalver te reizen, maar kan zich tot stadgenoot W. Kramer wenden. Blijft diens ingrijpen zonder resultaat, dan heeft de teleurgestelde klant geen recht van spreken, protesteren of verwijten. Want wat heeft de heer W. Kramer in de Nieuwe Leidse Courant gezegd? Dit: „Als mensen geen baat bij m'n behandeling hebben, ligt dat aan hen zelf.“ Dat is boud — en koud — gesproken. Het is toch wel een prettig idee, dat onze huisartsen en specialisten, met acht à twaalf jaar medische vakopleiding, een andere kijk op hun werk en taak hebben. Laten wij hopen, dat W.

Kramer in de Professorenwijk van Leiden niet al te veel brokken maakt. De aesculaap, die de voorgevel van zijn huis siert boezemt ons geen vertrouwen in . . .

Het klinkt hard

DOKTER H. L. HEIJERMANS, de Amsterdamse arts die de medische vragenrubriek in „Het Vrije Volk“ verzorgt, schreef op 7 juni aan vragensteller F. P. te Groningen: „Het geloof in iriskijkers en kwakzalvers, het komen opdrijven met sterke voorbeelden van hun zogenaamde successen is de basis van de inkomsten van de kwakzalvers. Eczeem bijvoorbeeld is een ziekte, die dikwijls vanzelf geneest . . . en weer komt opzetten. Duizelingen zijn soms een nerveuze zaak. Kortom de successen van kwakzalvers zijn strijk en zet terug te voeren tot suggestieve overdracht. Het stemt me droevig, dat in deze verlichte tijd vele mensen geestelijk niet verder reiken dan het geloof dat de primitieve inboorling heeft in de tovenaars van zijn stam. Het klinkt hard maar het is niet anders. Maar laten we de moed niet opgeven. Heksen worden tenminste niet meer verbrand, al zijn er nog die erin geloven.“

Excuus

DIT MAANDBLAD heeft iets goed te maken aan de Zeister politie, die wij onlangs betichtten van laksheid jegens kwakzalvers. Zulks naar aanleiding van een feestje van de kwakzalversvereniging NWP, waar 14 medisch onbevoegden, onder wie de Zeistenaar Van Petegem, een „diploma“ kregen. Wij schreven toen: „Als de politie in Zeist attent is, maakt zij een einde aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde door de heer Van Petegem, nu zijn activiteiten zo gevaarlijk in het openbaar worden geëtaleerd.“

De Zeister politie nam hieraan aanstoot. Terecht. Want wij hebben blijkbaar in een vlaag van onachtzaamheid, over het hoofd gezien dat de politie te Zeist kwakzalvers verbaliseert zo vaak als dat nodig is. Ook de NWP'er Van Petegem kreeg vorig jaar een proces-verbaal. Dat kantonrechter mr. Burlage deze man wel schuldig oordeelde, maar niet strafte, is uiteraard geen laksheid van de Zeister politie.

Derhalve bieden wij op pagina één — openlijker kan niet — onze oprechte verontschuldiging aan de Commissaris van politie te Zeist en aan al diens medewerkers aan. In den vervolge zullen wij extra op onze tellen én op onze woorden passen.

REDACTIE

DIT GEEFT GEEN PAS, PAX!

MET DE REGELMAAT VAN DE KLOK vinden wij in onze brievenbus reclamebiljetten van een zakenman te Groningen wiens kruidenhuis Pax „geneesmiddelen” in de handel brengt. Zijn jongste pamflet, dezer dagen verspreid, zegt: „Pax-geneesmiddelen kunnen ook u teruggeven: volop arbeidsvreugd, arbeidskracht, levenslust, levensvreugd, verkwikkende slaap, pijnloze dagen.”

Het griezelige van Pax' activiteit is de wijze, waarop mens en „geneesmiddel” tot elkaar worden gebracht. De klant moet namelijk zelf zijn diagnose stellen. Met zijn lekeverstand moet hij bepalen, of hij aan een hartkwaal of een nieraandoening, aan „onrust” of aan te hoge bloeddruk lijdt. Vervolgens kijkt hij in het lijstje van de Pax-kruiden-„dokter”, die de patënt wel nooit heeft gezien, maar hem niettemin per post zijn „geneesmiddel” nummer-zoveel toezendt. Pax heeft al zijn kruiden genummerd, maar noemt nergens de aard en samenstelling.

HET IS DUIDELIJK dat hij of zij, die op deze wijze eigen doktertje speelt en de kruidenkoopman Pax als „apotheker” kiest, een hoogst roekeloos en riskant spel met zijn gezondheid en met zijn leven speelt. Om de begrijpelijke aarzeling bij het publiek te overwinnen blaast de Groninger Hij beweert vrijwel alle ziekten te koopman hoog van de Martinatoren. kunnen genezen: „Wat wij leveren is best, radicaal en afdoende”.

Asthmatische bronchitis? Neem stroop nummer 11 en „de luchtpijpontstekingen genezen”, zegt Pax.

Aambeien? Neem aambeien-combinatie nummer 84 en „iedere lijder is volkomen genezen”, zegt Pax.

Huidziekten? De medische wetenschap kent er tientallen. Voor hun bestrijding is de specialistische opleiding tot huidarts ingesteld. Pax raadt lijdens aan huidziekten, exceem etc. NIET aan, zich tot een huidarts te wenden. Pax beweert dat er slechts één geneesmiddel is en „dit middel wordt geleverd..... (u raadt het nummer)..... door Pax”. Alle huidziekten, welke ook, verdwijnen door exceem-combinatie nummer 45.

Maagzweer? Vooral niet naar de dokter gaan! „Gelukkig bestaat ook tegen deze kwaal een uitmuntend geneesmiddel” en wel kruidentabletten nummer 48.

Galstenen? „Genezen is mogelijk”, zegt Pax, met kruidenmengsel nummer 20.

Hartzwakte? Pax presenteert hiertegen „het afdoende onschadelijke geneesmiddel”, te weten kruidenmengsel nummer 16.

MUTATIE

IN ONS VOLGEND NUMMER komen wij terug op het aftreden van dr. R. E. WIERENGA als medisch redacteur.

Bloedarmoede of bleekzucht? De oorzaken kunnen vele zijn, aldus de medische wetenschap. Pax weet het (natuurlijk) beter en zegt: „Deze kwalen komen voort uit een verkeerde samenstelling van het bloed en onderontwikkeling van de zenuwen.” Dit maar gauw tonicum nummer 20 (of staat er 26?) slikken.

Rheumatiek? De Pax-rheumatiek-combinatie nummer 35 „treedt ook hier genezend op”.

Nierziekten? Pax gooit alle nierziekten op één hoop en komt met kruidenmengsel 19 aandragen: die „geneest en voorkomt”.

Hoge bloeddruk? Pax beveelt op blz. 3 nummer 63 en op blz. 4 nummer 42 dat de medische hoogleraren hun kaan.

Trage ontlasting? Daartegen prijst Pax eerst nummer 85, daarna nummer 42 en tenslotte ook nog zijn wonderpillen nummer 25 aan.

Vrijmoedige vragen

UW EVENTUELE PROTEST tegen dit vraag- en antwoordspel moeten wij naast ons neerleggen, Pax.

Want het zijn uw eigen woorden, letterlijk geciteerd. Wij zouden aan het bovenstaande nog menig citaat kunnen toevoegen, want gij schuwt bij uw even pedante als gevaarlijke kletspraak de breedsprakigheid niet. Wie veel zegt, moet veel verantwoorden. Wie veel onzin zegt, moet veel onzin verantwoorden. Om uw zware taak ietwat te verlichten, stellen wij u hieronder enige vragen. Uw beantwoording (en verantwoording) zien wij gaarne in uw volgende pamflet tegemoet.

Vraag 1 luidt: Waarom verdonkere-maant gij, Pax, in uw schriftuur de achtduizend artsen die Nederland telt? De woorden „arts” en „medicus” komen in de aanprijzing van uw drankjes en smeersels niet voor. Nergens staat bij u te lezen, dat een zieke zijn

huisarts of specialist moet raadplegen alvorens uw spulletjes te bestellen.

Vraag 2 luidt: Voelt gij u nimmer bekommerd, Pax, over de grote kans dat de Pax-klanten medische hulp te laat of helemaal niet inroepen? Het moet u toch bekend zijn, dat vele zieken, die op eigen houtje gingen dokteren, dit met de dood hebben bekocht.

Vraag 3 luidt: Waarom eist gij niet vrijmoedig de sluiting van alle reumaklinieken? Zij zijn immers door het „genezend optreden” van uw nummer 35 volslagen overbodig?

Vraag 4 luidt: Waarom eist gij niet, theders in de collegezalen ontruimen om plaats te maken voor uw handelsreizigers, die het reddende geneesmiddel tegen alles en alles zo maar uit hun monstercoffers kunnen pakken? Weg met de huidartsen, want uw nummer 45 is veel beter. Weg met de hartspecialisten, want uw nummer 16 is veel beter. En weg met alle internisten en chirurgen, want ook tegen galstenen, maagzweren en nierziekten hebt gij uw feilloze nummertjes.

Vraag 5 luidt: Moeten wij bij hoge bloeddruk uw nummer 63 of uw nummer 42 kopen? Gij prijst het ene warm, maar het andere niet minder warm aan. Dat stelt ons voor een ondraaglijk zware beslissing, Pax.

Vraag 6 luidt: Welk nummer dienen wij op het voor u bestemde girostrookje te noteren, indien wij onverhoopt aan trage ontlasting zouden gaan laboreren? Gij offreert ons uw nummer 85, maar ook uw nummer 42 en daarenboven nog uw nummer 25. Help ons uit de droom en uit de trage ontlasting, Pax, door uit dit trio de primus inter pares te kiezen.

Vraag 7 luidt: Waarom duidt gij uw kruiden met kille cijfers aan zonder ook maar één keer de aard of samenstelling te openbaren? Nummer 11 tegen luchtpijpontstekingen, nummer 84 tegen aambeien en nummer 16 tegen hartzwakte ligt ons — de medische beeldspraak zij ons vergeven — wat zwaar op de maag. Wij prefereren mooie Nederlandse en, as 't effe kan, nog mooiere Latijnse namen. Dan weten wij tenminste precies waarmee gij uw klanten — helaas al weer een medische beeldspraak — te lijf gaat.

Aangezien dit kleine benamingsverzuim zeker niet uit linkheid, doch uit (vergeeflijke) laksheid voortspuit, rekenen wij er op dat gij het in uw volgende pamflet zult herstellen, Pax.

Wij zijn nieuwsgierig.....

„DOKTER B.”

jaagt alle pijnen en kwalen in een emmer leidingwater

DE HEER H. B. B., landbouwer, thans 59 jaar, ontpopte zich enkele jaren geleden als een voortreffelijk „aardstralenbestrijder”.

Dat zegt hij zelf en wij beamen zijn uitspraak ten volle en van ganser harte. Niet alleen de heer B., maar ieder mens kan zich immers een voortreffelijke aardstralenbestrijder noemen — om de eenvoudige reden dat niemand (noch de knapste wetenschapsman, noch de ijverigste wichelroedeloper, noch de handigste anti-stralenkastjes-koopman) ooit het bestaan van één aardstraal heeft aangetoond.

Het woord „Aardstraal” is alleen een naam, maar niemand weet wat die naam aanduidt, niemand weet wat er „achter” die naam staat. Dientengevolge is aardstralenbestrijding ijdele Don Quichotterie, nonsens, apekool. Want het is nu eenmaal onmogelijk een bestrijdingsmiddel te vinden tegen iets, waarvan het bestaan nog moet worden aangetoond.

Malle grapjes

ZODRA wij het zoveelste aardstralen-sprookje krijgen voorgeschoteld, druppelt er altijd een zeer aards straaltje scepticisme in onze ziel. En wij zijn bij voorbaat in afwachting van nog meer onzin. Ook bij de heer B. blijft die niet uit. Deze heldere kop heeft namelijk tevens onthuld, dat hij zijn vee met een zelf ontworpen wichelroede „bewerkte”. De aard van die bewerking bleef geheim, evenals het gloednieuwe wichelroede-ontwerp. Wij zijn er niet nieuwsgierig naar, want malle grapjes kunnen ons niet genoeg geheim gehouden worden.

Landbouwer B. ontdekte dat de melkgift van zijn koeien groter werd. Terstond had hij zijn gevolgtrekking klaar: dat moest van zijn geniale wichelroederij komen. Tot zo ver was het denken en doen van de heer B. volkomen ongevaarlijk en dus onschuldig.

Helaas maakte hij nog een gevolgtrekking, en die was niet ongevaarlijk, integendeel. Hij vond, dat zijn toverkrachten niet alleen de melkgift van koeien, maar ook de gezondheid van mensen konden vergroten. Boer B. werd dus opeens „dokter B”, verhuisde snel naar Rotterdam-Zuid en begon een „praktijk”.....

Klanten genoeg

NATUURLIJK lieten de klanten niet op zich wachten. De grootste dwaas met de zotste „geneeswijzen” vindt altijd tientallen domoren die hun lichaam en hun gezondheid blindelings aan hem toevertrouwen. Dus vond ook „dokter B” klanten.

De burelen vonden het een aardig

gezicht, als hij ging visiterijden. Hij bestelde een taxi en laadde daarin zijn indrukwekkende pseudo-medische uitrusting: een stel koperen stangen, wat draden en klosjes en niet te vergeten een fikse emmer.

Rinkelend en rammelend arriveerde hij bij zijn patiënt, laadde de rompslomp uit en spoedde zich naar de sponde van de zieke. Daar bond hij de koperen stangen met de draden aan elkaar, voegde hier en daar een klosje toe, liet enkele draden in de inmiddels met water gevulde emmer naast het ziekbed hangen — en begon te genezen.

Hij bewoog de koperen stangen boven de zieke, heen en weer, heen en weer. Terstond wipten alle kwalen: maagzweer, reuma, abcessen, kanker, suikerziekte en andere ongemakken met een hups sprongetje uit het zieke lichaam omhoog naar de koperen stangen. Vervolgens lieten zij zich handig langs de klosjes en draden in de emmer zakken om daar massaal en eendrachtig zelfmoord door verdrinking te plegen. Was ook de allerlaatste kwaal veilig onder water, dan demonsteerde „dokter B” zijn apparatuur.

„Foetsjie!”

HET BELANGRIJKSTE OGENBLIK brak nu aan. Met uiterste omzichtigheid tilde de „dokter” de emmer vol kwalen op, droeg hem voetje voor voetje naar het toilet en spoelde met een vastberaden ruk aan de trekker de hele bliksemse boel het riool in. Met arendsblik tuurde hij tot besluit de binnenkant van de emmer af om te zien, of er wellicht een kwaal of pijn aan de wand was blijven hangen. Zeker is zeker, nietwaar? Een dokter met

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiter, apotheker, Zwolle

Tandenknarsend

IN VEURNE, België, zijn drie Nederlandse tandtechnici veroordeeld tot f 100 boete per persoon, aldus het Brusselse blad „La Dernière Heure” en enige Nederlandse dagbladen. Het betreft C. de D. uit Breda, J. H. uit Oostburg en K. L. uit Rotterdam, die zich tussen 1958 en 1960 schuldig gemaakt hebben aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Het proces is aanhangig gemaakt door de Belgische tandartsenorganisatie, aan wie ieder der drie veroordeelden een schadevergoeding van 10.000 fr. moet betalen.

NIEUW LID

ALS NIEUW LID begroeten wij Zr. M. A. de Groot, Offenberglaan 1, flat 8, Den Haag.

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

verantwoordelijkheidsbesef neemt geen risico. Pas na de constatering „Alles is foetsjie” brak het moment van afscheid (en van afrekenen) aan.

De politie in Rotterdam scheen iets tegen de therapie van „dokter B” te hebben en maakte derhalve midden juli proces-verbaal wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst op. En nu maar afwachten wat de rechter van deze nieuwste kwakzalversstunt denkt.

ONDER DE MENSEN, die door de tv-ploeg worden aangesproken, bevond zich een zekere Salvatore (Turi) Valenti, die kort geleden uit de gevangenis was ontslagen na het uitzitten van een straf tijd van zeven jaar wegens „poging tot doodslag en toebrenge van ernstig letsel”. Men vroeg hem:

„Vertelt U eens iets over het proces”.

Antwoord; „Proces... wélk proces?”

Waarop die lichtelijk naïeve reporters:

„Nou ja, U hebt toch geprobeerd een vrouw te vermoorden?” Antwoord:

„Oh, dat is nou al zó lang geleden... trouwens wie bent U eigenlijk? Ik spreek niet met onbekenden. Ik heb U niets te vertellen”.

„Dus — er is wel degelijk een proces geweest?”

„Ja, dat wel. En ik voelde me al die tijd beroerd, betoverd. Weet U wie de schuldige was??? Zij, die heks”.

„Wat heeft U haar gedaan?”

„Ik schoot op haar”.

„Raakte U haar?”

„Nee...”

„En wat deed U toen daarna?”

„Ik greep mijn sikkelt en sloeg toe. Kijk, hier, van achteren”.

„Maar waarom deed U dat? Wie had U gezegd, dat zij de oorzaak van Uw narigheid was?”

„Oh, troepen mensen, die het beter weten dan ik. Die verstand hebben van dat soort dingen. Ik heb maar

liefst 26 waarzeggers geraadpleegd; ik heb alle mogelijke steden en dorpen afgereisd (op Sicilië)...”

„Dus het waren die andere waarzeggers, die U vertelden, dat dat „boze oog” U was bezorgd door die éne heks?”

„Ja, door haar. Door haar alleen!”

„En waar woont zij op dit ogenblik, die vrouw?”

„In Santa Flavia”.

Santa Flavia is een plaatsje, vlak bij Palermo. De „heks”, 'n weduwe, leefde van haar toverkunst: zij maakte drankjes waarmee men iemand verliefd op zich kon maken, ze betoverde, ze voorspelde, ze „zag”. En die meneer Valenti was gedurende vele jaren haar trouwste „cliënt” geweest. Toen was er een moment gekomen, waarop ze hem „ten huwelijk had gevraagd” — in dié zin, dat ze hem alle denkbare ellende, narigheden en tegenslagen in het vooruitzicht stelde (en toewenste) ingeval hij niet aan haar verlangen zou voldoen. Hij weigerde. En van dat moment af was hij dus „betoverd”, behekst, verloren; álles liep hem tegen. Vandaar die poging tot doodslag, het proces, de gevangenis.

Verleden week begaf Turi Valenti (55, visser, ongehuwd) zich naar Santa Flavia. Dat was precies een week na die televisie-uitzending, na dat „interview”. Hij bezocht de weduwe Caterina Di Paola, 70 jaar oud. Zodra hij in haar kamer binnen was, nam hij die oude sikkelt van bijna tien jaar geleden, en met één formidabele slag spleet hij haar schedel in tweeën. Ze was uiteraard „op slag dood”. Toen hakte hij

nog fanatiek op het ontzielde lichaam los en ten slotte spuwde hij drie maal op de grond. En toen was hij eindelijk „bevrijd”. Degene, die hem had betoverd en die hem zijn hele leven had bedorven, die „heks”, was uit de weg geruimd. En hij was opeens een ander mens; de duivels, die zij hem had gestuurd, verlieten zijn lichaam. Voor het eerst sinds vele jaren, voelde hij een gezonde honger — had ál die tijd niet goed kunnen eten, omdat „er een legioen duivels zijn buik bevolkten”. Hij had in al die vele jaren, ook in de gevangenis dus, niet kunnen slapen, „omdat de Cavalleria Rusticana over zijn hoofd galoppeerde en vooral op het dak van zijn woning...” hij werd er stapelgek van — állemaal háár werk, dat wijf, die „heks”.

De Carabinieri vonden hem enkele uren na de moord. Hij wandelde opgelucht, als een gelukkig man, door de open velden en genoot van de vruchten, die hij achteloos van de bomen en struiken aftrok.

Hij was een „bevrijd man”. Had alleen maar behoefde aan een stevige maaltijd en een echt-behoorlijke nacht slapen, na al die jaren. Hij kreeg beide van de Carabinieri, die hem ondervroegen en aan wie hij zonder een schaduw van terughouding of spijt of schaamte (laat staan berouw) het hele verhaal vertelde. En toen hij klaar was en zijn verklaring met een kruisje had „ondertekend” in het bijzijn van getuigen, zoals de wet voorschrijft in gevallen van analfabeten; en toen die Carabinieri hem een stevige maaltijd voorzetten, bleef dóórpraten. Met volle mond en schrokken en slikkend en vretend.

Hij praatte maar door: „Nog verleden week, dat was geloof ik de 14e juni, ben ik naar Termini Imerese gegaan. Ik nam de trein. Er woont daar een machtige waarzegger. Hij wist en begreep meteen álles. Hij paste zijn „exorcisme” op mij toe en verzekerde me, dat die duivels nu uit mijn buik waren gevluht en dat ik weer zou kunnen slapen. Maar hoewel ik enorm veel moest betalen, was het niet waar! En daarom heb ik haar toen uit de weg geruimd, die heks...”

Want, kijk, weten jullie waaróm ze me behekst en betoverd heeft, jaren geleden? Ha, ha, omdat ik „ver... de” haar te trouwen. Maar zeggen jullie nou eens eerlijk: kan een man met een „heks” trouwen? Mamma mia... met een héks! Nou, daarom ben ik vrijgezel gebleven. Om niks te maken te hebben met vrouwen. Want — brrr! — vrouwen... het zijn állemaal heksen, geloven jullie mij maar!”

CHARLATANS

KLEPPENIST is de nom de plume van de kroniekschrijver van „de Noord-Amsterdammer”. Onder de titel „Charlatans” schreef hij op 6 juli het volgende.

Noord is weer bewerkt door een kwakzalversbedrijf, dat huis aan huis pamfletten heeft laten bezorgen, die zonder meer 'n groot gevaar vormen voor lichtgelovigen of wanhopigen. Want wie dit pamflet aandachtig doorleest rijzen de haren ten berge van ontzetting en woede. Want volgens de heren van dat bedrijf kan men van hart-, bloedvaten- en maagaandoeningen het best afkomen, wanneer men maar genoeg van hun spullen inneemt. Diagnoses stellen doen de heren niet, kunnen ze trouwens ook niet. Wel neen, alles gaat over de post, uiteraard na ontvangst van het x aantal guldens.

Er zullen wel weer mensen invliegen. Daar moet niet te licht over gedacht worden. Wie regelmatig het maandblad van de Vereniging tegen de Kwakzalverij leest, gruwet van de ellendige gevolgen, die charlatans teweeg kunnen brengen met hun brouwsels, pillen en poeders. Want zodra hun „medicamenten” de deur uit zijn en de centen er in door binnen zijn gekomen zal 't deze lieden glad een zorg zijn, wat er gebeurt.

Kleppenist kan het u niet genoeg inprenten: begin er niet aan. Voor de zieke mens staan tegenwoordig regimenten geschoolde medici klaar. Mensen, die vele jaren gestudeerd hebben, die bekwaam zijn op alle gebieden, die zij moeten beheersen. Vertrouw u aan hen toe en niet aan onverantwoordelijke en op geld beluste hyena's waarvan er in ons land nog veel en veel te veel rondscharrelen.

Kwakzalverij

En toen hij alles had opgegeten, slo-ten ze hem voor die ene nacht in de arrestanten-cel. En daar heeft hij kun-nen uitslapen. En daarna ging hij, waarschijnlijk voor de rest van zijn leven, naar de gevangenis van Paler-mo. Als een opgelucht, bevrijd, geluk-kig man!

Het is allemaal tot in details zó ge-beurd. En het is ziek-makend voor mensen zoals wij, die maar hardnekkig volhouden, dat het „bij ons in Europa” toch allemaal zo voortreffelijk in el-kaar zit. En nog veel erger voor ons, katholieken, die maar rustig voortgaan — zéker in de zogenaamde „katho-lieke” landen — met te menen, dat de kinder-catechismus en de eerste heilige Communie, het huwelijk-in-de-kerk en (als het een beetje meezit) het heilig Oliesel „het wel zullen doen”.

Want al die liefdesdrankjes van die Caterina Di Paola, haar waarzegge-rijen, raadgevingen, haar tovenarijen waren even volledig gebaseerd (sic) op het katholieke geloof als al die nar-igheid en ellende van die Turi Valen-ti met zijn duivels in de buik en de galopperende cavalerie op zijn dak. En dan te bedenken, dat die Italiaanse televisie met haar interessante repor-tage juist had willen aantonen, dat... tja, dat de Middeleeuwen nu toch heus wel voorbij zijn. En als men dit alles plaatst in het kader van de wraakroep-ende tradities, gebruiken, gewoonten, franje en nonsens, die juist in een katholiek land als Italië de geloofs-belevenis (én de positie van de Kerk)

DE ITALIAANSE TELEVISIE bracht midden juni een reportage over bijgeloof en toverpraktijken zoals die „vroeger hebben bestaan op Sicilië en in Zuid-Italië”. Het katholieke weekblad „De Linie” van 30 juni merkte hierbij op: „Dat betekende dus dat die praktijken nú volledig tot het verleden behoren. Maar de werkelijkheid is wel een tikje anders en de RAI-TV had er, achteraf beschouwd, beter aan gedaan deze hele reportage maar niet te maken.”

Deze kanttekening was de proloog van een uitvoerig, boeiend en verhelderend artikel van Caro Direttore, dat wij in zijn geheel over-nemen. Het is verheugend te kunnen constateren, hoe scherp van katholieke zijde stelling wordt genomen tegen het samenweefsel van bijgeloof, hekserij en kwakzalverij en hoe ondubbelzinnig „De Linie” de voorstelling van de Italiaanse televisie-uitzending logenstraf, als zou dit funeste samenweefsel, waaraan de Zuiditaliaanse geestelijkheid mede schuldig staat, geheel tot het verleden behoren.

bepalen, dan zou men tot wanhoop ge-raken, hetgeen ook al wraakroepend is.

Heel die toverdrank-rommel en wat er allemaal mee verwant is, berust ten slotte op de relieken-verering; een haar van de heilige Rosalia; een draad-je uit de pij van de heilige Die-en-die; een druppel van de tranen van de hei-lige Zo-en-zo; een atoompje van het heilig Kruis (liefst vermengd in een luchtig drankje)... En die heilige Augustinus, die op het gebied van de „zinnelijke liefde” ook wel van wanten heeft geweten, en al die andere heil-igen, die op een goed moment door de Genade werden getroffen en van toen af — blijkbaar — voor een onvoorstel-bare hoeveelheid materiaal hebben ge-zorgd aan botjes en beentjes, handen en tanden en haren en blaren... En lacht U er niet om, caro Direttore, want het is állemaal in dit gezegende Italië van een tastbare realiteit.

En laten we nu maar niet meer pra-ten over volstrekt-nutteloze (!) onder-werpen als godsdienst-onderricht, de

priester-opleiding, de geloofsbelevenis. Want dat haalt niets uit. Zo lang kar-dinalen, aartsbisschoppen of bisschop-pen meelopen in processie, waar **niet** het Allerheiligste wordt rondgedra-gen, maar handen, voeten, vingers, nagels, schedels, baarden, stukjes hout (zgn. van het heilig Kruis), verlovings-ringen van de heilige Maagd, tafella-kens en servetten (sic) van het Laat-ste Avondmaal — zo lang deze eeuwenoude nonsens door de Kerk (met een hoofdletter) wordt geduld en volgehouden en in de praktijk (dus) gesanctioneerd, zó lang zullen er tove-naars en heksen en waarzeggers zijn. Met aanverwante liefdesdrankjes en bezweringen en voorspellingen en wat dies meer zij... En die éne, diepzie-lige vrouw die in het plaatsje La Flavia verleden week op zulk een beestachtige manier werd vermoord, was echt-en-beslist **niet** een oplicht-ster! Zij geloofde rotsvast in al die kol-der. Zoals ook haar moordenaar on-wrikbaar ervan overtuigd was, dat zij over bovennatuurlijke krachten be-schikte en hem doodgewoon duivels op zijn dak (vergeeft U me: in dit ge-val in zijn buik) kon sturen. En óók nog op zijn dak, gezien zijn verklaring tegenover de politie.

En nu zal misschien iedereen zijn eigen ideeën hebben inzake het aan-staande Concilie en ik zie, daarom, niet in waarom ik niet mijn persoonlijke ideeën zou mogen hebben. Welnu: als ze nu eens officieel en plechtig aan al die franje en nonsens een eind zou-den maken — als ze nu eens heel die heiligen-verering zouden regelen — als ze die relieken-zaak nu eens voor-goed-en-altijd aan banden zouden leg-gen — als ze (dus) al die heilige na-gels, baarden, botten en stoffen en andere „heilige” zaakjes in de prulle-mand zouden gooien, straks op dat Concilie — dan zou er een enorme stap worden gezet op een heel nieuwe weg. Een gezonde weg. Die iederéén zou kunnen gaan.

Althans volgens Uw
ROMEINSE CORRESPONDENT.

PARADOXAAL

IN LEIDEN WERD een omstreeks 70-jarige magnetiseur uit Delft (gebo-ren twintig jaren na de verschijning van Anna Bosboom-Toussaint's roman „De Delftsche Wonderdokter”) door de kantonrechter wegens kwakzalverij in drievoud tot f 75 boete veroordeeld. Volgens een bericht in de Gooi- en Eemlander maakte de verdediger in zijn pleidooi de opmerking: „Mijn cliënt wordt vervolgd omdat hij de wet overtreedt en het is toch bepaald para-doxaal dat de overheid voor elke be-gane overtreding vier procent omzet-belasting berekent en dus in de loop der jaren een flinke som incasseerde!”

Indien deze advocaat consequent had geredeneerd, had hij er tevens op moeten wijzen dat de overheid zijn cliënt „voor elke begane overtreding” ook inkomstenbelasting berekent. Daar schuilt niets bijzonders in. Ook prosti-

tuée's zijn inkomsten- én omzetbelas-ting verschuldigd. Oplichters die mede-mensen tien- of honderdduizenden guldens hebben ontfutseld, krijgen bij ontdekking van hun wandaden straf van de rechter én 'n extra-aanslagbil-jet van de belastingdienst. Voor de fis-cus bestaat er geen verschil tussen eer-lijk en oneerlijk, moreel en immoreel verkregen inkomsten. De fiscus ziet slechts inkomsten en eist daarvan het hem toekomende deel. Bestrijding van oneerlijkheid en handhaving van mo-rele principes zijn aangelegenheden die de fiscus aan andere overheidsinstel-lingen overlaat.

Wie de fiscus het recht ontzegt be-lasting te heffen op inkomsten, die op onbehoorlijke, onwettige enz. wijze zijn verkregen, bepleit een levenslang belastingvrij inkomen voor Goede Heertjes, lichte dametjes, kwakzalvers e tutti quanti. Zou dat niet paradoxaal in het kwadraat zijn?

Wat betekent het woord **KWAKZALVER**?

VELE MALEN nemen wij het woord kwakzalverij en daarmee verwante woorden als kwakzalf, kwakzalver e.d. in onze mond zonder ons af te vragen hoe eigenlijk dit woord ontstaan is. Het woord heeft op mij altijd een merkwaardige indruk gemaakt en deed me steeds afvragen wat de eigenlijke betekenis van dit woord is. Het raadplegen van enkele etymologische woordenboeken verschaftte mij verschillende gegevens, waardoor verschillende aspecten van de kwakzalverij naar voren kwamen.

Allereerst het nu verouderde woord kwakzalf; dit betekende oorspronkelijk waarschijnlijk een zalf die als huismiddeltje wordt toegepast. Verder treffen we nog aan het werkwoord kwakzalven, hetgeen betekent nutteloze waar als geneesmiddel verkopen of toepassen.

Een enkeling heeft wel eens beweerd, dat „kwak” hier de betekenis van een geluidnabootsend woord zou hebben. Algemeen is men echter van overtuiging, dat „kwak” een onzekere halfslachtige, knoeierige manier van doen te kennen geeft, zoals dat ook tot uitdrukking komt in de woorden kwakken, kwakkelen enz.

„We mogen heel misschien aannemen dat het kwakzalf aanvankelijk alleen een zalf aanduidde die als huismiddeltje wordt toegepast”, schrijft Heynsius, „en dat de bijbehorende woorden eerst secundair het begrip van onkunde en bedriegerij hebben gekregen”.

Ook kwakken en kwakkelen hebben geen bepaald ongunstige betekenis en het laatste woord wordt nog gebruikt

voor het gebruik van huismiddeltjes en ook gezegd van geneesheren die zulke middeltjes toepassen of niet flink doortasten. Zelfs kwam een ogenblik de uitdrukking „kwakdokter” in omloop bij het volk. Met dezelfde betekenis als kwakzalver waren (en zijn?) ook in omloop de uitdrukkingen kladzalver en lapzalver.

Als we nagaan welke betekenis het woord kwakzalver heeft, dan stuiten we op de volgende:

In de eerste plaats iemand die nutteloze middelen toepast ter genezing van de een of andere ziekte of middelen beweert te kennen tegen alle mogelijke ziekten, of wel iemand die zulke middelen — in zonderheid met veel ophef — te koop biedt. Koerbagh schrijft heel geestig over Quack-oftelapsalvers:

LAAG GEZONKEN

IK DEEL UW verontwaardiging, zo schrijft de arts H. L. Heijermans in zijn vragenrubriek in Het Vrije Volk, dat er zo laks tegen de kwakzalvers wordt opgetreden. Een iriskijker is een kwakzalver. Ook al is dit heer een doctorandus (drs.) in de psychologie. Iemand met een academische opleiding, die zich als kwakzalver heeft gevestigd, is wel laag gezonken. Van zo iemand mag aangenomen worden, dat hij weet dat zijn klanten hun geld weggooien aan waardeloze, gevaarlijke kwakzalverij.

Er is in dit maandblad reeds veel geschreven over de kwakzalverij. Maar de taalkundige herkomst van het woord kwakzalverij was ons totaal onbekend. Vandaar dat wij — en wellicht ook de lezer — met veel belangstelling kennis namen van hetgeen de heer F. de Stopelaar daarover schrijft in het tijdschrift „Specimina Specia”. Wij laten het artikel hier volgen.

„Een charlatan is een kwakzalver of landlopend geneesmeester of liever genees-swetser, die dapper onder het voortbrengen van veel kwakken en klugten swetsen en opsnijden kan, bij 't gemeene volk op de markten, van de kragten van zijn smeer of salf, en roemen, dat hij der bijna allerley kwaale mede geneesen kan”.

BEHALVE DEZE betekenis worden kwakzalvers genoemd als voorbeelden van welbespraaktheid, knapheid in boerenbedrog. Marnix van St. Aldegonde schrijft ergens: „Rijmers, die eerst hun A B opzeggen, vallen verwaendelijck aan 't zwetsen, gelijk de quakzalvers om hun zalfpotten te venten.”

Ook komt kwakzalver in figuurlijk gebruik voor: Iemand die 't publiek iets op de mouw wil spelden, boerenbedrieger, oplichter e.d., soms ook voor iemand, die altijd over de een of andere zaak praat („er mee te koop loopt”). Merkwaardig is, dat de vrouwelijke vormen kwakzalverin en kwakzalfster ongewoon zijn en weinig gebruikelijk. Charlatan is afgeleid van het Italiaanse woord ciarlare dat snateren of zwetsen betekent. Onder kwakzalverij wordt ten slotte verstaan de wijze van doen enz. van een kwakzalver; tevens wordt het gebruikt als stofnaam van een kwakzalversmiddel en als collectivum voor kwakzalvermiddeltjes.

Rest mij nog de omschrijving, die de Winkler Prins encyclopedie geeft: „Een kwakzalver is iemand die zonder medische kennis beweert, dat hij allerlei kwalen genezen kan en hiertoe zijn behandeling of middeltjes aanprijst”.

En ik wil eindigen met een oude uitspraak van Chamfort:

„Als men vermijden wil een kwakzalver te worden, moet men de stelling vermijden; want heeft men die eenmaal bestegen, dan is men wel gedwongen een kwakzalver te zijn, daar anders de vergaderde gemeente U met stenen gooit.”

GELD, geld, geld

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij?

De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

ELECTRISCHE CORSETTEN

DE LONDENSE KWAKZALVER „dokter” Rock stond voor zijn huisdeur op Ludgate Hill, toen een echte doctor in de medicijnen voorbijkwam, die zeer geleerd, zeer bescheiden en zeer arm was. „Hoe komt het toch”, vroeg hij aan de kwak, „dat u zonder opleiding, zonder vakkundigheid en zonder de geringste wetenschappelijke kennis in staat bent in zo weelderige staat te leven? Gij bezit een huis in de stad, een equipage, een landhuis buiten de stad, terwijl ik, die toch over enige vakkennis beschik, dat allemaal ontbeer en amper mijn brood kan verdienen!”

„Nou, kijk eens”, glimlachte de kwak. „Hoeveel mensen denkt u dat er gepasseerd zijn sinds u die vraag stelde?”

„Een stuk of honderd.”

„En hoe velen van die honderd bezitten volgens u gezond verstand?”

„Misschien één”, antwoordde de dokter.

„Dat is 't nou juist”, zei de kwak. „Die ene komt bij u, als hij ziek wordt. De andere 99 lopen naar mij.”

Kwabzalver?

DEZE SAMENSPRAAK VAN doc en kwak vormt de anecdotische inzet van Eric Jameson's boek „The natural history of quackery”, onlangs verschenen bij Michael Joseph Ltd., Londen. In de inleiding wordt beweerd, dat volgens de Nederlanders het woord kwakzalver een verbastering van „kwabzalver” is, een man die een kwab (gezwel) met zalf behandelt. F. de Stoppelaar, die onlangs in „Specimina Specia” de (duistere) herkomst behandelde, repte terecht niet van kwabzalvers. Afgezien van dit etymologische misstapje is Jameson's werk een welkome verschijning, grondig gedocumenteerd, met mildheid en humor geschreven.

Eeuwenlang ontbrak tussen dokters en kwakken de scherpe scheidslijn, die door de vooruitgang der medische wetenschap der laatste honderd jaar is getrokken. In 1565 klaagde John Halle, dokter in Kent, dat van elk dozijn lieden die zich arts noemden twee een behoorlijke opleiding hadden genoten, terwijl de tien anderen kwakzalvers waren die uit vele beroepen voortkwamen, smid, messemaker, voerman, schoenlapper, kuiper, timmerman „en een heleboel vrouwelijk gespuis”. Andere pseudo-dokters schuimden als marskramers, ketellappers, rattevangers en vagebonden 't land af. Helaas, zei dokter Halle, tref ik onder mijn gestudeerd hebbende collegae ook vele „schaapskoppen”, schuinsmarcheerders en dronkaards” aan.

Paardemest

ONDER DE VROLIJKE leuze „Let's join the ladies” wijdt Jameson een hoofdstuk aan de vrouwelijke kwakken. Daartoe behoorde in het 17de eeuwse Engeland miss Hannah Woolley, „charmant en geleerd”, die met haar geneeswijzen dichter bij de kwakzalverij dan bij de wetenschap stond. Zo schreef zij tegen nierstenen het

gebruik van gemalen haringkuit in Rijnwijn voor. Patiënten „met pijn” werden tot een rustkuur gedwongen: achttien dagen moesten zij in paardemest liggen.

Mary Green beweerde dat zij haar doktersdiploma had gekregen van de aartsbisschop van Canterbury. Zij kon alle doofheid, verstijving en zwakte van ledematen, reuma en jicht genezen, ook al waren de kwalen reeds jaren oud”. Haar grootste reclame-troef was een zekere Robert Smith, die bij de knapste dokters en chirurgen

Engelse kwakzalvers van weleer

geen baat voor zijn ernstig gekneusde arm had kunnen vinden, maar door Mary weer zo gezond als een vis was gemaakt. De deplorabele toestand van zijn arm wordt begrijpelijk als men weet dat dit lichaamsdeel, volgens Mary althans, was getroffen door een ... planeet.

Malle Sally

DE WEDUWE DREW noemde zich medisch doctor op grond van het feit, dat zij twintig jaar haar vader, een arts, had geholpen. Haar schoonste bijdrage tot de volksgezondheid bestond uit pillen van niet nader aangeduide samenstelling, die lieden met een bleekgroene lijkkleur een fleurige blos op de wangen toverden.

Mrs. Sarah Mapp bezondigde zich aan veel waarvoor een medicus zich zou schamen, maar toch mag deze dame, die zich Crazy Sally noemde, niet bij de volbloed kwakken worden ingedeeld. Zij trok zoveel klanten, dat Epsom haar 3500 gulden betaalde voor elk jaar dat zij in deze stad woonachtig was; een flinke som in die tijd (1736), toen een prima diner drie dub-

beltjes kostte. Het „hand-werk” van Malle Sally, dol op jenever, machtig lelijk en machtig gespierd, was het zetten van beenderen. Vooral uit de kom geschoten bovenarmen behandelde zij snel en goed. Op zekere dag stapte een man bij haar binnen, die beweerde dat zijn arm uit de kom was en dat dokter X hem naar Malle Sally had gestuurd. De dame bekeek en betastte haar bezoeker nauwkeurig en kwam tot de ontdekking dat al zijn beenderen op de normale plaats zaten. Ze begreep, dat dokter X en diens vriend haar voor de gek wilden houden, hetgeen haar gerechtvaardigde woede wekte. Met een forse ruk trok zij haar kerngezonde cliënt een arm uit het lid, duwde de van pijn brullende man de deur uit en riep hem na: „Als dokter X je niet kan helpen, mag je bij mij terugkomen!”

Electro-corset

MET VOORBIJGAAN VAN de overige kwakzalvende Eva's wagen wij tot besluit een oogje aan de Electricische corsetten, die C. B. Harness (nomen est omen) omstreeks 1900 aan de markt bracht. Zijn „Medische Batterijen Mij” ofwel „Electro-genezend Instituut” besloeg een statig gebouw van vier etages in Oxford Street, Londen. „Dames van alle rang, stand en leeftijd dienen zich een Electricisch Corset aan te schaffen, magnifiek van snit, wetenschappelijk vervaardigd. Het zit heerlijk, geeft volmaakte steun, voorkomt kouvatten en oefent een zeer weldadige invloed uit op de ademhalings- en andere organen.” Het heette tevens opperbest te helpen tegen zwakke rug, reuma, hysterie, verlies van eetlust, slechte spijsvertering en interne klachten. De exemplaren die in de Verenigde Staten werden geadverteerd, waren tot nog veel meer in staat, zij bestreden zelfs nierziekten en bedwateren. Bovendien werd verzekerd, dat het Electricische Corset Moeder Natuur hielp bij een gezonde boezemontwikkeling.

Een onderzoek naar het Harness-corset wees uit, dat er geen sprankje electriciteit in zat. Evenmin trouwens als in de flesjes „geëlectriseerde vloeistof” van de Italiaanse „graaf” Mattei, welke per 20 gram een rijksdaalder kostte. Het kostelijke vocht werd in drie kleuren (van de Italiaanse vlag!) gepresenteerd: wit, groen, rood, maar laboratoriumonderzoek bewees dat het steeds ... gekleurd water was. Hetgeen niet belette, dat de kwakken voor hun electricische corsetten en watertjes een ruim afzetgebied bleven vinden.

M. G. EMEIS Jr.

Staat u op goede voet met uw...voeten?

„IN ONZE GEORDENDE samenleving vertoont het beroep van de voetverzorger een zeer ongeordend beeld. Dit is nu eens een vrij beroep in de ware betekenis van het woord!”, schrijft dr. H. J. Groenendijk in „Medisch Contact”.

Dr. Groenendijk zet daarin uiteen, dat het beroep onder geen enkele wettelijke bepaling, verordening of toezicht valt. Wie daar lust toe gevoelt kan zich vestigen als voetverzorger, naar een diploma of vergunning wordt niet gevraagd. Zonder bezwaar van officiële zijde mag men zich voetverzorger, voetkundige, pedicuur of chiropodist noemen. Men mag een pedicuurpraktijk gaan openen zonder dat men gebonden is aan voorschriften betreffende inrichting, hygiëne, werktijden of tarieven.

Dr. Groenendijk beschrijft dan de zeer uiteenlopende vormen, waarin de voetverzorging zich voordoet: de weduwe, die de patiënt in haar woonkamer op een gewone stoel zet en zijn voet op schoot neemt. Hij wordt voor f 1.50 met een mesje van eelt of eksterogen verlost.

Maar er zijn ook luxueuse salons met beweegbare stoelen, rijdende tafels met blinkende instrumenten en verplaatsbare lampen. De tarieven voor voetbehandeling (inclusief massage, voetbaden of poeders) lopen soms op tot f 25.—.

Tussen deze uitersten in bevindt zich de grote groep van voetverzorgers — naar schatting is het totaal aantal voetverzorgers rond 8000 — die het beroep in redelijke omgeving uitoefent, aldus dr. Groenendijk.

Zowel de organisatie als de opleiding van de voetverzorgers vertonen een chaotisch beeld; er bestaan velerlei verenigingen, bonden en federaties die elkaar in woord en geschrift flink concurreren.

De voornaamste verenigingen hebben een opleidingscursus georganiseerd en verstrekken na een examen een fraai

diploma. Het examen wordt door de cursusleiders zelf afgenomen. Om er een officieel tintje aan te geven, tracht men een arts als medisch adviseur of als gecommiteerde aan het examen te verbinden, die bereid is zijn handtekening onder het diploma te plaatsen. Als regel lukt dit, maar een werkelijke erkenning is dit natuurlijk niet.

Men kan niet over de voetverzorgers spreken zonder ook op het terrein van de voetverzorgings- en voetverbeteringsartikelen terecht te komen. De verkoop van deze artikelen werd reeds vermeld en vormt voor vele voetverzorgers of bedrijven waar de voetverzorging wordt beoefend een belangrijke bron van inkomsten.

Aanvankelijk misschien begonnen als een dienst aan de klanten en patiënten, vormt de levering van steunzolen, vilt-ringen, voorvoetsteunen, teenbeschermers, voetpoeders en voetcrèmes meestal een zeer welkome aanvulling van het budget.

Een beslist niet ongewoon voorbeeld van een pedicuurrekening leert ons het volgende:

Pedicuurbehandeling f 3,—
1 Paar steunzolen f 16,—
1 Bus voetpoeder f 2,—

Op het busje voetpoeder wordt een behoorlijke winst gemaakt hetgeen stellig geen uitzondering is voor een cosmetisch artikel. Bij de steunzolen moet men echter bedenken dat deze als confectiezolen bij inkoop niet meer dan f 4,— hebben gekost. Zij worden in het beste geval aan de hand van een voetafdruk bijgewerkt en met 300% winst geleverd.

Het is duidelijk dat de verleiding groot wordt. Als een patiënt tijdens een pedicuurbehandeling over zijn voeten klaagt en om advies vraagt, kost het weinig moeite om hem van het nut van een paar steunzolen of een voetverzorgingsartikel te overtuigen. En aan wie de beoordeling of dit correctiemiddel wel nodig is? Zelfs de artsen zijn het

lang niet altijd over de betekenis en het nut van deze artikelen eens. Bovendien zijn ze overal elders ook verkrijgbaar. In vele bandagewinkels, drogisterijen en schoenwinkels worden deze artikelen zonder meer over de toonbank verkocht. In sommige winkels worden zij uitsluitend op aanvraag verstrekt, maar er zijn ook zaken die de verkoop van deze artikelen stimuleren door een premiestelsel waardoor de verkopers ertoe komen de klanten een paar steunzolen aan te praten. In ieder geval ligt hier de oorzaak waarom veel van onze patiënten steunzolen dragen die niet goed of geheel onnodig zijn, meent dr. Groenendijk.

Nog erger wordt het als de patiënt bij zijn huisarts komt met het verzoek om een accoordverklaring met handtekening op een rekening van de pedicuur voor steunzolen. Er zijn nl. ziekenfondsen die hun leden een vergoeding van f 5,— verlenen op een paar steunzolen indien deze op medisch advies zijn verstrekt.

Eigenlijk dienen de patiënten zich met al hun voetklachten tot de huisarts te wenden. Dat dit niet gebeurt wordt helaas veroorzaakt door de soms te geringe belangstelling die de huisarts voor hun voetklachten toont. Blijkbaar hebben vele patiënten daardoor het idee gekregen dat zij met voetklachten niet naar hun huisarts maar naar een voetverzorger moeten gaan, ook al kost dit extra geld.

Soms hoort men van de huisarts een klacht over een patiënt met een wondinfectie aan een teen die aan de onsteriele behandeling van een pedicuur wordt geweten. In de meeste gevallen is het echter moeilijk na te gaan of de patiënt niet ook zelf aan de teen heeft gepeuterd. Ondanks de vaak gebrekkige vooropleiding wordt door de meeste pedicuren met meer zorg gewerkt dan door de patiënten zelf.

De meeste voetverzorgers kunnen zich met de huidige ongeordende toestand moeilijk verenigen en zien al jaren reikhalzend uit naar de komende wet op de paramedische beroepen. Het is echter de vraag of de positie van de voetverzorgers in deze wet zal worden geregeld, zo schrijft dr. Groenendijk o.a. in „Medisch Contact”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerds, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buiters, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRIJCKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, tel. 02959 — 19114.

Gooi Uw geld niet in het BRON - water!

VANDAAG, 31 JULI 1962, is de datum waarvoor Johannes Bron, wichelroedeloper en koopman in anti-aardstraalkastjes, de totale vernietiging van de befaamde mummies in het kerkje van het Friese dorp Wieuwerd heeft aangekondigd.

Ontelbare Nederlanders zijn nieuwsgierig naar de afloop, sommigen zijn er zelfs bang voor. Dat is een hoogst opmerkelijk feit. Want noch voor nieuwsgierigheid noch voor vrees bestaat enige reden.

Als Hannes Bron van het „electronbombardement“ met zijn kastje afziet, gebeurt de mummies niets. En als hij zijn bombardement toch uitvoert, gebeurt de mummies..... ook niets. Absoluut niets. Zij zullen even roerloos op hun laatste rustplaats blijven liggen als nu reeds sinds mensenheugenis het geval is. Men zal zich hiervan kunnen overtuigen, als de kerkvoogdij van Wieuwerd over enkele dagen het publiek weer tot de grafkelder zal toelaten.

De feilloze zekerheid, waarmee het bovenstaan kan worden geponeerd, be-

rust op het feit, dat de wetenschap zich uiteraard grondig met aardstralen, wichelroeden en kastjes heeft beziggehouden. Een speciaal onderzoek werd gewijd aan de mummies in Wieuwerd, waarbij de oorzaak van de mummificering precies werd vastgesteld.

De nestor van de geleerde onderzoekers is de 78-jarige dr. ir. C. K. van Daalen te Bilthoven, die zich bereid verklaarde de vragen te beantwoorden, welke thans als gevolg van de aangekondigde Bron-stunt door het grote publiek worden gesteld.

Startsein in 1932

VRAAG: Mogen wij beginnen met uw opleiding?

Antwoord: In 1906 te Wageningen afgestudeerd, vijf jaren rijksproefstation en middelbaar landbouwonderwijs, in 1911 rijkslandbouwconsulent in Utrecht. Ik had 't hier ontzettend naar mijn zin, zodat ik, ook na mijn proefschrift in 1928, hier 35 jaren ben gebleven. In 1946 benoemde minister Mansholt mij tot inspecteur van de landbouw, belast met landbouwkundig onderzoek voor

akker- en weidebouw. Ik bleef dit tot 1952, ik was toen 67.

Vraag: Wanneer begon het geschrijf over aardstralen?

Antwoord: In 1932. Toen voltooide de Duitser Von Pohl zijn boek „Aardstralen als ziekteverwekkers“. Volgens hem stijgen uit de aarde loodrecht stralen op, die wichelroeden doen uitslaan en de oorzaak van ziekten bij mens, dier en plant zijn. Hij noemde ze aardstralen. Men kan zich, aldus Von Pohl, tegen hen wapenen door bestraalde plekken te vermijden en „afschermparaten“ (kastjes) te gebruiken.

„Niet openen!“

VRAAG: Maakte Von Pohls nieuwe leer opgang?

Antwoord: De meeste aanhang kreeg hij in Duitsland, Zwitserland en Nederland. Vele wichelroedeloopers in ons land zagen hierin een goede kans op geldelijk gewin. De prijzen van hun kastjes liepen van 40 tot 1300 gulden.

Vraag: Wat zat er in die kastjes?

Antwoord: De koper werd gewaarshuwd ze nooit te openen, onder het voorwendsel dat dan de „werking“ terstond zou ophouden. De justitie stoorde zich natuurlijk niet aan dat verbod. In het noorden des lands bleek een boere knecht lege, dichtgesoldeerde blikken te verkopen voor f 750 per stuk. Soms zaten er roestige spijkers, wat metalen plaatjes, een kapotte wekker of andere rommeltjes in. Vele kastjeskooplui zijn wegens oplichting veroordeeld.

Pure verbeelding

VRAAG: Wist de rechterlijke macht zich geruggesteund door een wetenschappelijke weerlegging van Von Pohl's beweringen?

Antwoord: Meestal was het bedrog zo zonneklaar, dat de rechter ons niet nodig had. Het wetenschappelijk onderzoek kwam na de oorlog. Tussen 1948 en 1952 stelde onze Koninklijke Nederlanden prof. Clay in Amsterdam en prof. twee werkgroepen in. Voorzitters werlandse Akademie van Wetenschappen Oort in Wageningen. Een derde werkgroep stond onder leiding van prof. Heyn in Delft. Ik was secretaris van de landbouwgroep. Wichelroedeloopers konden hun werkwijze demonstreren. Vele kastjes werden onderzocht. Hon-

(Slot op pag. 4)

Spektakel in Wieuwerd

EEN BEWERKING van bijgaand artikel werd gepubliceerd in „De Telegraaf“ van dinsdag 31 juli, enkele uren voordat de kastjeskoopman Johannes Bron zijn „aanval“ op de mummies van Wieuwerd zou doen. Hannes Bron was daartoe uitgedaagd door een weekblad.

Het spektakel vond geen doorgang. Dat is enerzijds juist, omdat niemand een reclamestunt van een onkundige diletant wetenschappelijk au sérieux kan nemen. Dat is anderzijds jammer, want ware de stunt doorgedaan, dan zou het jammerlijke „resultaat“ de waardeloosheid van de dure Bronkastjes hebben aangetoond. Geen wonder dat Hannes Bron, toen hij eenmaal wist niet te mogen en niet te moeten optreden, lachend in Wieuwerd verscheen en kort daarop nog steeds lachend uit Wieuwerd verdween.

Dat de heer Bron overigens minder in de wetenschap dan in geld verdienen is geïnteresseerd, wordt duidelijk door het feit dat hij zijn kastjes niet aan een wetenschappelijk onderzoek heeft onderworpen, maar zich met een zakenman heeft geassocieerd, die in de kastjeshandel brood ziet — zoals hij zelf meedeelde. Dat is in elk geval eerlijker dan de pseudo-serieuze en quasi-wetenschappelijke bakerpraatjes van Hannes Bron.

De ARMBAND van de MEDICUS

DE ARMBAND DIE LEVENS REDT — zo noemt de Amerikaanse chirurg dr. C. Collins zijn registratieplaatje, waarop de „verborgen medische problemen” van de drager staan.

Sinds 1953 houdt dr. Collins een ware kruistocht door de wereld om deze armband overal ingevoerd te krijgen. De bedoeling is, dat iedereen die lijdt aan suikerziekte, epilepsie, hemofilie, hartziekte of die allergisch is voor medicijnen als sulfa, penicilline of voor sera, dit laat graveren op een zogenaamde „Medic Alert” embleem.

Wanneer er een ongeluk gebeurt, behoeven de artsen slechts op het embleem te kijken om te weten wat zij niet mogen toedienen. Bovendien kunnen zij dag en nacht een centrale bellen, waar de medische gegevens van alle Amerikanen met een Medic Alert-embleem zijn verzameld.

Miljoenen mensen

DR. COLLINS ZEGT: „Met het bevorderen van de Medic Alert-gedachte red ik meer levens dan met opereren. In de Verenigde Staten sterft elke vijf dagen een patiënt na toediening van penicilline. Ongeveer vijf percent van de mensen is allergisch voor deze stof, in min of meer ernstige mate. In de Verenigde Staten zijn omstreeks 4.5 miljoen suikerzieken en 1.5 miljoen

mensen lijden aan vallende ziekte. Tien tot veertig percent van alle mensen vertonen allergische reacties bij een tweede toediening van stoffen met paardenserum (tetanus anti-toxine, gasgangreen, meningitis en difterie-anti-toxine).

De suikerzieken, hartlijders en mensen die aan reumatiek lijden nemen veelal dagelijks medicijnen. Wanneer zij plotseling zonder de dagelijkse dosis moeten — bijvoorbeeld bij bewusteloosheid, na een verkeersongeluk — ontstaat een gevaarlijke dreiging. Zij kunnen bewusteloos raken en overlijden, vóórdat men weet wat er aan de hand is.

Naar rouwkamer

HET IS WEL GEBEURD, dat de politie suikerzieken en lijdens aan epilepsie wegens dronkenschap in de cel stopte en dat de mensen sterven. Dat kun je de politie niet kwalijk nemen; iemand zonder medische training ziet het verschil moeilijk. Maar wanneer dergelijke mensen een Medic Alert-embleem dragen — en de politiemannen móéten daar op letten — kunnen die afschuwelijke situaties niet ontstaan.

Zo is het ook goed te weten of iemand allergisch is voor bijensteken, of iemand contactlenzen draagt. En vooral moet op het Medic Alert-embleem

staan, of de drager geopereerd is aan het strottenhoofd en daardoor ademt. EHBO-ers leren om een gewonde toe te dekken, mar wanneer zij niet weten dat hij door het strottenhoofd ademt, kan de man stikken. In Amerika is een verkeersslachtoffer, nadat een broeder een spiegel voor diens mond had gehouden om te zien of hij nog ademde, naar de rouwkamer gebracht. Maar hij leefde!

Reeds 85.000

DR. COLLINS IS BEZETEN van het denkbeeld de Medic Alert-ketting over de gehele wereld erkend en toegepast te krijgen. Hij reist thans zes weken door Europa om medestanders te vinden. Hij bezoekt daartoe voornamelijk leden van Lions Clubs en Rotarians, die voor deze dienst aan de gemeenschap grote belangstelling hebben. In Nederland heeft hij een enthousiast helper gevonden in de specialist voor allergische ziekten jhr. dr. W. J. Quarles van Ufford te Utrecht. Voorts reist dr. Collins naar Bonn, Zürich en Milaan om zijn idee te verbreiden.

In de Verenigde Staten lopen thans meer dan 85.000 mensen rond met een Medic Alert-embleem. Maar het moeten er meer worden, naar schatting komt een kwart van de bevolking voor het registratieteken in aanmerking. De deelnemers storten een keer \$ 5 en krijgen dan naar keuze een armband of halsketting. Die vijf dollar zijn nog niet genoeg. Maar dr. Collins is zo enthousiast voor het denkbeeld, dat hij er zelf al 80.000 dollar aan heeft uitgegeven!

Twee jaar geleden heeft hij in verband met zijn kruistocht zelfs zijn ziekenhuis (het Lilian Collins-ziekenhuis, gebouwd door zijn vader) verkocht. Maar waarom doet hij dit alles?

Eindelijk, bijna verlegen, komt het eruit: „Toen mijn dochter Linda veertien jaar was werd zij geraakt door een kogeltje uit een windbuks. De dokter wilde haar een anti-tetanus-injectie geven, maar voorzichtigheidshalve deed hij eerst een huidtest. Linda reageerde daar zo scherp op, dat zij vijf minuten later bewusteloos werd en onmiddellijk naar een zuurstoftent moest worden gebracht. Zij is een week in het ziekenhuis geweest. Daarna waren wij doodsbang dat zoiets nog eens zou gebeuren; wij bonden papieren op haar arm, wanneer zij ging dansen en zwemmen droeg zij altijd brieven bij zich waarin stond: geen anti-tetanus. Dat heeft ons aan het denken gezet, en samen hebben wij dit systeem bedacht. Ik zal de rest van mijn leven aan de Medic Alert besteden, want is er een eenvoudiger manier om levens te redden?”

(Overgenomen uit het Algemeen Handelsblad).

Dr. R. E. WIERENGA treedt af

IN ONZE BESTUURSVERGADERING van 27 maart 1954 was dr. R. E. Wierenga als gast aanwezig. Het was in deze vergadering, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij besloot steun te geven aan haar redacteur van het maandblad door een redactiecommissie samen te stellen. Tevoren was immers steeds een medicus of een pharmacuut als redacteur opgetreden, doch in die jaren was het besluit gevallen een journalist als redacteur aan te stellen, in de overtuiging dat daardoor de leesbaarheid van het maandblad zou worden vergroot. Daarbij moest natuurlijk wel rekening gehouden worden met het feit dat een journalist-redacteur weer geen deskundige was of zou kunnen zijn op het terrein van de kwakzalverij, daar dit terrein immers dat van de medicus en van de pharmacuut zou overlappen. Het bestuur prees zich zeer gelukkig dr. Wierenga in die vergadering bereid te vinden het medisch-redacteurschap in de redactiecommissie op zich te nemen. Sindsdien bleek dr. Wierenga een zeer ijverig en toegewijd lid van deze commissie te zijn, talloze artikelen zijn in de loop der jaren van zijn hand verschenen. Zijn belangstelling voor onze vereniging bleek ook

uit de grote regelmaat waarmee hij de bestuursvergaderingen bezocht, op welke vergaderingen hij een graag geziene gast was. Op 3 december 1960 werd hij op de jaarvergadering tevens tot lid van het bestuur benoemd.

Kort geleden liet dr. Wierenga weten, dat het reizen van Barchem naar Amsterdam hem te vermoeiend werd en dat hij meende voor zijn taken als lid van de redactiecommissie en als lid van het bestuur te moeten bedanken. Wanneer wij bedenken dat hij reeds in 1912 het artsdiploma behaalde, dan kunnen wij ons voorstellen dat hij meende deze taken nu te moeten overdragen aan jongere krachten. Wij kunnen slechts onze dank uitspreken voor het vele dat hij als arts voor zijn patiënten heeft gedaan alsook voor het vele werk dat hij ten behoeve van de bestrijding van de kwakzalverij heeft verzet.

Wij hopen dat dr. Wierenga nog vele jaren van zijn geliefd Barchem zal mogen genieten, zijn ervaar overtuigd dat zijn belangstelling voor ons streven en ons maandblad behouden zal blijven — en achten het niet onmogelijk dat hij nog wel eens in de pen zal klimmen.

Dr. Wierenga, hartelijk dank.

H. H. FUNKE

De ARMBAND van de KWAKZALVER

DE KWAKZALVERIJ IS onderhevig aan bepaalde golfbewegingen: men brengt een bepaald „geneesmiddel” op de markt, doet daarmee enige tijd zaken en schakelt over op een ander „geneesmiddel”, zodra de goegemeente zich door de luide loftuitingen op het eerste niet meer laat begoochelen. Het onverkochte restant wordt zuinig bewaard en na verloop van enkele jaren opnieuw in de verkoop gebracht, zo nodig onder een andere naam.

Aangezien amuletten van allerlei soort tot het assortiment van menige kwakzalver behoren, valt ook op dat terrein de golfbeweging te herkennen. Op het ogenblik zijn armbanden de grote mode. Armbanden met toverkracht. Armbanden met wonderbare uitwerking. Armbanden die van de drager een ander mens maken. Dat zeggen althans de kooplui die deze armbanden proberen kwijt te raken aan argeloze en/of wanhopige zieken.

Opzienbarend

EEN BEDRIJF DAT zulke „geneeskrachtige” armbanden verkoopt is de firma Terra Branca in Haarlem, eigenaar J. Ides in Den Haag. In het maandelijks verschijnende Branca Bulletin (ondertitel: „Levenskunst, eubiotiek en macrobiotiek, vitamine voor de gezondheid van lichaam en geest”) prijst het bedrijf zijn producten aan. Hoewel dit blaadje slechts enkele jaren oud is, kan het bogen op een zeer opzienbarende inhoud. In de jaargang 1960 bijvoorbeeld treft men onder meer de volgende schokkende artikelen aan: „Eigen urine als geneesmiddel. Eierschalen als geneesmiddel. Moedermelk tegen bloedkanker en atoombommen. Moedermelk als wondermiddel. Over de bloedstelpende eigenschappen van apenoetjes. Hooikoorts en de behandeling hiervan met eigen urine. Een elixer uit de asiatische levenswortel.” En zo maar voort...

De heer Ides vat zijn spullen samen onder de weidse verzamelnaam „Branca's Biogene Geneesmiddelen”. Aan deze biogene (= levenwekkende) goederen blijkt thans de wonderarmband te zijn toegevoegd.

„Niet erg pluis”

EEN HALF JAAR geleden schafte de bejaarde heer W. te A., die met psychische moeilijkheden te kampen had, zich een Terra Branca wonderarmband aan. Op de gebruikelijke prijs van f 65 kreeg hij om onbekende reden twintig procent korting, zodat de armband, „een japans product”, hem op slechts f 52 kwam te staan. Volgens zijn echtgenote werd het ding geleverd „met de belofte dat deze band magnetisch is en grote geneeskracht heeft”. Na enige tijd kreeg zij achterdocht en schreef: „Het komt mij voor dat het niet erg pluis is.”

Wij belden mevr. W. op. Zij vertelde dat zij geen resultaat van de Terra Branca wonderarmband kon bespeuren. „Weet u, meneer, als je alles geprobeerd hebt, denk je dat zo'n ding je misschien kan helpen en dan koop je 't maar, ook al kun je het geld ervoor eigenlijk niet missen.” Dat is het

trieste in vele kwakzalverhistories: dat zieke mensen met 'n smalle beurs, voor wie de medische wetenschap soms geen genezing kan brengen, als laatste noodsporang peperdure, waardeloze rommel kopen. Want „je denkt dat zo'n ding je misschien kan helpen”.

Het mirakel

NIET ALLEEN HIER te lande, ook bij onze zuiderburen zijn deze wonderarmbanden thans in de kwakzalversmode. In de „Antwerpse Post” van 23 mei 1962 wordt de „Miracle Magnetische Band” geadverteerd. De koopman die deze armband aanprijst, gaat schuil achter de Miracle Band Cy., Hovenierstraat 36-38, Antwerpen. De snorkende lofzang op zijn armbanden is van A tot Z boerenbedrog. Men oordele zelf.

De advertentie beweert: „De Miracle magnetische band is het meest afdoende voor aandoeningen als hoge bloeddruk.” Pal daarop wordt gezegd: „Te lage bloeddruk wordt er eveneens mee verholpen.” Constateert die wonderarmband zelf, of hij om de pols van een persoon met hoge bloeddruk of om de pols van iemand met lage bloeddruk wordt geschoven? En weet die wonderarmband na die wonderdiagnose dan precies, hoe hij de bloeddruk van de eerste klant moet verlagen en de bloeddruk van de tweede klant moet verhogen? En weet die wonderarm-

band soms ook nog, op welk moment hij met bloeddruk verlagen en verhogen moet ophouden?

Stralen en stromen

DE MIRACLE-ARMBAND is als geneesmiddel letterlijk tot alles in staat. Hij verzacht pijnen. Hij heeft een wonderbare werking op de algemene gezondheidstoestand van de persoon die hem draagt. Hij is afdoende tegen gewrichtsontsteking. Hij verhelpt „klimatorische” ziekten, alsook bronchitaal asthma, slapeloosheid, oververmoeidheid en krachtverlies.

Lustig zet de koopman zijn quasi medische gezwam voort: „Er zijn twee redenen waarom de Miracle magnetische band zo doeltreffend is. Door de plaats waar de Miracle magnetische band gedragen wordt dringen de stralen in het lichaam, want door het stromen langs de band wordt het bloed elektrisch geladen en vermenigvuldigen zich de ionen, waardoor de aktie zich meer ontwikkelt. Verder, wanneer een met zoutoplossing geladen vocht de magnetische stralen van de Miracle band kruist, dan brengt de fysieke hoedanigheid van opgelost zout een verandering in het bloed, wat een wonderbaar effect geeft.”

Nog heeft de armbandenkoopman niet al zijn troeven uitgespeeld. Eén heeft hij zorgvuldig bewaard: „De Miracle magnetische band werkt als een verjongingskuur.” Dat mag voorwaar de klap op de vuurpijl heten. Dames in de AOW-leeftijd worden verjongd tot bakvissen, gepensioneerde kolonels melden zich voor het juniorenelftal van hun uitverkoren voetbalclub, bejaardentehuizen worden gereorganiseerd tot jeugdthons. Het staat te vrezzen, dat de Belgische bevolkingsstatistiek volledig ontwricht zal worden. De benoeming van de armbandenkoopman tot minister voor Volksgezondheid lijkt aanstaande. Quel miracle!

BESCHAMEND

OP 1 AUGUSTUS bracht „Het Parool” een Reuter-bericht uit Londen: „Een toenemend aantal mannen en vrouwen in Londen draagt een koperen armband, die volgens sommige dragers reumatische pijnen zou wegnemen. De rage is ontstaan in een dure club in West End.”

Men lette op de laatste zin van het bericht. De wonderarmband is niet het resultaat van volhardend en gewetensvol onderzoek in medische laboratoria, in ziekenhuizen of in reumacentra. De oorsprong ligt in een „dure tent” in het Londense vermaakcentrum.

De kwakzalvers en kooplui, die deze rage hebben ontketend, hebben maar één doel: snel veel geld verdienen, desnoods door te speculeren op de wanhoop en goedgelovigheid van reumalijders. Zodra de zaken op het continent floreerden, hebben deze handige zakenlieden zich gehaast ook in Engeland een campagne voor hun dure rommel op touw te zetten.

Het contrast tussen deze geldwolven en de Amerikaanse chirurg dr. C. Collins, wiens Medical Alert-armband reeds vele mensenlevens heeft gered, is zeer duidelijk, zeer scherp en voor de geldwolven zeer beschamend.

BRON-water (Slot)

derden proeven werden genomen. In 1954-55 verschenen de rapporten der werkgroepen.

Vraag: Welke waren de conclusies?

Antwoord: Volkomen gelijklopend. Wichelroeden slaan niet uit door enige oorzaak in de bodem, maar alleen door de autosuggestie van de wichelroedeloper. Von Pohls aardstralen bestonden alleen in zijn verbeelding. Afschermapparaten zijn dus zinloos en dit werd door het onderzoek bevestigd.

Beschaamde kaken

VRAAG: Hadden deze rapporten consequenties?

Antwoord: Zeer ingrijpende zelfs. Vrijwel alle wichelroedeloopers, hoewel soms diep teurgesteld, zochten een andere werkkring. (Voortgaan met hun oude beroep beschouwden zij nu als boerebedrog, waaraan zij zich niet schuldig wilden maken).

Vraag: Werkte de heer Bron toen al op dit terrein?

Antwoord: Neen. Hij kwam kort daarop aan de markt.

Vraag: Tikte niemand hem op de vingers?

Antwoord: Dat gebeurde herhaaldelijk. Hij had kastjes verkocht in het tuinbouwgebied van IJsselmuiden bij Kampen. Een tuinbouwvakonderwijzer berichtte in een vakblad, dat de betrokken tuinders „na enkele jaren met beschaamde kaken moeten toegeven, dat zij hoge bedragen hebben uitgegeven voor een waardeloos kistje met rommel erin”. Duizend gulden voor wat roestige spijkers was daar heel gewoon. Begin 1959 werd in Gorinchem een kwakzalver uit Almdijk veroordeeld, die voor f 340 per stuk Bron-kastjes had verkocht: f 40 voor hem, f 300 voor Bron.

Zotteklap

VRAAG: Is er ooit een discussie tussen de wetenschapsmensen en de heer Bron geweest?

Antwoord: Voorjaar 1959 bleek hij in het Westland ongeveer 20 kastjes te hebben geplaatst, waarmee lichtgelovige boeren en tuinders 20 maal f 1100 in het water gooiden. De Tuinbouwstudieclub in Loosduinen belegde een bijeen-

GELD, geld, geld

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij? De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

komst. Bron had toegezegd een van zijn kastjes te openen en de werking ervan te verklaren. Als deskundigen nodigde de studieclub ir. Makkink van het Natuurkundig Laboratorium in Delft en ook mij uit.

Vraag: Hoe verliep dat?

Antwoord: Zoals te verwachten viel. De heer Bron vertelde een verhaaltje dat kant noch wal raakte, o.a. over „zijn” electronen. Het kostte ir. Makkink, die dagelijks onderzoeken met electronen verrichtte, geen moeite de natuurkundige nonsens van zijn opponent te weerleggen. Mijn taak was Brons landbouwkundige sprookjes te ontzenuwen, wat evenmin moeilijk was.

Universiteit?

VRAAG: De heer Bron beroept zich op erkenning door de Emerson University in Californië. Een desbetreffend „diploma” voert hij op de voorruit van zijn auto.

Antwoord: Deze bewering heeft het Amerikaanse ministerie van Landbouw voor mij uitgezocht. Het resultaat is verrassend: er bestaat in de gehele V.S. geen Emerson University. Er is alleen, in Boston, een Emerson-school. Daar worden — u mag wel even lachen — toneelspelers opgeleid.

Vraag: De heer Bron zegt in 1957 als enige Nederlander te zijn erkend door het „Internationaal Genootschap van Naturopatische Artsen” te Graham in Florida.

Antwoord: Het gehucht Graham telt 120 inwoners. Er is geen enkel internationaal genootschap aldaar bekend. Ook dit staat in een officieel schrijven zwart op wit.

Vraag: Hebt u de indruk, dat de heer Bron in de eerste plaats in de verkoopkansen en niet in de wetenschappelijke waarde van zijn kastjes belangstelt?

Antwoord: Ja.

Vraag: Is de kwestie Wieuwerd destijds door de geleerden onderzocht?

Antwoord: Natuurlijk. Wichelroedeloopers verklaarden namelijk, dat in die kerk de hoogste aardstraalactiviteit in Nederland is „geconstateerd” en dat zij de oorzaak der mummificering zijn. Dat bleek een sprookje. Oorzaak is uitdroging onder invloed van bepaalde temperaturen en luchtdoorstroming. Toen men in een laboratorium dezelfde omstandigheden nabootste in „een tweede Wieuwerd-kelder”, deed zich bij verse ingewanden, daar opgehangen, precies dezelfde mummificering voor. Wieuwerd heeft dus totaal niets geheimzinnigs.

Vraag: Gaat u naar Brons stunt in Wieuwerd kijken?

Antwoord: Nee, waarom zou ik? Ik weet immers bij voorbaat, wat er gaat gebeuren: niets, absoluut niet. Wat bij mij nog zwaarder weegt, is dit: ik woon graag wetenschappelijke experimenten bij, maar geen exhibities van onkundige diletantanten.

M. G. EMEIS Jr.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts te Hilversum, Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts te Zwolle*; Dr. H. H. Funke, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter te Haarlem*; Dr. H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem*; H. Dijkstra, *Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam*; A. Verschuur, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter te Arnhem*; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris bij het Ministerie van Justitie*; Dr. J. H. Ligterink, *Arts en Apotheker te Amsterdam*; Dr. R. E. Wierenga, *Arts te Barchem* en J. E. Bouter, *Apotheker te Zwolle*.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

DE ZOVEELSTE DODE

HET GEBEURT op donderdag 2 augustus 1962 in Dammarie-les-Lys bij Parijs. De tweejarige Frédéric Jarysz trekt een ketel kokend water om en loopt brandwonden aan hals, borst en armpjes op. Het geschreeuw van de kleine alarmeert ook de buurvrouwen Brière en Starck. Een van de twee roept: „Meteen naar 't ziekenhuis, ik breng 'm wel even met de auto!”

Moeder Sophie Jarysz (29 jaar) zegt: „Nee. Geen dokters, met hun giftige geneesmiddelen.”

Tegen de zin van de moeder belt men toch een medicus, dokter Aiach. Hij verleent eerste hulp en zegt: „Een ernstig geval, maar gelukkig niet levensgevaarlijk. Zo snel mogelijk opnemen in een ziekenhuis.”

Weer verzet zich de moeder. Zij belt haar man op, kantoorbediende Jean Jarysz (28). Ook die moet niets van een ziekenhuis hebben, Pa en moe wensen zelf voor de genezing van hun zontje te zorgen. Ze zijn lid van de vereniging „Harmonieus leven” en hebben een blind vertrouwen in haar leider Raymond Dextrait, een 52-jarige die zich genezer waant en noemt. Hij heeft een boekje geschreven. Het heet „De klei die geneest”. Op bladzijde 54 leest men in het hoofdstuk „Brandwonden”, dat ook deze „beter en vlugger” genezen als er pleisters van klei op worden gelegd — over het inroepen van geneeskundige hulp wordt met geen woord gerept.

Bij deze man en bij diens klei-methode zweren pa en moe Jarysz. Moe belt de „genezer” op en krijgt niet hem, maar zijn dochter Eliane aan de telefoon. Eliane, 31 jaar oud en winkelster van beroep, speelt net als haar papa graag doktertje en zegt op zelfbewuste toon: „Ik neem alle verantwoordelijkheid op me. Laat u niet beïnvloeden door de burens en ga niet naar een dokter. Ik schrijf u het opleggen van klei voor. Geef het kind bovendien kruidenthee en vruchtensap te drinken. Ik heb al soortgelijke gevallen behandeld, en met volledig succes.”

Pa en moe Jarysz smeren hun kleine Frédéric met klei in. Dag en nacht. De

toestand verbetert niet, hoe ijverig pa en moe ook het kleismeren voortzetten. Frédéric krijgt koorts. Er wordt met „genezer” Dextrait gebeld, die zegt: „Doorgaan met klei smeren.” Pa en moe gehoorzamen. In de nacht van zondag op maandag kan Frédéric nog maar heel weinig kruidenthee slikken. Pas als het ventje na vier etmalen van ondraaglijke pijn stervende is, achten zijn ouders het ogenblik gekomen een arts te raadplegen. Dokter Goldstein komt nog juist op tijd — om de dood

van het jongetje te kunnen constateren. Tegenover de recherche, die een onderzoek instelt, verklaart deze medicus: „Bij tijdige opname in een ziekenhuis zou het kind zonder twijfel zijn genezen.” Precies wat zijn collega, dokter Aiach, heeft gezegd.

Een verslaggever van het dagblad „France-Soir”, waaraan bovenstaande feiten zijn ontleend, zoekt de ouders op. Mevrouw Jarysz is voor niemand te spreken. Meneer Jarysz zegt woedend: „Ik geloof in genezers, dat is alles wat ik u te zeggen heb.” Hetgeen weinig goeds voorspelt voor het tweede kind, dat het echtpaar Jarysz dezer dagen verwacht.

„86% IS MISDADIGER”

EEN JONGETJE VAN TWEE JAAR is onder afschuwelijke pijnen gestorven, doordat zijn ouders vertrouwen hadden gesteld in een genezer. De peuter was voor vijftig procent verbrand en de enige behandeling welke de genezer had aangeraden was de wonden met klei beleggen. Dat mag niet meer voorkomen. Nooit meer.

Aldus Maurice Messegué in het Franse weekblad „France Dimanche” van 16-22 augustus. Ook hij noemt en waant zich genezer. Het vervolg van zijn betoog laat zich dan ook gemakkelijk raden: bijna alle genezers zijn óf dom óf misdadig óf dom-en-misdadig, behalve een geniaal groepje — waartoe natuurlijk de schrijver behoort.

ZO GAAT HET OOK in dit geval. Messegué beweert: „Er zijn onder de genezers te veel charlatans die bereid zijn wat-dan-ook te genezen. Het is nodig hen te onderkennen. De ware genezers kunnen niet alles genezen. Elke dag sterven in Frankrijk mensen doordat zij door charlatans zijn bedrogen. Van de 1500 Franse genezers zijn er misschien 200 in wie men vertrouwen kan stellen. De anderen zijn, ik aarzel niet het te zeggen, misdadigers. Dat is dus ruim 86 procent. Het is nodig dat het grote publiek dit weet: er bestaan geen wonderbare genezers. Alle genezers staan machteloos tegenover tuberculose en kanker. Wij kunnen evenmin iets uitrichten tegen virusziekten. Als de zogenaamde genezers beweren tegen deze aandoeningen enig resultaat te kunnen boeken, begaan zij werkelijk een misdaad. Ik ken helaas het scenario. Een zieke dient zich aan. Hij heeft een kankerachtig gezwel. De charlatan betast hem en verzekert hem: „Uw chirurg kan niets uitrichten. Ik ga u

genezen, in twee weken en zonder operatie.” Dat komt bijna altijd neer op het leggen van „gemagnetiseerde” draadjes katoen op de zieke plek; de draadjes worden twee of drie keer per week vernieuwd. Elke visite kost twintig à tweehonderd nieuwe francs (15 à 150 gulden). Inmiddels schrijdt de ziekte voort en wanneer de patiënt, die hevige pijn lijdt, een chirurg gaat raadplegen, is het te laat. Hij is ten dode opgeschreven.”

Tot zo ver kan men het met monsieur Maurice Messegué eens zijn — maar bepaald niet met het slot van zijn betoog. Want daar somt Messegué op, welke ziekten hij en nog een paar andere geniale genezers wél kunnen genezen „met onze planten en onze handen.” Tot die ziekten behoren volgens Messegué leverziekten en bepaalde hartziekten en die (voor zijn klanten) levensgevaarlijke pedanterie stempelt ook Messegué tot een onvervalste kwakzalver.

WADDINXVEEN IN DE PERS

DE NEDERLANDSE PERS heeft ongezoeten kritiek geleverd op de zotte samenwerking van een burgemeester en een kwakzalver. De Haagsche Courant van 31 augustus constateert spottend, hoe „met gemeentegelden onwetenschappelijke proefneminkjes worden genomen door een college dat hogeschool rijdt aan des burgervaders leiband”.

„Waarom eigenlijk al die geheimzinnigheid?” vraagt het blad. „De burgemeester heeft op die belangrijke vraag, ondanks de rijke woordenstroom, die hem ten overstaan van de raadsleden zo gemakkelijk van de vaak lachende lippen vloeit, géén antwoord gegeven. Wél heeft hij gezegd, dat hij tégen openbaarheid was.”

„Wat zegt de heer Bron zelf? Het grondwater zakt iets, maar de snelheid is nog te klein. Hij vraagt om een gehalveerde drainage. In samenwerking met de corrector ('t kastje) zullen de resultaten dan in de toekomst wel blijken. Diep omwerken van de grond, voegt hij er aan toe, versnelt de werking. (Een wat bedriegelijke formulering, want in een omgewerkt stuk grond zakt water uiteraard beter weg en het is wat voorbarig de resultaten bij voorbaat dan maar op rekening van de „werking” van de „corrector” te schrijven.....). Verder klaagt hij over de fijne kleigrond, het slechte weer en meent, dat het daarom meer tijd kost. Toch denkt de fabrikant van het stukje huisvljijt: doorgaan, dat is het beste.”

De Haagse Courant besluit: „Blijft alleen nog de vraag waarom burgemeester C. A. van der Hooft zo tegen openbare bespreking van deze vreemde, domme geschiedenis is geweest. Zou hij tóch ook het gevoel hebben gehad, dat elders in Nederland mensen wonen die heel hard om Waddinxveen lachen óf zou hij zich slechts hebben gehouden aan de fiere spreuk in de bovenhal van het gemeentehuis: Poorten open, monden gesloten?”

Hokuspokus

OVERHEDEN zijn niet feilloos, schrijft de N.R.C. van 8 september. „Hun besluiten zijn immers door mensen uitgedokterd en dus onderhevig aan het vanouds als menselijk erkende verschijnsel dat dwaling heet. Dit geldt voor de rijksoverheid, maar niet minder voor de lagere overheden. Werkelijk raar vinden we de gemeente Waddinxveen, waar B. en W. zich hebben gegeven in het experiment van een z.g. aardstralenkastje van Bron, dat zo maar, zonder graafwerk, voor de drainage van een sportterrein heet te kunnen zorgen. In de gemeenteraad is daartegen geprotesteerd van liberale en van socialistische zijde. Maar de meerderheid van de raad was kennelijk onder de indruk van des burgemeesters stelling: „baat het niet dan schaadt het niet.” Haar ontgging de onjuistheid van deze stelling. Het experiment immers

maakt de gemeente belachelijk. En dat schaadt. Een particulier moet het zelf maar weten; hij kan zich zo'n experiment veroorloven, want hij maakt alleen zichzelf belachelijk. De overheid heeft er rekening mee te houden, dat zij voor de gehele gemeenschap optreedt. De tijd dat de overheid bij haar beleidsbepaling de vogeltjes raadpleegde, ligt vele eeuwen achter ons. Waddinxveens hokuspokus zou bijna doen denken, dat die oude tijden gaan herleven.”

Nog steeds gehoor

DE HAAGSCHE COURANT brengt op 8 september een tweede artikel over de Waddinxveense klucht, dat aldus begint: „Ergens in Nederland zal vandaag wel weer een aardstralenkastje geplaatst zijn, misschien in een stal, waar koeien in melkgift achtergebleven zijn, misschien op een stuk land, waar de aardappels deze zomer zo slecht groeiden, misschien bij een schuur, waar een kalf te vroeg op de wereld is gekomen. Het is een verbazingwekkend feit, dat ondanks de voorlichting, die misschien nergens zo dicht bij de praktijk staat als juist in ons land, de wichelroedelopers nog steeds gehoor vinden. Gewichtig lopen ze met hun roede over de akkers en rond de woonhuizen en stallen en op een kaart leggen ze de baan van de aardstralen vast, die de plaatsing noodzakelijk maken van een duur „aardstralenkastje”, waarover ze heel geheimzinnig doen. Vooral niet openen! En in donkere kamers van vochtige boerderijen liggen chronische zieken, die te zamen met de familie meer verwachting hebben van het kastje dan van een behandeling door een specialist in een ziekenhuis. De twintigste-eeuwse pseudo-wetenschap heeft zich meester gemaakt van termen als neutronen, stralingsgevaar en neutralisatie, afkomstig van de echte wetenschap en dient deze op, vermengd met de alchemie uit de donkerste tijd der middeleeuwen.

Maanden lang hoort men er weinig over, ook niet in de pers, tot algemeen bekend wordt, dat een gemeente in het hart van de Randstad Holland zich

er door een soort wichelroedeloper van heeft laten overtuigen, dat de wet van de communicerende vaten, een elementaire natuurkundige wet, eenvoudig buiten werking zal worden gesteld door een stralenkastje! Zoals men heeft kunnen lezen, is de meerderheid van een gemeenteraad in het jaar 1962 ook geneigd te geloven, dat een dergelijk kastje het sportveld droog zal houden...

En onwillekeurig zullen er mensen zijn, die denken dat als de boven ons gestelde vroede vaders zo'n duur kastje kopen, er toch wel iets waar zal zijn van de beloofde wonderen.”

Geen verbetering

HET HAARLEMS Dagblad schrijft: „De N.V. Grontmij, zegt in haar rapport, dat de in een betonnen put gemetselde installatie geen enkele tendens tot verbetering teweeg heeft gebracht. De „uitvinder” van de apparatuur J. Bron meent dat de tijd het wel zal leren. Intussen acht hij het toch beter om maar een halve drainage toe te passen. Intussen heeft Waddinxveen in aardstralen gelovende burgemeester C. A. van der Hooft uiterst geheimzinnig met deze affaire gedaan. Een geheime raadszitting en het niet versturen van raadsstukken aan de kranten voor de zitting, zoals een goed gebruik is, zijn de symptomen van zijn zwijgzzaamheid. Men mag misschien aannemen dat zij stoelt op 's burgervaders besef, dat in Nederland heel veel mensen om Waddinxveen heel hard zullen lachen.”

Misbruik door dweppers

RIJN EN GOUWE, nieuwsblad dat te Alphen aan de Rijn verschijnt, brengt op 5 september de portretten van ir. J. P. H. Venema, wethouder van openbare werken en bedrijven te Waddinxveen, en van de arts A. P. N. de Groot, oud-inspecteur van de Volksgezondheid en voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Ir. Venema zegt: „Ja, ik geloof in aardstralen. Ik geloof in aardstralen als 'n nog niet omschreven natuurverschijnsel, dat in de toekomst door de wetenschap aanvaard zal moeten worden. Ik zie in de kastjes geen soort magie, maar ik houd me aan de resultaten die we hier hebben geboekt.” (Het rapport van de Grontmij, stelt nuchter vast, dat de resultaten nihil zijn. — Red.)

Dokter De Groot zegt: „Het is onjuist, onbewezen en oncontroleerbare denkbeelden tot gemeengoed te maken. Het gevolg is immers, dat zij gebruikt en misbruikt worden door dweppers en oplichters. Dit is gevaarlijk voor de geestelijke en fysieke volksgezondheid.”

Kastjeskoopman Bron uitgedaagd

OP DE VOORPAGINA van „De Telegraaf” van 3 september stond een advertentie. Zij luidde: „Royaal aanbod, f 50.000 beloning als u een terrein met een aardstralenkastje kunt draineren!” De advertentie was ondertekend door de N.V. Doyer & Hauser, fabrikante van transportwerktuigen met vestigingen in Assen, Bussum en Rotterdam.

Bij informatie onzerzijds verklaarde directeur Doyer: „Het optreden van Johannes Bron heeft mij zozeer geërgerd, dat ik hem nu met dit aanbod uitdaag. Bij de kwestie van de mummies in Wieuwerd is Bron steeds hoger van de toren gaan blazen, naarmate hij gewaar werd dat de kerkelijke instanties hem de toegang tot de kerk zouden ontzeggen. Ik leg hem geen strobreed in de weg, integendeel, ik zal alle medewerking verlenen. Wij kunnen hier in Assen over een vochtig terrein beschikken, maar de proef kan wat mij betreft ook elders worden genomen. De proef dient natuurlijk onder strikt wetenschappelijke controle te staan. Het door onze onderneming uitgelooft bedrag is zodanig gekozen, dat het ook

voor een man als Bron aantrekkelijk moet zijn. Wij zijn bereid de uitgelooft som vóór de proefneming te storten bij een neutrale instantie.” Zowel de Vara als de NCRV hebben aan dit opmerkelijke aanbod aandacht en zendtijd besteed, waardoor de uitdaging algemene bekendheid kreeg.

Inzet: f 50.000

Wat was Johannes Bron's reactie? Vele dagen bewaarde hij een diep stilzwijgen. Dat valt niet te verwonderen. Zijn aardstralenkastje, dat in Waddinxveen een sportveld moet draineren, zit al bijna een vol jaar in de grond. Het presteert niets en het zal ook niets

(kunnen) presteren. Toch moest Bron tenslotte zijn stilzwijgen verbreken. Wat kon hij anders doen dan de uitdaging aannemen? Dat betekent voor zijn komende nederlaag althans enig uitstel.

Maar geen afstel. Evenmin als in Waddinxveen kan Bron's dure, maar waardeloze kastje in Assen of waar dan ook een drassig terrein draineren. Evenmin als het in Wieuwerd de mummies kon bedreigen. Op Bron's fiasco in Wieuwerd zal een tweede fiasco in Waddinxveen volgen, ook al gaat men daar nog een tweede en wellicht zelfs een derde jaar op resultaten zitten wachten. En op het tweede fiasco zal een derde volgen, als Bron de f 50.000-proef begint. Misschien zal dat derde fiasco zich nog sneller voltrekken dan het tweede, want onpersoonlijke meetapparatuur is doorgaans ongevoeliger voor gezwam en bluf dan mensen — zelfs als die mensen edelachtbaar zijn.

EEN HEEL GROTE KANKER.....

DR. H. S. FRENKEL, oud-directeur van het Centraal Diergeneeskundig Instituut te Amsterdam, schrijft in het jubileumnummer van het tijdschrift van de Maatschappij voor Diergeneeskunde, welke juist haar eerste eeuwfeest heeft gevierd: „Wat ook veranderd is voor de practicus bij de grote huisdieren in de laatste eeuw — en er is zeer veel veranderd ten goede — één heel grote kanker is gebleven: de kwakzalverij! Wat de veterinaire wetenschappen aan toepassingen in de praktijk opleverden, is nog steeds blootgesteld aan de roof door een ieder die er zijn voordeel mee wenst te doen, ook al is dit tot schade van de diergeneeskunde en van het algemeen belang.”

De agrarische redacteur van „De Telegraaf” schrijft in een artikel over het werk van de dierenarts: „Veranderingen in het boerenland gaan niet snel. Het heeft ook jaren geduurd voordat men aan de wetenschappelijk onderlegde dierenarts meer vertrouwen schonk dan aan de empirist of aan de kwak. En nóg bestaat die kwakzalverij. Iedere beunhaas kan met diergeneesmiddelen leuren en die de boer aanpraten. De dierenarts heeft een zwaar beroep, hij is dag en nacht in touw. En het beroep is ook niet zonder risico voor lijf en leden, de premie voor zijn ongevallenverzekering is zeer hoog. Maar per saldo is hij de deskundige gezondheidsverzorger voor het dier. Hij vervult een zeer nuttige taak in de maatschappij. De staat moest hem beter beschermen tegen kwakzalvers.”

De burgemeester en de aardstraal

DEERTIG JAAR GELEDEN schreef de Duitser Von Pohl een quasi wetenschappelijk boek, waarin hij zijn lezers z.g. „aardstralen” voorschotelde. In vele landen legde men dit boek als humbug terzijde, in enkele landen vond het aardstraalsprookje geloof. Helaas ook in Nederland.

Drie wetenschappelijke teams, bestaande uit geleerden van de Amsterdamse universiteit, de Delftse Technische Hogeschool en de Wageningse Landbouwhogeschool, onderzochten de waarde of onwaarde van wichelroeden en aardstralen. De drie teams werkten geheel afzonderlijk, maar hun eindrapporten kwamen tot één conclusie: wichelroeden en aardstraalkastjes zijn onbetrouwbaar en waardeloos.

De aardstraal-onzin verstomde. Vele handelaren in aardstraalkastjes kwamen met de strafrechter in aanraking. Maar zodra de vernietigende rapporten van de wetenschapsmensen bij Jan, Piet en Klaas in het vergeetboek raakten, begonnen enige slimme kooplieden opnieuw met de verkoop van aardstraalkastjes. Een hunner was Hannes Bron. Deze zomer blufte hij de mummies van Wieuwerd te kunnen vernietigen. Met veel tamtam trok hij het Friese dorpje binnen. Maar aan de vernietiging van de mummies waagde hij zich toch liever niet en na een luidruchtig uurtje vertrok hij weer uit Wieuwerd. De mummies werd geen haar gekrenkt.

Hannes Bron zou een slecht koopman zijn, als hij bij de pakken ging

neerzitten. Zonder blikken of blozen beweerde hij, dat een van zijn aardstraalkastjes zelfs een sportterrein kon draineren. Ook dit sprookje, hoe kinderlijk gek ook, vond geloof. Zelfs bij burgemeester Van der Hooft van het dorp Waddinxveen. Deze ambtsdrager negeerde alle resultaten van een drievoudig wetenschappelijk onderzoek en liet zich bepraten door koopman Hannes Bron. In het geheim werd op het Waddinxveense voetbalveld een aardstraalkastje van Bron geplaatst. Pas toen enkele raadsleden het geheimzinnige gedoe aan de weet kwamen en opheldering verlangden, kwam de zaak in een raadsvergadering en dus in de openbaarheid.

Het Bron-kastje bleek nu zes mille te kosten en de burgemeester overwoog zelfs een tweede aan te schaffen. Ondanks het rapport van de Nederlandse Grontmij, dat — zoals te verwachten was — geen enkele uitwerking van het eerste kastje kon melden. Het raadslid mevr. Van der Torren-Veendorp noemde het gedoe van B. en W. belachelijk en stelde voor de malle proef onverwijld te beëindigen. Slechts drie van de dertien raadsleden steunden haar motie, die derhalve werd verworpen. Burgemeester Van der Hooft en zijn beide wethouders kunnen dus voorlopig voortgaan gelden van de gemeenschap in het water (van hun drassige voetbalveld) te gooien. Met instemming van negen van de dertien raadsleden. Hoe lang zal deze beschamende situatie nog duren?

ONWAARDIGE RECLAME

BEHALVE de huis-aan-huis bezorgde reclames voor synthetische wasmiddelen en snoepjes van de week, dwarrelde ook onderstaand pamflet met verleidelijke bijlage op de vloermat neer.

BELANGRIJK

L.S.

Bijgaand gelieve U gratis aan te treffen een aantal covers met:

UNION-NAL pijnstillers

Doordat het product geen SALYCYL bevat en derhalve door de meest gevoelige personen wordt verdragen, kan ik U dit preparaat aanbevelen.

In elk geval helpt UNION-NAL en heeft een dubbele werking tegen **pijnen** en **oververmoeidheid**. UNION-NAL is bij ons verkrijgbaar en wordt in verpakkingen van 20 tabletten geleverd, als ook in gezinsverpakkingen van 150 tabletten.

Inmiddels verblijf ik steeds gaarne tot Uw dienst,

Hoogachtend,
Uw drogist.

De drogist hééft meer... wéét meer — althans volgens de advertenties der drogisten. Wát heeft de drogist meer? In elk geval lef om bovenstaande onzin uit te kramen. Wát weet de drogist meer? Dan wie? Wellicht dan de kapper op de hoek? In geen geval echter van eigenschappen van bepaalde geneesmiddelen. Als snoepgoed werd een „aantal covers” mede gratis thuisbezorgd. En wel met het volgende verhaaltje:

In elk geval helpt onmiddellijk

UNION-NAL
absoluut onschadelijk.

Opwekkend bij zwakte en vermoeidheidsverschijnselen.

SAMENSTELLING:

Antipyrinum 150 mg.
Coffeinum 25 mg.
Hexam. Tetr. 25 mg.

Gebruik: 1 à 2 tabl. per keer
3 x per dag.

Tegen pijnen en overspanning.

UNION-NAL is verkrijgbaar in verpakkingen van 10 - 20 - 100 - 300 - 1000 tabletten.

BORKENT PHARMACIE
HAARLEM

Afd. Pharmac. UNION N.V.

Hierbij zij opgemerkt, dat in het Pharmaceutisch Vademecum onder het hoofd: ANTIPYRINUM wordt gewaarschuwd voor:

1. onverenigbaarheid met Hexamethyleentetraminum.
2. overgevoeligheid, die zelfs nog na lang gebruik kan ontstaan.
3. verslaafdheid, die niet zeldzaam is.

APPELBOMEN INENTEN MET TUBERKELBACILLEN ?

UIT MOSKOU melden de persbureaus Reuter en Associated Press, dat er groot gerucht is ontstaan om een wonderdokter uit Leningrad. Deze man, Katsjoegin, die meent dat kanker en t.b.c. veroorzaakt worden door gistprodukten, is betrokken bij een opzienbarende conflict tussen de officiële Russische medische wetenschap en een groep letterkundigen en journalisten.

De communistische partijleiding heeft zich niet in het geschil gemengd, al hebben de vrienden van de wonderdokter ernstige beschuldigingen gericht aan het adres van o.a. de onderminister voor Volksgezondheid Kotsjergin, die Katsjoegin een praktijkverbod heeft opgelegd.

Oppositie

DE OPPOSITIE tegen de maatregelen van de medische autoriteiten tegen wonderdokter Katsjoegin komt nu uit niet-officiële kring, namelijk van schrijvers en journalisten. Hun kritiek is vooral gericht tegen onderminister Kotsjergin en prof. Blochin, die voorzitter was van het kortgeleden gehouden internationale congres van kankerspecialisten.

Zij eisen, dat de onderminister terugkomt op zijn besluit de wonderdokter zijn werk onmogelijk te maken, omdat, zoals zij zeggen, anders „36 patiënten met wie in Leningrad wordt geëxperimenteerd, een snelle en vreselijke dood tegemoet gaan”. De groep uit Leningrad pleit voor een officieel

Het Geneesmiddel Compendium wijst erop, dat door het gebruik van ANTI-PYRINUM huiduitslag en andere gevoeligheidsreacties kunnen optreden.

Maar dat weten klaarblijkelijk noch de verantwoordelijke leider van Borkent Pharmacie te Haarlem (reeds eerder in het nieuws door een fout in de geneesmiddelenfabricage — Haarlems Dagblad 18 november 1960) noch de betweterige drogist. Immers, mochten deze pijnstillers hiervan wél op de hoogte zijn, dan zou de conclusie voor de hand liggen, dat hun boven aangevochten reclamecampagne zou moeten worden gesignaleerd als een vorm van misleiding.

A. P. N. DE GROOT

onderzoek naar „de schandelijke voorbeelden van conservatisme, bureaucratie en harteloosheid, die aan het misdadige grenzen”, waaraan de onderminister zich heeft schuldig gemaakt.

De genezingsmethode van Katsjoegin, die door zijn tegenstanders gevaarlijk en waardeloos is genoemd, gaat uit van de theorie, dat gist kanker en ook t.b.c. veroorzaakt. Hij eist, dat er een verbod komt in brood en koek gist te gebruiken. Katsjoegin heeft ook voorgesteld een jonge appelboom met t.b.c.-bacillen in te enten en de appels van die boom te laten eten door t.b.c.- en kankerpatiënten. De wonderdokter heeft nog andere vreemde genezingsmethoden. Zo wil hij patiënten met tumoren genezen door hen te hullen in een nat laken, dat gedrenkt is in de een of andere radio-actieve vloeistof.

Commentaar

TOT ZO VER de persberichten uit Moskou, in de versie van „Het Vrije Volk” van 2 augustus. Ons commentaar kan kort zijn. De oorsprong, aard en genezing van tuberculose is volledig bekend. Robert Koch's zegenrijke ontdekking van de tuberkelbacil vond reeds in 1882 plaats. Katsjoegin's beweringen omtrent oorsprong en genezing van t.b.c. zijn derhalve niet alleen zot, maar ook overbodig. Op grond hiervan is het moeilijk vertrouwen te stellen in zijn eveneens hoogst eigenaardige beweringen omtrent kanker.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buiter, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

HET VERSCHIJNSEL BRON

DE LEEUWARDER COURANT heeft een grondig onderzoek ingesteld naar de activiteit van de aardstraalfantast Johannes Bron in Friesland en daarvan in vijf zeer uitvoerige artikelen verslag uitgebracht. Het blad levert met deze vijfvoudige reportage een voortreffelijke bijdrage tot de bestrijding der kwakzalverij. De ontstellende uitwassen van dit kwaad worden — men zie bijvoorbeeld het persoverzicht in ons septembernummer — steeds vaker door persorganen onder de loupe genomen en aan de kaak gesteld. De heer Bron en soortgelijke figuren werken — uiteraard meer nolens dan volens! — deze scherpe kritiek van de pers in de hand.

Ongetwijfeld zal in de kolommen van dit maandblad meer dan eens op de inhoud van de vijf artikelen in de Leeuwarder Courant worden teruggegrepen. Thans volstaan wij met het overkorte overnemen van het hoofdartikel „Het verschijnsel Bron”, dat de hoofdredactie ten besluite van de artikelenreeks publiceerde. Het luidt als volgt.

Leeuwarder Courant: „De sfeer van stralengeleuter en afschermkastjes, van geldverdienen en ordinaire onwaarheden is synoniem met de naam Bron”.

De bodem voor het wonder is altijd aanwezig, heeft Schopenhauer gezegd en Johannes Bron kan daarover meepraten. In vijf artikelen heeft men kunnen lezen hoe deze wonderdoener in Friesland werkt en hoe zijn klanten op hem en zijn optreden reageren. Men heeft uitvoerig kunnen lezen, welke natuurkundige nonsens de heer Bron gebruikt om zijn kastjes aan de man te brengen en zijn geloofwaardigheid te versterken. Voor iedereen met wat elementaire chemische, natuurkundige en medische kennis, zijn deze kwasi-wetenschappelijke theorieën van de kastjesverkoper om te rillen. Maar men moet ze niet op de keper beschouwen. Zij vormen de magische formule van de twintigste eeuw, het abacadabra van de kwakzalver uit het atoombijperk.

Het geeft niets, welke absurditeiten een wonderdoener te berde brengt. De in de twintiger jaren beroemde Zeileis uit Gallspach stelde zijn bezoekers er met plakaten van in kennis, dat hij geen enkele scholing had ontvangen „maar slechts op grond van mijn kennis, mijn medemensens tracht te helpen”. Hij ging door voor een man, die een antwoord wist op alle kwalen en moeilijkheden. Er kwamen zelfs artsen onder zijn invloed, hetgeen weer een andere arts deed schrijven: maar als wij nu ook bij natuuronderzoekers en artsen een dergelijke kritiekloosheid aantreffen, wat mogen wij dan van leken verwachten en nog wel van zieke leken? Mensen als Bron spekuleren niet op het verstand en dat maakt het zo moeilijk hen te bestrijden. De heer Bron weet dat zelf nog het beste; hij geeft het openlijk toe en zijn aanhangers accepteren ook dat.

Nu is het best mogelijk, dat de heer Bron in zijn eigen hoedanigheden en die van zijn kastjes gelooft. Ook daar is geen rationele verklaring voor te geven, maar het verschijnsel is vaker signaleerd; de geschiedenis kent veel van zulke figuren. Zijn overtuigingskracht vindt er zijn oorsprong in; wanneer hij alleen maar een handige jongen was, zou de kruik al veel eerder zijn gebarsten. Er bestaat een wisselwerking met degenen, aan wie hij zijn waardeloze, maar dure kastjes verkoopt: zij geloven erin en zien overal vooruitgang. De heer Bron hoort deze lofliederen aan en wordt er door gesteerd in zijn overtuiging, dat hij over bijzondere gaven beschikt. Zo ontstaat er een vicieuze psychologische cirkel, waar klant en kwakzalver niet meer uit te halen zijn. En dan doet zich het merkwaardige feit voor, dat zich toch in enkele gevallen een objectief waarneembaar genezingsproces,

AGENDA

van de **Algemene Ledenvergadering** van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, te houden op **ZATERDAG 24 NOVEMBER 1962**, 's middags te **15.00 uur in het American Hotel, Leidseplein te Amsterdam**.

1. Opening.
2. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 25 nov. 1961.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag secretaris.
5. Verslag van de directeur van het bureau der vereniging.
6. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
7. Benoeming kascommissie.
8. Verkiezing bestuursleden.

Aan de beurt van aftreden zijn: mej. E. H. Hengeveld en de heren dr. H. H. Funke en dr. J. H. Ligterink. Beide eerstgenoemden stellen zich niet herkiesbaar.

9. Bespreking van de middelen die tot het bereiken van het doel van de vereniging kunnen leiden.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

KOMT ALLEN!!

vervolg op pag 2

althans een afneming van klachten voordoet.

In de geneeskunde gaat men die verschijnselen niet meer uit de weg. In de pas door enkele vooraanstaande Nederlandse artsen samengestelde „Moderne Medische Encyclopedie” — het laatste woord op dit gebied voor leken — kan men uitvoerig lezen over de rol, die psychische factoren kunnen spelen bij het ontstaan en verergeren van een aantal ziekten. Onze emoties en ons gevoelsleven hangen nauw met de lichamelijke functies samen; met deze opvatting zullen arts en patiënt in de toekomst veel meer rekening moeten houden, aldus dit werk. De geneeskunde kent het placebo-effect, het verschijnsel dat de toediening van geneesmiddelen en de toepassing van behandeling een duidelijke verbetering teweeg brengen, waarbij die toediening of behandeling de enige mogelijkheid voor de verklaring van het resultaat zijn. Het placebo of schijnmiddel, dat varieert van werkingsloze pilletjes tot onzinnige bestralingen, heeft werkelijkheidswaarde.

In deze sfeer zal men moeten zoeken naar een verklaring voor het verschijnsel Bron. Het bestaan van aardstralen is direct noch indirect aangetoond, maar het is een theorie, die gemakkelijk in het gehoor ligt, helemaal in een tijdperk, waarin aanhoudend van schadelijke straling wordt gesproken. Het feit, dat de „officiële” wetenschap er niets mee te maken wil hebben — na er overigens grondig naar te hebben gespeurd — geeft nog een extra prikkel aan het publiek om er wél in te geloven. Het geloof, dat dokters niet het laatste woord in zaken van ziekte en gezondheid spreken, is wijd verbreid. Als men aanneemt, dat een kwart van alle Nederlanders wel eens met „paranormale” genezers in aanraking is geweest, dan zou dat nog aan de lage kant kunnen zijn; hun optreden vindt verdedigers onder rechters en dominees, onder Kamerleden en advocaten.

Dat sommige mensen het vermogen bezitten tot het oproepen van psychische effecten — een toestand van vertrouwen — die een genezing kunnen bevorderen, wordt evenwel door de medici niet langer ontkend. Een goede arts bezit dat vermogen ook; de arts komt uit God voort, zei Paracelsus. Er zijn tegenwoordig artsen, die zich er niet tegen verzetten, wanneer hun patiënten zich tot magnetiseurs en dergelijke genezers wenden, wanneer zij maar onder controle blijven. Maar dat alles ligt, als het goed is, in een andere sfeer dan die van stralengeleuter en afschermkastjes, van geldverdieneren en ordinaire onwaarheden. Een sfeer die — zoals uit die vijf artikelen bleek — synoniem is met de naam Bron.

NIERSTENEN WEGPRIKKEN

UIT TOKIO zond een bijzondere correspondent een boeiend stukje „naaldwerk” aan de Nieuwe Eindhovense Krant. Aan zijn relaas ontlenen wij het volgende:

Een dunne gouden of zilveren naald is voor zeer veel mensen nog altijd het beste antwoord op kwalen zoals rugpijn, stijfheid, kou en al die aanhoudende narigheden waar vaak geen definitie van te geven is. Het is de geneeswijze die in Europa de naam „acupunctuur” kreeg, een bepaalde methode van prikken met een naald. Artsen noemen het vaak kwakzalverij.

In mei van dit jaar werd president Soekarno door specialisten uit Peking behandeld op deze wijze, nadat een groep artsen in Wenen hem had verteld dat hij nierstenen had, die op chirurgische wijze moesten worden verwijderd. Nadat Soekarno gedurende twee maanden met de naald was geprikt, werd hij voor „volkomen genezen” verklaard.

Speciaal in Japan is acupunctuur populair. Sodo Okabe, president van de Japanse „Acupunctuur associatie”, schat dat 50 percent van de Japanners genezing zoekt in acupunctuur.

Voor acupunctuur wordt gebruik gemaakt van een ongeveer 5 centimeter lange naald van goud of zilver. Het voorwerpje heeft een middellijn van 0,2 millimeter, is dus zo dun als een draad. Met deze naald krijgt de patiënt heel zachte steken in de te genezen plaats. De naald dringt doorgaans 2 centimeter de huid in. Dan wordt het werk-

tuigje exen tussen duim en wijsvinger rondgedraaid en weer teruggetrokken en dat is het dan. De prikken worden uiteraard vele malen herhaald. Als de pijn hardnekkig is, kan men de naald twee of drie dagen in het lichaam laten zitten.

Zelfs Sodo Okabe, die als „acupunctuur-deskundige” aan het Japanse ministerie van gezondheid is verbonden, weet niet wat precies de werking van de naald is. Men vermoedt te doen te hebben met een soort massage-effect. In dit verband is opvallend dat westerse artsen, zelfs als zij jarenlang in Japan hebben gewoond, geen goed woord over hebben voor acupunctuur. Volgens Okabe mag men in Japan rustig een steekproef nemen. „Houd tien mensen op straat aan en men kan er zeker van zijn er een aan te treffen die rondloopt met een naald stevig in de pijnlijke spier geplant”, zegt hij.

Toch geloven zelfs de Japanse westerse-geschoolde artsen, dat acupunctuur volkomen nutteloos is, maar onschadelijk. Vele Europese artsen zien echter wel een nadelig effect. De mensen die in acupunctuur hun heil zoeken, vinden die volgens hen niet, maar gaan toch niet naar een Europese arts.

Eeuwen geleden, toen er nog geen auto's waren, was acupunctuur een „huismiddeltje”. Men paste het op zichzelf toe. De Chinezen gebruiken vaak nog de oude stalen naalden die roesten kunnen. Deze werktuigen zijn 1 millimeter dik en 20 centimeter lang, en niet altijd pijnloos.

Vreemd protest van de N.W.P.

BEGIN OKTOBER publiceerde de Amersfoortse Courant een interview met de oud-dierenarts D. H. van den Bosch, directeur van het bureau van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Zijn uitlatingen vonden uiteraard in kwakzalverskringen geen gunstig onthaal. De N.W.P., een groep zich paranormaal noemende mensen die onbevoegd en illegaal de geneeskunst pogen te beoefenen, reageerde met een ingezonden stuk, waarschijnlijk opgesteld door de heer Van der Plaats, die in deze kring de eerste viool speelt.

De N.W.P.-woordvoerder noemt in zijn protest „zeven door de heer Van den Bosch niet genoemde feiten”. Vooral het zesde punt daarvan is interessant: „Er is in ons land een commissie van kamerleden, hoogleraren, artsen, geestelijken en juristen, die de therapeutische resultaten van z.g. magnetiseurs (mits zij N.W.P.-leden zijn; red. M.t.d.K.) verifieert en registreert.”

Het zal wel niet de bedoeling van de N.W.P.zegsman zijn geweest, maar met deze opmerking geeft hij zijn groep een brevet van onvermogen. Kamerleden, geestelijken en juristen zijn als controleurs en administrateurs van beweerde genezingen totaal onbekwaam. Wat de professoren betreft, bij ons weten heeft geen enkele medische hoogleraar zich ooit met de N.W.P.-praktijken vereenzelvigd. En wat de artsen betreft, slechts vier van de achtduizend Nederlandse medici hebben zich voor het N.W.P.-karretje laten spannen. Dat deze enkelingen daarmee een gevaarlijk spel spelen, is meermalen gebleken.

Herhaaldelijk is in dit blad (en elders) gewezen op het feit, dat het z.g. controlesysteem van de N.W.P. op „genezingen” een wassen neus is. Met zijn vreemde protest heeft de N.W.P.-woordvoerder dit feit eerder bevestigd dan ontkend.

HELDERZIENDEN

door dr. H. J. W. Droogleever Fortuyn

WE GELOVEN allen in het wonder. Met dit geloof worden we geboren. Later kan het zijn dat, wanneer er iets opvallends gebeurt, sommige mensen dat opvatten als een toeval; maar er blijven nog genoeg mensen over, die er een wonder inzien.

Iemand droomt geregeld van allerlei, maar als zij een enkele keer iets droomt, dat ver weg op datzelfde uur gebeurd is, dan is er het wonder. Een vrouw praat dikwijls over andere mensen; niemand geeft daar veel acht op; maar als zij zegt: „Hij zal wel niet lang meer leven” en de man sterft binnen enkele maanden, dan is zij een helderziende.

Doe 25 gekleurde doekjes, van vijf verschillende kleuren en van elke kleur vijf stuks in een hoed. Laat dan een geblinddoekt kind telkens een doekje uit de hoed halen en zeggen welke kleur die doek heeft. Dan zal het weleens uitkomen en nog vaker niet. Dan kan het ook gebeuren, dat het enige malen achter elkaar uitkomt en dan zie je toch maar, dat dat kind helderziende is. De kansrekening begint opnieuw bij iedere trek en dan heb je weer een kans. Kansrekening is niet meer dan waarschijnlijkheidsrekening.

Als je werkelijk helderziende bent en je gaat naar een speelbank, dan laat je die bank springen. En dan reis je van de ene speelbank naar de andere. Er is meer tussen hemel en aarde dan je op school geleerd hebt. Waarom niet?

Als iemand je zegt, hoe je kunt uitrekenen op welk getal de 100.000 van de Staatsloterij zal vallen — door de cijfers van je geboortedatum te vermenigvuldigen met twee staartcijfers, dan is er niemand, die het gelooft. Er zijn grenzen. Maar een helderziende is een heel ander mens. Je gelooft in helderziendheid. Maar godsdienstig geloof staat niet op één lijn met geloof in helderziendheid. Voor vertrouwen in helderziendheid zijn bewijzen nodig. Er is iemand, die meent helderziend te zijn. Ga eens achter hem staan en schrijf enige malen een getal van drie cijfers op. Aan de helderziende wordt verzocht telkens het getal, dat hem wordt ingegeven, met krijt op te schrijven op een zwart bord dat vóór hem staat. Kijk dan eens of het uitkomt. En wanneer het een paar keer uitkomt, zeg dan niet: „Zie je wel,” maar ga er dan nog een tijdje mee door.

Er was eens een wedstrijd tussen Achilles en de schildpad. De schildpad mocht vooraf een flink stuk weg afleggen. De wedstrijd begint nu. En als dan Achilles is gekomen bij het punt

waarop de schildpad was toen de wedstrijd begon, is de schildpad alweer een eindje verder. Zo gaat het telkens en dus haalt Achilles de schildpad niet in. Dat komt, omdat we maar een klein stukje van de weg bekijken. Op een langere weg haalt Achilles hem wel in. Het is niet waar, dat Achilles de schildpad niet inhaalt. Het is ook niet waar, dat die man helderziende is.

Wanneer bij een mens het aantal keren, dat iets uitkomt, hoger ligt dan volgens de kansrekening, wat heeft men er dan nog aan? Wat heeft men aan dat helderzien, als het zo dikwijls niet uitkomt?

De politie heeft er mee te maken, als familie een helderziende raadpleegt. Een jongetje wordt vermist en een helderziende ziet hem staan op de voorplecht van een schip en voorover in het water vallen. De politie dregt een paar dagen, maar zonder resultaat. Het jongetje was in een pakhuis gegaan en daar in een mand gekropen. Het dekseel sloeg dicht. Het ventje is voor altijd ingeslapen.

De politie maakt zelf geen gebruik van helderzienden, omdat ze dan op een dwaalspoor komt en de kans bestaat, dat een onschuldige in hechtenis genomen wordt.

Gubisch gaf in Duitsland séances. Hij had succes, omdat zijn publiek geloofde in zijn uitzonderlijke gave. Als hij tegen een jonge vrouw van allerlei zei en ook: „U bent getrouwd en u hebt drie kinderen,” dan klopte dat niet, omdat ze ongetrouwd was. Maar

NICOLAAS W.

DE WET zal moeten worden toegepast, en wel zodanig dat het effect heeft. Of men vervolgt niet of men legt een behoorlijke straf op.

Aldus de officier van Justitie mr. C. W. baron van Dedem bij de arrondissementsbank te Assen tijdens de behandeling van de strafzaak tegen de 52-jarige Nicolaas W., magnetiseur te Enschede. Verdachte was wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst in eerste instantie door de kantonrechter te Emmen veroordeeld tot f 25.— boete of vijf dagen hechtenis.

Het Openbaar Ministerie was tegen dit vonnis, dat eerder een aanmoediging dan een correctie betekende, in beroep gegaan en bleek in zijn inzicht door de officier van Justitie te Assen te worden gesteund. Deze requireerde namelijk twee boeten van elk f 250.— of twee maal vijftig dagen hechtenis.

haar patroon was getrouwd en had drie kinderen. Of een andere dame onder zijn gehoor zei, dat alles wat hij tegen dit meisje gezegd had, op haar betrekking had. Ze speelde wel geen piano, maar ze was muzikaal en artistiek begaafd. De mensen waren en bleven ervan overtuigd dat hij helderziende was.

Na de pauze vertelde Gubisch, dat hij niet helderziende was; maar hoe hij het klaarspeelde het te schijnen. Hij had succes door een enkele vraag, door te combineren, door psychologisch inzicht. Soms hadden zijn uitspraken iets van de voorspellingen van het Orakel van Delphi, ze waren vatbaar voor verschillende uitleg. Zijn publiek was overtuigd van zijn gave.

Wilhelm Gubisch schreef een boek over „Helleseher, Scharlatane, Demagogen. Kritik der Parapsychologie”, uitgegeven door Ernst Reinhardt, Munchen en Bazel.

Duizenden mensen bridgen. Als dan iemand vurig hoopt, dat zijn partner in ruiten zal uitkomen, dan komt er een klaverenkaart op tafel. Afstand anderhalve meter. Nooit leest de ander je gedachten.....

Soms is er bij zo'n séance een uitlegger, explicateur. Er is voorspeld dat op de zoveelste rij op een bepaalde plaats een heer zal zitten, door allerlei gegevens nader aangeduid. Daar zit iemand met een geruit pak aan, zoals voorspeld was: geruite pakken waren toen in de mode. De rest klopt niet. Dat komt omdat de helderziende iemand zag, die achter die mijnheer zat, of de helderziende was door omstandigheden niet gedisponeerd, of de gedachtepersoon heeft de stoel wel aangeraakt, maar is ergens anders gaan zitten. Twijfel is uitgesloten.

Wanneer het bleef bij séances zonder consult, dan zou het bezwaar niet zo groot zijn. Maar als de indruk gewekt wordt, dat er ontwijfelbaar mensen zijn met een bijzondere gave, die in het verleden, in het heden, in de toekomst kunnen zien, wat anderen niet zien, niet weten, als er wordt volgehouden, dat er mensen zijn die zonder studie, zonder opleiding kunnen weten waar de ziekte zetelt en welk geneesmiddel daartegen moet worden gebruikt, dan zetten zij de deur wijd open voor kwakzalverij.

Wanneer iemand zegt dat hij niet gelooft aan helderzienden, worden de mensen boos: „Dat mag je niet zo maar zeggen. Je hebt vroeger toch ook niet geloofd, dat je een stem, dat je muziek uit een ander land in je kamer zou kunnen horen, dat je het thuis zou kunnen zien als de Koningin van Engeland wordt gekroond?” Men vindt je een bekrompen mens, erg beperkt. Niet geloven in helderziendheid, dat wordt je kwalijk genomen.

AMERIKAANSE KWAKZALVERIJ:

muziek en zeewater

Goedgelovige Amerikanen verrijken de kwakzalvers in de Verenigde Staten jaarlijks met één miljard dollar. Het persbureau UPI zond een extract uit een rapport van de „Federal food and drug administration”, dat wij aantreffen in het Steenwijker Dagblad en in de Prov. Overijsselse en Zwolse Courant.

BANGGEMAAKTE AMERIKANEN kopen elk jaar voor een miljard dollar dingen waaraan ze geen vreugde beleven, waar ze niets mee opschieten, en die van geen nut, ja misschien zelfs schadelijk zijn. De „Federal food and drug administration” geeft herhaaldelijk waarschuwingen uit, maar angst en valse schaamte zijn blijkbaar zo diep in ongeveer tien miljoen Amerikanen verankerd, dat een niet aflatende stroom geld blijft vloeien in de zakken van kwakzalvers en charlatans.

De „Food and drug administration” beschikt in geheel Amerika over 637 inspecteurs en 725 deskundigen, die al hun tijd besteden aan het onderzoeken van zaken die het Amerikaanse publiek gebruikt.

Zilt verhaal

HET KLASSIEKE VERHAAL over kwakzalverij gaat over een zeeman die een brief schreef aan de British Medical Association. Hij zei dat hij uit de top van de mast gevallen was en een been gebroken had. Hij had er onmiddellijk teer en uitgeplozen touw op gedaan en liep weer binnen drie dagen. De Medical Association vroeg meer bijzonderheden. Het bleek dat de man had vergeten te schrijven dat hij een houten been had.

De „Food and drug administration” ontmaskert herhaaldelijk soortgelijke trucs. De meest frekwent terugkerende attributen van de kwakzalver zijn zeewater, honing en koningsgelei. Een niet gering deel van het Amerikaanse publiek meent dat zeewater mineralen bevat die niet in een normaal recept aanwezig zijn. Iodine uitgezonderd — en dat nog misschien — bevat alle voedsel evenveel mineralen als zeewater. Niettemin betalen Amerikanen nog twintig dollar voor een gallon zee-

water. Wat honing betreft, die verschijnt onder vele namen op de kwakzalversmarkt en er zijn al heel wat mirakels aan toegeschreven. Toch is honing, hoe gezond voedsel ook, waardeeloos als geneesmiddel.

Gedroogde melk

KONINGSGELEI dateert als geneeskrachtige substantie uit de Middel-eeuwen. Het is een stof die wordt afgeschieden door bijen en die aan larven te eten wordt gegeven. Men schijnt te redeneren dat als deze substantie goed is voor bijen, ze het ook is voor mensen. De „Food and drug administration” zegt dat de chemische eigenschappen van koningsgelei gelijk zijn aan gedroogde koeienmelk. Maar dat willen de duizenden die miljoenen dollars steken in de „geneeskrachtige” koningsgelei, in levensmiddelen, drogerijen en cosmetica, niet geloven.

De eeuw van de elektriciteit heeft de „kankergeneeswijze door muziek” opgeleverd. Een vondst die de kwakzalver in kwestie boete en celstraf kostte. Een bandopname-apparaat was met draden verbonden met de aangestaste plaats van het lichaam. De muziek die er door klonk veroorzaakte — volgens de uitvinder — desintegratie van het gezwel. De melodie die de patiënt uit en te na te horen kreeg was „smoke gets in your eyes”: bijna symbolisch.

Micro-dynameter

DE „Food and drug administration” heeft juist met succes de strijd aangeboden tegen een apparaat genoemd „micro-dynameter”. Het werd vervaardigd door een firma in Chicago en in de handel gebracht voor 875 dollar. Er zijn er naar schatting vijfduizend in omloop.

Volgens de uitvinder stelt de micro-dynameter de diagnose van een zeer groot aantal kwalen en „verborgen ziekten”. Het apparaat bestond uit een ingewikkelde doos waaraan twee metalen platen waren vastgemaakt. Gehouden tegen delen van het lichaam, stelden ze de aard van de ziekte vast door middel van elektrische stroom. De „Food and drug administration” bewees de kwakzalverij van dit geval door het apparaat toe te passen op een levend mens en op een lijk. Er was geen verschil.

„GOED NIEUWS” UIT WINSCHOTEN

De gemeentepolitie van Winschoten heeft proces-verbaal opgemaakt tegen de 45-jarige Amsterdammer R. B., wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

B., die zich uitgaf voor evangelist bij de evangelisatievereniging „Immanuël” had een spreekkamer ingericht, waarin de patiënten werden ontvangen. Aan het perceel was een bord bevestigd waarop de spreekuren waren vermeld, zo melden bladen in Groningen. B. vertelde de mensen dat hij hen van pijnen kon verlossen door een gave van hogerhand ontvangen.

Bij de behandeling masseerde hij de pijnlijke lichaamsdelen met de vinger-toppen. Soms „genas” hij door handoplegging.

De behandeling was „gratis”. B. voorzag in zijn onderhoud door de verkoop van het blaadje „Goed Nieuws”, waarbij de indruk werd gewekt dat de opbrengst was voor de Reuma-bestrijding. Hij liet het aan de patiënten over wat ze voor het blaadje wensten te betalen. Enige tijd geleden heeft de politie door middel van de pers reeds tegen de praktijken van R. B. gewaarschuwd. Diens werkzaamheden strekten zich ook uit tot de omliggende gemeenten.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts te Hilversum, Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, *Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts te Zwolle*; Dr. H. H. Funke, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. E. Goudsmit, *kantonrechter te Haarlem*; Dr. H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem*; H. Dijkstra, *Oud-Commiss. van politie te Amsterdam*; A. Verschuur, *Arts te Amsterdam*; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter te Arnhem*; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris bij het Ministerie van Justitie*; Dr. J. H. Ligterink, *Arts en Apotheker te Amsterdam* en J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle*.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

ALLE WICHELROEDEN FAALDEN

TWINTIG BEWONERS van het woonwagenkamp staan gespannen naar de man voor hen te kijken. De regen drupt gestaag neer. Plotseling doet de man een paar stappen naar voren, dan naar links. Een gemompel gaat door de toeschouwers. De man trekt zich er niets van aan. Zijn gezicht staat gespannen. Geheel geconcentreerd kijkt hij naar de tak die hij in de handen houdt: een eenvoudige tak van een hazelaar — een wichelroede. Dan slaat de tak naar beneden. Krampachtig houdt de man hem vast. Het schijnt hem grote inspanning te kosten. Dan kijkt hij op. „Hier is het, op deze plek.” De omstanders schieten toe. Handen rukken het gras weg op de plaats die de man aanwijst. Vingers klauwen in de drassige grond. Zeker twintig minuten lang zijn de omstanders aan het zoeken naar de kostbare gouden ring van de heer Jillings. Dan richten ze zich teleurgesteld op. Het licht er niet. Intussen doet de wichelroedeloper op andere plaatsen nog een poging. De tak slaat echter niet „uit”. Alleen op de plaats waar de woonwagenbewoners naarstig zoeken. De ring wordt evenwel niet gevonden. „In ieder geval heeft hij er gelegen,” zegt de heer A. Kramer (58) uit Nagele. „Dat staat vast. Hij kan niet zo ver in de grond zijn getrapt dat we hem niet kunnen vinden. Is er vaker gezocht?” Het blijkt dat gisteravond toen de heer Jillings zijn ring kwijt raakte, onmiddellijk een vijftiental woonwagenbewoners de plek aan een grondig onderzoek heeft onderworpen.

Ring zoek

HOE kwam de heer Kramer uit Nagele gisteravond in Kampen terecht?

Maandagavond omstreeks half zeven raakte de heer Jillings een kostbare ring kwijt toen hij de pony van zijn zoontje voerde. Hij gaf het dier een liefkozend klapje op de schoft en merkte toen hij zijn hand in de zak stak dat hij een van zijn ringen miste. Deze ringen circuleren al lang in de familie en worden van vader op zoon overgedragen. Het gouden siraad was uit één stuk gesmeed en woog ca. een half ons. Bovenop bevonden zich twee kleine blauwe steentjes.

Toen zijn zoeken vruchteloos bleef, ging de heer Jillings naar het politiebureau en vroeg of men hem wilde helpen met een speurhond. Dit was echter onmogelijk, maar een van de agenten stelde voor zijn vader — een wichelroedeloper — in te schakelen. Hoewel de heer Jillings aanvankelijk van plan was het zoeken uit te stellen tot vanavond — het regende gisteravond dat het goot — werd na aandringen van de agent besloten de wichelroedeloper uit Nagele op te halen.

Reeds 20 jaar

GISTERAVOND zijn wij in de gelegenheid geweest enkele ogenblikken met de heer Kramer te spreken. Hij vertelde dat hij uit Oldeberkoop afkomstig was en reeds ongeveer twintig jaar met een wichelroede werkt; de laatste jaren niet veel meer. Zijn belangstelling voor deze zaken werd gewekt toen de kranten uit die dagen veel aandacht aan de wichelroedelothers besteedden. Zijn hulp werd bij zoek geraakte voorwerpen ingeroepen en — naar zijn zeggen — slaagde hij er meermalen in deze op te sporen.

Over het al of niet bestaan van

KAMPER UI

WEDEROM een waardeloze wichelroedeloper, had de titel kunnen zijn van nevenstaand artikel uit het Nieuw Kamper Dagblad van 8 augustus. En nog wel een tovenaars met DRIE wichelroeden! Dat de eerste een even groot fiasco opleverde als de tweede en derde, stond uiteraard reeds bij voorbaat vast.

Men zou de Kamper politie op het hart willen drukken voortaan geen wichelroedelothers of andere goochelaars te requireren bij het opsporen van verloren voorwerpen.

Uit 's heren Kramer's gebazel over aardstraaltjes, gasbanen, rheuma en loden platen onder bedden blijkt gelukkig, dat de Kamper ui nog altijd springlevend is. Mochten wij ooit — binnen een straal van hoogstens tien (!) meter onze aansteker verliezen, dan zullen wij aan de heer Kramer denken. Maar hem vooral niet roepen!

aardstralen laat hij zich enigszins voorzichtig uit. „De aarde is geen dood ding”, merkt hij op. „Er is uitstraling. Deze straling kan men verticaal bestrijden en niet horizontaal”. Over de geconserveerd gebleven lichamen in de grafkelder bij Wieuwerd zegt hij: „Hier is geen sprake van aardstralen. Onder de kerk loopt een gasbaan, vandaar dit verschijnsel.”

Wanneer de heer Kramer verzocht wordt iets op te sporen concentreert hij zich geheel en al op het voorwerp. „Je moet je instellen als een magneet,” zegt hij er zelf van. „Trouwens wanneer men zich intensief met deze zaken gaat bezig houden kunnen velen hetzelfde als ik. Zeker acht van de tien mensen — willekeurig gekozen.” Als wichelroede had de heer Kramer bij zich: een tak van de grendeboom, een van de hazelaar (beide dezelfde avond gesneden) en een ijzeren draad. Ook met rheumatische pijnen houdt de heer Kramer zich bezig. In sommige gevallen adviseert hij een loden plaat onder het ledikant als afweermiddel tegen aardstralen.

Demonstratie

WE WILDEN gisteravond hom of kuit van de „begaafdheden” van de wichelroedeloper uit Nagele hebben. Toen het duidelijk was dat de ring niet op de plaats lag, waar de heer Kramer hem veronderstelde, vroegen we of hij bereid was een demonstratie te geven. Hij stemde toe. We stelden hem voor onze sigarettenaansteker te verstoppen op hetzelfde terrein. De heer Kramer vroeg ons hem ergens neer te leggen binnen een straal van tien meter. Opnieuw begon hetzelfde ritueel. Op en neer zwiepte soms de wichelroede en de heer Kramer bukte zich herhaalde malen om te kijken of de aansteker er inderdaad lag. Het lukte hem niet deze te vinden. Tenslotte gaf hij het op. Zijn commentaar was: „Ik heb me te veel op die ring ingesteld, zodat het moeilijk is om me op de vuuraansteker te concentreren. Je moet eigenlijk alleen zijn als je hier mee bezig bent.” Tenslotte vond een van de woonwagenbewoners onze aansteker terug, zeker vijf meter van de plek waar de wichelroedeloper had gezocht.

LEUGEMORS verdient tonnen aan goedgegelovige zieken

GENEESKUNDIGE BEHANDELING ALLEEN PER BRIEVENBESTELLER

EEN NIEUWE WEG naar gezondheid en levensvreugde. Voelt u zich ziek, slap, teneergeslagen, futloos? Dan kunt u nu een nieuwe bron van gezondheid aanboren. Levithorna-geneesmiddelen zullen ook u helpen om uw gezondheid te herstellen. De oude, beproefde natuurkruiden in een nieuwe wetenschappelijke vorm geven u nieuwe gezondheid, levensmoed en energie.

De tekst is niet van ons. Ze is van de zich noemende, „natuurgeneeskundige” H. Klein Leugemors te Apeldoorn. Een man, die zich bij de goedgegelovigen aandient met „een schat van ervaring” en een 35-jarige praktijk. Een man, die genezing belooft aan alle chronische zieken zonder uitzicht. Aan alle mismoe-digen, die tot aan vandaag niet door de knapste geneesheer geholpen konden worden. Een wonderdokter, die aan geen universiteit medicijnen studeerde, maar voor elke kwaal een middelje heeft.

Een sluwe vogelaar, die de lijdende mens vraagt, waarom hij zou voort-tobben. Waarom hij zijn vertrouwen zou schenken aan specialist, professor, chirurg. En die als de baarljke duivel zelf, de wankelmoedige in het oor blaast: kom toch, bestel een Levithornakuur.

Er zijn er die bestellen. Die in hun goedgegelovigheid de vermeende genees-kans als een strohalm aangrijpen. Te velen. Zo velen, dat de lachende won-derdoener Herman Klein Leugemors jaarlijks meer dan 130.000 gulden aan hen verdient.

f 10.— à f 16.—

HET MOET zelfs veel meer zijn dan dit bedrag. Want toen de officier van justitie bij het kantongerecht te Apeldoorn het bedrag van f 134.000 als jaarinkomen noemde, schreven we nog 1955 en schraapte de kwakzalver zijn winsten nog van slechts enkele middel-tjes. Van tabletjes, zalfjes en druppel-tjes tegen huidziekten en reumatiek. Nu heeft hij middeljes tegen 21 kwa-len en vraagt hij prijzen, die variëren van tien tot zestien gulden.

't Is een slim man, die Klein Leuge-mors. Hij morst met leugens, maar is een geacht burger in het nette Apel-doorn. Hij is door de justitie al enkele malen gestraft wegens de „misdadige lichtvaardigheid” van zijn kwakzalverij, zoals een officier het eens uitdrukte. Maar hij gaat rustig voort, omdat een enkele boete van duizend gulden zijn zwellende geldbuidel niet lichter maakt.

Hij gaat onbelemmerd door zijn krui-denmiddeltjes per post te verzenden, omdat het „onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst” juridisch niet in alle gevallen vaststaat en er geen wet en geen instantie bestaat, die hem kan bel-letten onschuldige middeljes aan de man en de vrouw te brengen.

Alles melksuiker

ONSCHULDIG? Ja, als we op gezag van het pharmaco-therapeutisch onder-zoek van de Pharmaceutische Hoofd-inspectie te Den Haag moeten aanne-men, dat al die wonderkruidenrijen van mijnheer Leugemors lapmiddeltjes zijn. Of nog sterker, flauwe kul. De meeste onderzochte tabletten bevatten slechts melksuiker. Een goedje, dat de apothe-kers gebruiken als vulling voor de poe-

DE AMSTERDAMMERS hebben de afgelopen weken een foldertje in hun brievenbussen aangetroffen. Het zachtgroene pamflet bleek de prijslijst van een kruidenkoopman te zijn, die zoals gebruikelijk op alles raad wist. Alle smeersels en drankjes werden samengevat onder de weidse naam „Levithorna-geneesmiddelen”.

Enige leden vroegen ons van wie dit anonieme geschrift afkomstig was. Het antwoord luidt: van kwakzalver H. Klein Leugemors te te Apeldoorn. Nadere bijzonderheden omtrent deze gevaarlijke „na-tuurgeneeskundige” kunnen wij ons besparen, want het dagblad „De Waarheid” nam het verschijnen van het foldertje te baat om Klein Leugemors ten voeten uit te schetsen.

Hoe vaak reeds tegen deze man is gewaarschuwd, door anderen en door ons, toch vindt deze van alle medische kennis (en van alle ver-antwoordelijkheidsbesef) gespeende koopman weer goedgegelovige en wanhopige klanten. Volledig instemmend met de felle veroordeling, die genoemd blad op 26 oktober over Klein Leugemors uitsprak, nemen wij het artikel in extenso over.

Nog één kanttekening: de naam Klein Leugemors wordt in diens pamflet NIET genoemd. Kwakzalvers opereren bij voorkeur in het halfduister en nog liever in volslagen duisternis. Het enige dat zij uit die duisternis onophoudelijk laten oplichten is hun gironummer.

Vergeet niet de

ALGEMENE LEDENVERGADERING

op zaterdag 24 november 1962
's middags te 15.00 uur
in het American Hotel,
Leidseplein, Amsterdam.

K O M T A L L E N !

ders. En kalk, om een of ander lactaat (suiker), tot tabletvorm te maken.

Tegen galstenen heeft de wonder-doener drie soorten tabletten, tegen de minimumprijs van f 12,50. Het eerste bevatte blijkens het onderzoek „Cortex Rhamni frangul”, een onschuldig plan-ten uittrekseltje en een labiatenblad, dat geen serieus arts ooit zal gebrui-ken. Het tweede (en het derde was identiek) bevatte weer melksuiker en

vervolg op pag 3

DOYER contra BRON FRIESLAND

INGENIEUR C. DOYER, die zich tot taak heeft gesteld Johannes Bron, sprookjesverteller over „aardstralen” en grossier in „aardstralenkastjes”, als bedrieger te ontmaskeren, is daarbij niet altijd op gelukkige wijze tewerkgegaan. Wat minder onbesuisde uitlatingen en wat minder grapjasserij zouden Doyer's aanval en serieuzer en doeltreffender hebben doen zijn. Ook het stellen van een „nepapparaat” tegenover Bron's kastjes was een fout, die alleen door louter op sensatie beluste journalisten werd gewaardeerd.

Het bovenstaande neemt niet weg dat Doyer volkomen gelijk heeft met zijn bewering, dat al wat Bron over wichelroeden en aardstralen beweert pure nonsens is en dat zijn kastjes waardeloos zijn. Het bovenstaande neemt ook niet weg dat Doyer de kat de bel heeft aangebonden, zodat de aardstraaldwaasheid en aanverwant gezwam, door de wetenschap na grondige studie onweerlegbaar vastgesteld, nu ook de aandachtige leek duidelijk kan worden.

Zeventig gulden

EEN VERSTANDIGE stap deed ing. Doyer, toen hij zich bij de Haagse notaris E. Hoogland vervoegde om in diens aanwezigheid een Bron-kastje te openen en de waarde van de inhoud te laten vaststellen. Dit kastje was, blijkens een uitvoerig verslag in de Haagse Courant, afkomstig van de Friese boer Sybren van Dijk uit Hid-

zum, aan wie Bron het destijds voor duizend gulden sleet.

In de plechtstatige rust van het notariskantoor werd het loden Bronzegel van het kastje, dat niet groter is dan een flinke tekendoos, verbroken. Te voorschijn kwamen twee triplex schijven, twee metalen schijven en een spiraal. De Haagse juwelier F. C. M. Backers stelde vast, dat de metalen schijven uit verzilverd koper bestonden en de spiraal uit een legering met negentig procent zilver was vervaardigd. Waarde ruim veertig gulden, met triplex, koper en arbeidsloon bijna zeventig gulden.

Veel beloofd

GEEN WONDER dat landbouwer Sybren van Dijk zich bekocht voelde. (Vele andere klanten van Bron, aldus de Haagse Courant, komen de laatste tijd overigens tot dezelfde ontdekking). Bovendien heeft het apparaat geen invloed gehad op de hoeveelheid onkruid en ongedierte, evenmin heeft het een huiduitslag bij koeien genezen en ook werd de grond rondom het apparaat niet minder vochtig. En toch had Bron dat allemaal beloofd.

Een groot aantal dagbladen berichtte, dat enige Friese landbouwers hun Bron-kastjes aan Doyer ter hand hebben gesteld en hem hebben gemachtigd de hoge aankoopssommen van Bron terug te vorderen. Voor een drietal van die kastjes was samen dertien mille neergeteld.....

IN DE PERS is gemeld dat Johannes Bron in Friesland voor enkele honderdduizenden guldens aan aardstralenkastjes heeft verkocht. Bij het horen van deze grote bedragen zou de arge-loze lezer kunnen menen, dat half of driekwart Friesland in de ban van Bron is geraakt. Men zij gerust: niets is minder waar.

Als Bron twintig klanten voor zijn duurste of veertig klanten voor zijn middelgrote kastjes weet te strikken, heeft hij reeds een ton verdiend. Ruim geschat is hij aan omstreeks honderd Friezen een kastje kwijtgeraakt.

Het is goed hierbij te bedenken, dat Friesland een half miljoen inwoners telt. Rekening houdend met de gemiddelde gezinssterkte van vier personen komt men tot de conclusie, dat nog niet één op de duizend Friese gezinnen zich door Bron laat bedotten. Friesland bezit honderd bloeiende zuivelfabrieken en het Friese vee is internationaal vermaard. De Friese veehouder en de rijkslanbouwconsulenten hebben met beider vakkennis bewerkstelligd, dat in het Friese Rundvee Stamboek het beste vee ter wereld staat ingeschreven. Daar is geen greintje kwakzalverij of occulte kletspraak aan te pas gekomen.

De indruk als zou Friesland de domste provincie des lands zijn, een indruk welke bij oppervlakkige krantelezers blijkt te zijn gewekt, is geheel onjuist.

vervolg van pag 2

enkele sporen van een plantaardige stof, die een zeer vooraanstaand arts kwalificeerde als „je reinste flauwe kul”. En er bijvoegde: „Hij kan net zo goed schoensmeer geven.”

En met de tabletten, die de Apeldoornse kwakzalver een patiënt stuurde, die aan een zeldzame en uiterst moeilijk geneesbare huidziekte leed (dermatitis herpetiformis Duhning) was het al niet veel beter. Melksuiker, melksuiker en nog eens melksuiker, verbonden met talk en vetzuur.

Patiënt overleed

ONSCHULDIG DUS? Neen. Want deze bedrieger, die tabletjes van melksuiker en sarsaparille (een plantenaf-trekseltje om pijn te stillen) verkoopt voor prijzen van twaalf, vijftien gulden en meer, doet zijn slachtoffers zo zeer in het wonder geloven, dat ze bij een dokter, bij een specialist, die werkelijk kan helpen, wegblijven. Ja, moeten wegblijven.

Zo schreef Herman K. Leugemors een jonge vrouw, die (uiteraard) geen baat vond bij zijn middeljes tegen haar hardnekkige huidziekte: „Ik raad u beslist af om naar een specialist te gaan. Want die probeert natuurlijk alleen maar om uw huid door middel van zalf of bestraling „dicht te metselen”. Dat is precies tegen de natuur in, want die vuile boel moet er immers toch uit.....” Nog afgezien van het schone proza, is het nog misdadig ook. Een Brabantse vrouw, aan wie de „kruidendokter” ruim anderhalf jaar tabletten had gezonden met de mededeling, dat zij van

haar kwaal (huidkanker) zou genezen, overleed omdat zij in Leugemors moest blijven geloven!

De officier van justitie bij het Kantongerecht eiste er twee maanden gevangenisstraf voor. De rechter zelf vond het blijkbaar niet erg genoeg en halveerde de straf. Maar hij gaf er de kwakzalver voldoende moed mee om het hogerop te zoeken. En zo weinig begreep de Zutfense rechtbank de ernst en het gevaar van deze kruidendokter, dat zij met een boete van f 1000,— volstond.

vervolg op pag 4

Vergeet evenmin de

PENNINGMEESTER

die nog steeds van enige dozijnen leden de jaarcontributie 1962 niet ontving! Zijn gironummers staan op blz. 4 van dit maandblad, uw giroboekje weet u zelf te vinden, dus.....

STORT ALLEN!

Waarschuwing

TOCH had dr. P. J. A. Weebers, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid te Nijmegen gewaarschuwd, dat juist gevallen van huidziekten groot gevaar opleveren om op een afstand te worden behandeld. Leugemors geeft zijn geneeskundige behandeling via de brievenbestellers van de PTT. En hij kijkt wel uit om zijn middeletjes door deskundigen te laten controleren of ten overstaan van een college van de Maatschappij voor Geneeskunst zijn „kunsten” te tonen.

Hij stuurt foldertjes rond, waarvan wij de aanhef hierboven vermeldden. En niet hij stelt de diagnose per brief. Ook daarvoor kijkt hij wel uit. Maar de klant, die koning is. Die heeft slechts de nummers van zijn wondermiddeltjes te bestellen.

Nummer 1 tegen Aambeien voor het zachte prijsje van f 13,50.

Nummer 2 tegen Asthma. Waarbij hij opgeeft: Benauwdheid. Beklemdheid. Ademnood. U krijgt weer ruimte en lucht in uw borst. Voor f 12,50.

Nummer 8. Galziekten. Geen pijnlijke aanvallen meer. Galstenen worden vergruisd en afgedreven en vorming van nieuwe stenen wordt voorkomen. Voor f 12,20.

Nummer 9. Hoge Bloeddruk. Leugemors verlost u voor f 16,—. Enz., enz.

Justitie gelooft

EEN KUUR bij Leugemors duurt ongeveer volgens zijn opgave drie maanden. Maar hij zegt er gauw bij: „Bij verouderde gevallen kan het wel langer duren, soms wel 5 à 6 maanden.” Ook wel jaren, als men wil betalen. Alles per brief. Alles om tonnen geld te sleggen uit de zieke lichamen van de goedgelovigen, die ten einde raad zijn.

En 't mag. Waar hij de wet overtreedt, betaalt hij zijn boetes. Waar hij door de mazen glipt, wordt hij nog geholpen door justitiële magistraten, die doorgaans zelf nog in het boerenbedrog geloven. Van wichelroedelopers tot kruidendokters.

Van wie dan Herman K. Leugemors als een vorst in zijn villa mag wonen.

LEPE LEPELAAR

LANDBOUWER A. DRIJVERS bij Breda bezat een aardstralenkastje, dat tot doel had zijn kippen meer eieren te laten leggen en minder uit de ren over de straatweg te laten lopen. Onlangs kwam de heer Drijvers blijkbaar tot het inzicht dat het kastje geenszins aan het doel beantwoordde: hij verkocht het.

Koper was de Hagenaar John Lepelaar die het ding boven de deur van zijn koffiehuis bij het drukke kruispunt Pletterijstraat-Scheldestraat spijkerde. Ter voorlichting van alle passanten schreef hij op zijn aanwinst in zeer duidelijke letters: „Aardstralenkastje”.

„Mijn klanten hebben mij altijd een wonderlijk nummer gevonden. Het kastje zal de verkeersveiligheid bevorderen, vooral op dit gevaarlijke kruispunt. Voor het soepvlees kan het nooit kwaad en aardstralenvrije koffie voorkomt longaandoeningen. Er zijn nog een hoop lui die hun hoofd schudden, maar pas op!” zei de heer Lepelaar — en knipoogde.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 1961

	Uitgaven	Ontvangsten
Incassokosten	f 65.38	
Secretariaat (porti, enz.)	„ 200.—	
Kleine kas	„ 10.—	
Diverse kosten	„ 9.35	
Rente		f 82.70
Rechtskundig adviseur	„ 542.60	
Bureaunkosten	„ 766.—	
Maandblad	„ 4.648.12	
Contributies		„ 8.638.75
Abonnementen		„ 347.—
Fonds speciale doeleinden	„ 5.554.70	
Fondsenwervingsactie		„ 3.000.—
Vergaderingen	„ 244.90	
Batig saldo	„ 27.40	
	<u>f 12.068.45</u>	<u>f 12.068.45</u>

STAND DER MIDDELEN

Rijkspostspaarbank	f 648.39
Hollandsche Bank Unie	„ 8.748.08
Gemeente giro	„ 876.89
Postgiro	„ 2.958.49
	<u>f 13.231.85</u>

De Commissie van Verificatie:

Dr. J. W. BIRZA
J. NOORD

De Penningmeester:
L. BREST

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam en J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 ~ 19114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

BONA FIDE?

WE LEVEN in een tijd van de parade van de „bona fide magnetiseur”.

Overal duikt hij op. In pers-artikelen, in de pleitredevoeringen van verdedigers, in verklaringen van de Nederlandse werkgroep van paranormale genezers, overal wordt de scheidlijn getrokken tussen kwakzalvers en z.g. bona fide strijkers.

Met dit slimme onderscheid willen de handopleggers bij leken en oppervlakkige beschouwers de indruk wekken dat er goede en slechte paranormale genezers bestaan.

Nadrukkelijk moeten wij stellen dat er GEEN bona fide magnetiseurs in de zin van de volksgezondheid bestaan.

De propaganda voor bona fide magnetiseurs is eenvoudig misleiding van de zieken:

Immers:

1. het bestaan van paranormale geneeskunst is nimmer wetenschappelijk aangetoond;
2. de wonderbaarlijke genezingen van mensen die medisch „opgegeven” zouden zijn door de invloed van strijkers en handopleggers bestaat voornamelijk bij de spraakmakende gemeente, maar een objectief wetenschappelijke controle kan maar nooit doorslaggevende bewijzen vinden van deze sages;
3. er bestaat geen instantie in Nederland die volgens enige betrouwbare medische en wetenschappelijke norm kan nagaan of een magnetiseur geneest, suggereert of eenvoudig bedriegt. De zogenaamde controlecommissie van de NWP voldoet al allerminst aan deze norm. Het college bestaat hoofdzakelijk uit niet-medici en de enkeling met me-

dische opleiding die zich voor dit onwetenschappelijke onderzoek leent, werkt ofwel naamloos of blijkt uitgestoten door beroepsbroeders; voorts wordt de controle uitgeoefend aan de hand van door magnetiseurs ingediende gegevens; het wordt de commissie dus wel erg moeilijk gemaakt om mislukkingen bij magnetiseurs op te sporen.

Het is van het hoogste belang dat het vervolgingsapparaat, de rechter en de openbare mening in dit land niet gaan geloven in het sprookje van de „bona fide magnetiseurs”.

Zij bestaan niet.

Indien het hier zou gaan om het voortleven van een onschuldige volkslegende, wie zou zich er druk om maken?

Maar de magnetiseurs kloppen het geld uit de zak van wanhopige zieken zonder er enig herstel voor te geven.

Er wordt valse hoop gewekt.

Mensen die gemakkelijk genezen zouden kunnen worden lopen de kans te sterven door het tijdverlies van de nutteloze medische goocheltoeren der handopleggers.

De volksgezondheid wordt bedreigd omdat de magnetiseurs geen epidemische ziekten kunnen ontdekken.

Rechter en volk moeten zich niet laten verblinden door de handige reclame voor bona fide magnetiseurs. Handopleggers zijn wetsovertreders en vormen een gevaar voor de volksgezondheid. Er is een wet die hun het strijken verbiedt.

Welnu, laat ons deze misstand bestrijden.

Signaleer de handopleggers, vervolg en bestraf hen.

Want zij zijn niet bona fide.

Straffeloos

„IK BEN IN 1960 lid geworden van de werkgroep van paranormaal begaafden. Ik dacht toen eerst straffeloos mijn gang te kunnen gaan,” erkende een 72-jarige handoplegger voor de Rotterdamse rechtbank waar hij terecht stond verdacht van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

Hij gaf toe vier Rotterdamse vrouwen die in de dagvaarding werden genoemd bestreken te hebben. Wanneer de patiënten dat wensten schreef hij ook kruidenpillen voor die ze zelf moesten bestellen. Hij berekende een honorarium van twee gulden als zij op zijn spreekuur kwamen en drie gulden wanneer hij hen thuis opzoekt. Verder ontving hij van de fabrikant tien procent van de prijs der bestelde geneesmiddelen,” zo schrijft het Vrije Volk.

Onze mening:

Wij wijzen op de invloed van de Nederlandse werkgroep van paranormale genezers op deze magnetiseur. Hij dacht dat hij straffeloos was.

Welnu hij is het niet. Ondanks de NWP en ondanks de gloedvolle pleitrede die de voorzitter van de NWP voor de rechtbank hield.

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

Volksgezondheid vergeten

Proces-verbaal de oplossing

„DOOR DE DUIVEL bezeten of niet door de duivel bezeten?” dat is de vraag die de leden van de gereformeerde kerk bezig houdt nadat bekend werd dat de echtgenote van de koster van de Juliana-kerk in Dordrecht optrad als magnetiseuse.

Een brief van drie lidmaten van de kerk bracht de praktijken van de kostersvrouw in de openbaarheid. In vele persartikelen werd vooral de geestelijke kant van de zaak belicht.

Helaas bleef in de discussie de volksgezondheid volkomen in het duister.

Want zelfs indien men aanneemt dat de kostersvrouw met de beste bedoelingen handen oplegt, dan nog dient haar optreden te worden veroordeeld. Zij brengt de volksgezondheid in gevaar. Zij overtreedt de wet op de uitoefening van de geneeskunst. Zij riskeert leven en gezondheid van dié patiënten die bij haar komen met een ziekte die bij tijdige medische behandeling verdwijnt, maar die fataal wordt indien men de gunstige periode voor herstel laat voorbijgaan door een tijdrovende en — altijd nutteloze — behandeling bij een magnetiseuse.

Verantwoordelijkheid

Duivel of geen duivel, de kostersvrouw belast zich met een verantwoordelijkheid die zij niet dragen mag. Met haar suggestieve handbewegingen mag zij zichzelf en haar omgeving voorgoed chelen dat zij geneest, in werkelijkheid is het genezend vermogen van magnetiseurs nog nimmer wetenschappelijk aangetoond.

Wat er dan wel gebeurt? De kostersvrouw behandelt wellicht een ziekte die vanzelf geneest — met of zonder strijkerij. Of er is in het geheel geen ziekte. Magnetiseurs kunnen met hun poespas dikwijls ingebeelde zieken afhelfen van het waanidee dat zij ziek zijn. Maar dat resultaat is ook te verwachten van een geconcentreerd gesprek met arts, verwant, vriend of andere vertrouweling. Medisch gesproken heeft de magnetiseur geen waarde. Ook de kostersvrouw niet.

Gemakkelijk oordeel

Wonderlijk is daarbij dat leken op medisch gebied in deze kwestie zo gemakkelijk een oordeel geven. „We heb-

ben er geen bezwaar tegen dat de vrouw van de koster mensen helpt. Een van onze predikanten heeft het zo gesteld: je moet het vergelijken met een infrarode lamp,” aldus de secretaris van de kerkeraad, zo lezen we in Het Parool.

Hoe weet zo'n predikant dat? Waarom hebben medici of natuurkundigen toch maar nooit kunnen ontdekken, dat de handen van magnetiseurs dezelfde stralingswarmte geven als een infrarode lamp? Wil dominee het wetenschappelijk bewijs van zijn stelling geven?

Het feit dat de kostersvrouw 20 patiënten per week behandelt zou hem een zaak van zielszorg moeten zijn. Dominee is bovendien verplicht de vrouw van de koster te wijzen op haar plicht de wet te eerbiedigen. Voorts draagt hij mede de verantwoordelijkheid voor de gevaren die kunnen voortvloeien uit de uitoefening van onbevoegde artsenij.

Natuurlijk dekt de Nederlandse werkgroep van paranormale genezers de activiteiten van de kostersvrouw in Dordrecht. „Ofschoon de kostersvrouw geen coryfee is die lammen doet lopen en blinden zien, is de kans groot dat zij na vijf jaar proeftijd (35 procent moet genezen zijn) als volwaardig lid wordt aangenomen. Als het moet zullen we in Dordrecht vlugschriften ver-

spreiden,” vertelde de NWP aan de Haagsche Post.

De Haagsche Post verzuimde aan de NWP te vragen wat het lot is van de 65 procent patiënten die NIET behoeven te genezen volgens de norm van de vakbond der handopleggers. Een griezelige maatstaf.....

De kostersvrouw in Dordrecht en haar occult bedrijf is in de kerkelijke gemeente en in de pers een kwestie van geestelijk gelijk of ongelijk geworden. Daar komt men nimmer uit.

Maar de politie in Dordrecht staat voor een veel gemakkelijker probleem. Zij behoeft slechts proces-verbaal op te maken op grond van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. En de rechter kan eenvoudig zorgen voor de volledige afwikkeling van een conflict dat een christelijke gemeenschap verdeeld houdt en dat de belangen van de volksgezondheid negeert.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Diep ademen

„BIJ VERKOUDHEID en dergelijke is het gebruik van Australische eucalyptusolie aan te bevelen. De meeste eucalyptusolie, die in de handel is, is synthetisch gefabriceerd en heeft niet dezelfde gunstige werking van de natuurlijke Australische eucalyptusolie, dus uit Australië afkomstig; andere werkt niet. Wees dus waakzaam.”

Wij willen onze lezers aanraden nog waakzamer te zijn dan mr. C. Sypkens M.D. Sc D. al schrijft in zijn folder „Om er (geestelijk en maatschappelijk) beter van te worden”.

We vragen ons zelf af of het wel verstandig is om de aanbevolen Australische eucalyptusolie te gebruiken tegen verkoudheid. Immers, de verkoudheid is een last die wij in ons klimaat moeten dragen, daar helpt geen Australische of synthetische eucalyptusolie aan. En als er werkelijk medisch geholpen moet worden, waarom dan niet even de huisarts in de arm genomen? Echte medici hebben wellicht minder hoofdletters achter hun naam dan mr. Sypkens, maar zij hebben hun bul, hun wetenschappelijke scholing en hun bevoegdheid.

Of mr. Sypkens erkende bewijzen van medische geoefendheid bezit menen we ernstig te moeten betwijfelen als wij in zijn folder lezen hoe hij uitbreiding van ziekten wil voorkomen door drie of vier keer diep ademen.

Wie moet er eigenlijk (geestelijk en maatschappelijk) beter worden van deze folder? De patiënt of mr. Sypkens?

Boeiende discussies tijdens jaarlijkse vergadering

VOORZITTER A. P. N. DE GROOT heeft tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van de vereniging tegen de Kwakzalverij meegedeeld dat contact is opgenomen met de Nederlandse Consumentenbond om deze organisatie te wijzen op allerlei waardeloze behandelingsmethoden en pseudo geneesmiddelen, die hier en daar worden verkocht of aangeboden.

Uit de vergadering bleek dat de hondsdolheid alweer vindingrijke lieden een aanleiding was geweest tot het in de handel brengen van anti-rabies dierenvoedsel.....

Voorzitter De Groot noemde vele artsen lauw en indolent ten aanzien van de bestrijding van de kwakzalverij. Het lid, de heer Noord vond dat de propaganda van de vereniging zich niet in de eerste plaats moet richten tot de artsen. „Die weten het wel. We moeten het grote publiek bereiken dat naar de kwakzalver gaat.”

Het bestuurslid mej. Hengeveld bevestigde dat de arts naast een spreekuur een „praatuur” zou moeten hebben, opdat hij zijn patiënten ook kan bevredigen in hun verlangen naar „mystiek” bij de behandeling. Een psychologische behandeling kan veel nut afwerpen, vond zij.

Volgens de medisch redacteur van ons orgaan en het bestuurslid dr. Ligterink moet de wetenschapsman zich ook verdiepen in de techniek van de kwakzalver om tegemoet te komen aan het verlangen naar mystiek bij de patiënt.

Oud-voorzitter dr. Funke bepleitte de aanstelling bij het departement van Volksgezondheid van een rechercheur met ethische en medische knobbels, opdat duidelijk stelling genomen kan worden tegenover de vaak slimme beweringen over paranormale geneeskunde die van de zijde van verdedigers en verdachten worden gedaan tegenover minder ingewijde rechters.

De voorzitter sprak woorden van waardering en dankbaarheid tot de scheidende bestuursleden mej. Hengeveld en dr. Funke.

DIT IS HET SUCCES DER KWAKZALVERS

BIJ DE WETENSCHAPPELIJKE controle der activiteit van geneesmiddelen maakt men gebruik van z.g. placebo's.

De placebo's — die er uitzien als de echte geneesmiddelen — zijn niets anders dan imitaties zonder enige geneeskrachtige werking, zo lezen we in Noury-Post. Zo zou het moeten zijn! voegt het blad er aan toe. Maar de werkelijkheid leert anders.

Van de patiënten met migraine of andere pijnen, met hoest, ja zelfs met zeeziekte en vele andere „aandoeningen” reageren gemiddeld niet minder dan 35 percent (dat is meer dan één op de drie „patiënten”) even gunstig op genoemde imitaties als op het reële geneesmiddel.

Noury-Post wijst in het verband van dit stukje op de kwakzalvers, die maar al te graag van dit wonderlijke psychologische effect gebruik maken.

Getuigen à décharge

WIJ ZOUDEN dit stukje uit Noury-Post graag voorleggen aan alle rechters in Nederland, die zo snel onder de indruk komen van verklaringen van geexalteerde getuigen, die beweren door de magnetiseur in de verdachtenbank te zijn genezen.

Denk aan de placebo's, Edelachtbare

Wetenschap eenstemmig over aardstralen

HET BEGRIP dat het leeuwendeel van de Nederlandse pers voor de bestrijding der kwakzalverij in tal van artikelen toont, blijkt nog niet overal te zijn doorgedrongen — getuige het artikel „De wichelroede” in de Barneveldse Courant van 16 oktober.

De schrijver S. (niet nader aangeduid) uit Ede zegt daarin zonder blikken of blozen: „De wichelroede stelde en stelt bepaalde personen in staat onder meer water in de grond aan te wijzen.”

Eveneens zonder blikken of blozen zegt S. twintig regels verder: „Intussen bleek niet altijd, dat door middel van een wichelroede water kon worden aangewezen.”

Kletsboek

De kletsboek van de heer S. bereikt haar climax in de laatste alinea, waar hij met een ridicuul vertoon van deskundigheid poneert: „Nog nooit is het de wetenschap gelukt onomstotelijk de betekenis van de wichelroede vast te

stellen. Laten we zeggen, de geleerden zijn het ten opzichte van de wichelroede nog niet geheel eens.”

Laten we dat vooral NIET zeggen, meneer S. Want wie dat zegt, verkoopt onzin. Barre onzin. De geleerden zijn het ten opzichte van de wichelroede namelijk WEL geheel eens. Wetenschappelijke teams van de universiteiten van Amsterdam, Delft en Wageningen hebben — uiteraard onafhankelijk van elkaar — een diepgaande studie van de wichelroede gemaakt.

Unaniem

Alle teams kwamen tot de slotsom, dat dit folkloristisch zo aardige instrument niet de geringste waarde voor het opsporen van water, „aardstralen” of wat dan ook heeft. Hun bevindingen zijn neergelegd in gedegen rapporten, rijk geïllustreerd.

Uw woonplaats, meneer S., ligt niet ver van Utrecht. Vraag daar die rapporten eens ter inzage bij de universiteitsbibliotheek of openbare leeszaal. Dan slaat ge nooit meer de wetenschap te laag en de wichelroede te hoog aan.

WISSELBADEN TEGEN SUIKERZIEKTE

Medische Sauna: Koude douche voor Volksgezondheid

DE FINNEN VORMEN een gezond volk. Dat is bekend. Soms schrijft men hun kracht en gezondheid wel toe aan het volksgebruik van de sauna.

De Finse sauna is een welhaast heilige traditie: men heeft de saunabaden buiten de steden, waar „men” elkaar ontmoet als op een jachtclub.

Daarnaast kent vrijwel elk Fins woonhuis zijn eigen sauna, waar de gehele familie enkele malen per week de verfrissingen van een droge of natte sauna ondergaat. 's Lands wijs, 's lands eer.

Niemand ziet U

DE GOEDE REPUTATIE van de sauna is nu overgeslagen naar Nederland. Naar goed vaderlands gebruik bestaat zelfs een vereniging van Medisch Saunologen in ons land. Gezien het feit dat er in onze nationale lijst van verenigingen nog best plaats is voor liefhebbers van een saunabad zouden we geen bezwaar tegen deze vereniging hebben, als dat woordje medisch maar niet voorkwam in de verenigingsnaam.

Het lid van de Nederlandse vereniging van Medisch Saunologen, mevrouw Daisy G.-v. W. uit Bilthoven geeft een stroobiljet uit, dat ons vertrouwen in de NVMS niet doet stijgen. Zij blijkt een medische saunasalon te exploiteren.

Mevrouw G. beweert: „De medische sauna heeft tot hoofddoel het bewaren resp. verbeteren van uw gezondheid. De medische sauna is een cabine, die verhit wordt al naar gelang van de te bestrijden gezondheidsafwijking. Gedurende de tijd dat men in de cabine verblijft worden de harttonen enige keren gecontroleerd; de saunatemperatuur, de luchttoevoer en de vochtafvoer worden geregeld.

Na deze behandeling komt men onder de douche die eventueel op wisselbaden geregeld wordt. Hierna heeft een elektrische borstellichaamsmassage plaats, na afloop waarvan men ca. 30 minuten op een rustbank volkomen moet rusten.”

Ziekten verdampen

MEVROUW DAISY (lid van de Ned. Ver. van Medisch Saunologen) geeft ook de lijst van ziekten, die in het saunabad verdampen zoals het water dat men op de gloeiende stenen gooit: bronchitis, keelontstekingen, herstellende tuberculose, vooral klier-t.b. en na zwangerschap. De sauna wordt aangeprezen als afweermiddel tegen griep, verkoudheid, acute spierrheuma, te lage of licht verhoogde bloeddruk, jicht, vetzucht, suikerziekte, lichte gevallen van aderverkalking, sommige vormen van onvruchtbaarheid, het opheffen van storingen van milt, hypofyse, darm, maagklieren, zenuwzwakte, zenuwpijnen.....

Als bijzonderheid vermeldt deze onthullende folder nog, dat behandelingen alleen na afspraak (geheel apart) plaats vinden. „Niemand ziet iemand” zo voegt mevrouw Daisy er geruststellend aan toe in haar folder. Dat is voor haar te hopen.

Wij zouden het evenwel toejuichen als de Bilthovense politie uitging van

het standpunt „iemand ziet iemand de wet overtreden”.

Levensgevaarlijk

WANT HET IS GEWOONWEG levensgevaarlijk om bronchitis-patiënten of mensen met keelontstekingen aan te raden de (ongewone) temperatuurwisselingen van een sauna-bad te ondergaan. Mevrouw Daisy laadt een zware verantwoordelijkheid op zich als zij herstellende t.b.-patiënten voorspiegelt dat de genezing wordt versneld door haar wisselbaden en lichaamsmassage, die zelfs de Finnen nog maar spaarzaam toepassen.

Hoe men in de cabine van mevrouw Daisy van zijn suikerziekte geneest — zoals de folder suggereert — wordt niet duidelijk. Zou de vereniging van Saunologen „met algemene stemmen hebben besloten” dat de suiker wel zal smelten in het Finse stoombad?

Het medisch sausje, waarmee mevrouw Daisy haar sauna overgiet brengt haar onderneming in de gevaarzône van de kwakzalverij. Laat zij gewoon reclame maken voor de sportieve genoegens van de Finse sauna. Tal van Nederlanders zullen zich dan gaarne naar haar instituut begeven.

Maar laat zij zich niet — uit geldzucht?, uit onwetendheid? — verleiden tot het riskeren van mensenlevens. Want dat doet men, wanneer men zieke mensen uitnodigt tot een behandeling die een gezond lichaam als eerste vereiste vooropstelt.

Gelukkig Nieuwjaar

BESTUUR VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE MAANDBLAD

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vicevoorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mr. J. E. Goudsmit *Kantonrechter* te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Oud-Commiss. van Politie* te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, *Arts* en *Apotheker* te Amsterdam en J. E. Buiten, *Apotheker*, *Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRIUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 — 19114.